

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

3/2013

Siirtolaisuus – Migration 3/2013

40. vuosikerta / 40th year
ISSN 0355-3779 (painettu)
ISSN 1799-6406 (verkkójulkaisu)

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti
Migrationsinstitutet
The Institute of Migration
Eerikinkatu 34, 20100 Turku, Finland
Puh. / tel. (0)2-2840 440
Fax (0)2-2333 460
email: kirsai@utu.fi
<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi>
<http://www.migrationinstitute.fi>
info@siirtolaisuusinstituutti.fi

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Ismo Söderling

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Kirsi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board of the Institute of
Migration

Taitto / Layout

Kirsi Sainio

Tilaushinta 2013 / Subscriptions 2013

4 numeroa / nummer / issues
20 €/vuosi/år/year

VAMMALAN KIRJAPAINO OY

Yksittäisten kirjoittajien mielipiteet ovat
heidän omiaan.

Kansi: Kuvassa on intiaanityttö Gactka /
Aina Iliamna, jonka Venäjän palveluksessa
ollut suomalainen upseeri Hjalmar Furu-
jelm osti orjuudesta, adoptoi ja toi Alaskas-
ta Suomeen. Kuva: Siirtolaisuusinstituutin
arkisto/Hugo Mäkisen kokoelma.

Sisältö • Contents

Ismo Söderling

*Pääkirjoitus: Jyrääkö ne meitin? Pohdiskelua
tulevaisuuden maahanmuuttoon liittyvästä
viranomaistyöstä*

Aija Lulle & Laura Assmuth

*Families on the move in Europe: children's
perspectives*

Marja Katisko

*Tasavertaisena vai ulkopuolisena
kansalaisena?*

Riku Kauhanen

*Hugo L. Mäkinen – monipuolinen
amerikansuomalainen*

Tiina Ristikari

Finnish Trade Unions and Immigrant Labor

Jarkko Rasinkangas

*Sosiaalinen eriytyminen Turun
kaupunkiseudulla*

Walfrid Huuskonen

*Huuskosten etsintää Alma Matthews in
jalanjäljillä*

Juha Hallenberg

*Ilmeellinen itä – sanallisia valokuvia Thaimaan
talvessa vuosina 2008-2011*

Elli Heikkilä

Research Director's Column

Markku Mattila

Aluepäällikön palsta

Lilli Kojo

Informaatikon palsta

Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

Kirjat – Böcker – Books

Seminaareja – Tiedotuksia

Jyrääkö ne meitin? Pohdiskelua tulevaisuuden maahanmuuttoon liittyvästä viranomaistyöstä

Ismo Söderling

”Ne jyrää meitin”, on tuttu lause Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta. Pakokauhuiset sotilaat rauhoittuivat vasta vänrikki Koskelan isällisestä huolenpidosta. Hieman samanlaisen vaikutelman antaa nykyinen maahanmuuttokeskustelumme. Yksittäisistä romanialaisista kerjäläisistä uutisoidaan lehdistössä sivukaupalla. Samoin tulli ja rajavartiolaito mielellään raportoivat, jos ne saavat kiinni muutaman paperittoman maahanpyrkijän rajoillamme. Sen sijaan muuttoliikkeen positiivisista vaikutuksista ”hehkutellaan” harvemmin. Syytä olisi, sillä ilman maahanmuuttoa Suomi ei olisi nykyisen näköinen ja oloinen. Maamme keskeinen perusteellisuus luotiin paljolti ulkomaisen pääoman ja osajien tulolla keisarilliseen Suomeen 1800-luvulla. Jos suomalaisella jalkapallolla on edes jonkinlainen nostetta tulevaisuudessa, siitä saanemme mitä suurimmassa määrin olla kiitollisia uusille pelaajillemme Preparim Hetemaylle, Roman Eremenkolle, Rasmus Schüllerille ja Erfan Zenelille.

Viranomaisten täytyy toteuttaa lakia ja asetuksia. Jos laki sanoo, että maahan tullessa täytyy olla dokumentit kunnossa ja hieman valuuttaa taskussa, niin näin se on. Ja jokainen ymmärtää, että jos maahantulijoita vuositasolla on 30 000, niin eihän kaikilla ole puhtaat jauhot pussissa – monenlaisia tulijaa ja yrittäjää toki löytyy. Voisin olettaa kuitenkin, että 90 %:lla tulijoista on motiivi, joka toteutuessaan on siunaukseksi paitsi tulijalle, myös koko Suomelle. Mutta olisiko uusia tapoja toteuttaa kohtaaminen – voisiko viranomainen hieman löysätä kravattiaan tai poninhäntäänsä? Seuraavassa pari muisteloja, joiden faktoja olen hieman muokannut tunnistamisen vaikeuttamiseksi. Ehkä ne selventävät ajatuskulkuani.

Joskus tulee istuttua pitkäänkin päätteen ääressä. Jos kirjoitustyö on viimeistelemistä ja tekstin hiomista, saattaa vuorokausi helpostikin vaihtua. Reilut 10 vuotta sitten ajoin keskiyön paikkeilla kotiin pitkän työpäivän päätteeksi. Matkalla on grilli, jossa myyjänä oli puolitutuksi tullut virolainen opiskelijarouva. Hän oli perheineen muuttanut Suomeen jokunen vuosi aikaisemmin jatko-opiskeluja varten. Nuori perhe hankki lisätienestettä äidin yötyön avulla. Mies oli kotona hoitamassa lasta.

Vastassa tiskin takana olikin sillä kertaa yli kaksimetrisen nuori mies. Kieli sujui, muuten ystävämme oli jäyhän oloinen. Selvästi näki, että nakkihommat eivät olleet oikein hypypysissä.

”Taidat tuurata vaimoasi?” kysäisin puolihuolimattomasti. ”Niin todellakin, meie laps on palavikus, siis kuumeinen”, tuli virolaisella aksentilla. Mies oli selvästi huolestunut, josko kuumia makkaroitu pitelevä asiakas olisi jokin viranomainen siviilivaatteissa. Puhelin niitä näitä. Kun uusia asiakkaita ei tullut, ystävänikin alkoi jutella. Hän oli ollut Neuvostoliiton viimeisinä vuosina Viroon sijoitetun atomisukellusveneen perämiehenä. Oli hänellä mahtanut pää kolista laipioihin. 30 vuotta urheiluvallmentajana on opettanut lukemaan ihmisten kehon kieltä. Trimmattu yläkroppa ja karhumaiset kädet kielivät kovasta harjoittelusta ja pelaamisesta. Selvisikin, että kaveri oli aikoinaan pelannut Viron huippukoripallojoukkueessa sentterinä – keskushyökkääjänä. Kovat olivat pelihalut vieläkin, mutta ystäväläni ei ollut paikallisten valmentajien yhteystietoja. Lupasin auttaa. Seuraavana päivän soitin työpäikaltani parille puolitutulle koripallovalmentajalle, ja kehotin heitä käymään iltapalalla grillissä. Palan painikkeeksi voisivat harjoittaa vaikkapa värväs-

toimintaa. Tuohon aikaan Viro ei ollut vielä EU:n jäsen. Monella valmentajalla on kuitenkin melkoinen kokemus työ- ja oleskelulupien saannissa, samoin he ovat tottuneet sukkuloimaan noissa asioissa viranomaisten kanssa.

En tämän jälkeen nähnyt kaksimetristä ystäväämme, myös vaimo lopetti pian yötyöskentelyn. Sen pari kertaa kun rouvan vielä tapasin, hän oli paljon vapautuneempi. Ehkä mies oli löytänyt jostain seuran itselleen – ja valmentaja hyvä korihain.

Entäpä naapurimme Ruotsissa? Ruotsihan on ottanut vastaan yli miljoona siirtolaista, rajalla on nähty kaikenlaista. Heräsin yöllä kello 2 puheluun. Langan päässä oli Malmön poliisi, joka hirvittäväällä skonskalla (skånen murre) selitti, että he olivat pistäneet putkaan seuramme romanialaisen vahvistuksen. Alexander oli käynyt joulua viettämässä kotikulmillaan. Suomalaiset pelikaverit haistoivat mahdollisuuden halpoihin alkoholiostoksiin. Ystävämme liikkumiseen liittyvät lupa-asiat olivat kunnossa. Ennen EU:ta 100 litran alkoholierä avoimesti auton takapenkillä oli kuitenkin liikaa kaiken nähneille ruotsalaisille tullimiehille. Sain vakuutettua ruotsalaiset siitä, että Alex on täysin raitis, sen sijaan hänen suomalaiset pelaajaystävänsä eivät.

Tämän uskoivat ruotsalaisetkin, ja vapauttivat ystävämme rapsakan sakon kera. Ne hoidettiin porukalla. Pohdinnassa oli kuulemma ollut sekini, että auto pitäisi takavarikoida. Armon annettiin käydä oikeudesta, ja Alex körötteli Suomeen vanhalla idän ihmeellään. Viikko ruotsalaisessa täyshoidossa oli tuonut pelaajallemme niin monta lisäkiloa, että niiden sulattamiseen tarvittiin monet ylimääräiset treenit.

Mitäpä jos sijastani grillissä olisi ollut poliisin tai maahanmuuttoviraston lupahenkilö. Ymmärrän hyvin, että viranomainen ei voi pelata kaksilla korteilla ja lakia on aina noudatettava. Mutta eikös se Olaus Petrikin todennut tuomariohjeissaan, että ”mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei saata olla lakikaan...”. Entäpä jos viranomaisapparaattimme viritettäisiin sen 90 %:n mukaan – ja hoidettaisiin arkisempi osa siirtolaisuudesta pienemmällä julkisuudella. Peräänkuulutan siis positiivisempaa ja iloisempaa otetta uutisointiin. Miltä kuulostaa seuraava uutisehdotelma: *”Lupaviranomaiset tarjosivat kahvit kenialaiselle juoksijalle. Hän oli päättänyt anoa rahakkaista ulkomaaisista houkutuksista huolimatta oleskeluluvalleen jatkoa ja juosta Suomen maajoukkueessa seuraavassa Suomi-Ruotsi-maaottelussa”*.

Are we being steam-rolled?

“They’re going to steam-roll over us” is a familiar phrase from Väinö Linna’s “The Unknown Soldier”. The panicky soldiers calm down only after Lieutenant Koskela assumes a caring and fatherly role. The current immigration debate in Finland produces the same impression: we are being “steam-rolled”. A few isolated beggars from Romania occupy pages and pages of newsprint, and even customs and border authorities eagerly publicize any incident in which a few undocumented individuals tried to enter the country. Immigration’s positive aspects rarely receive the same zealous treatment.

Officials are obligated to adhere to laws and statutes. If the law says that those entering the country must have their documents in order and a bundle of cash their pockets, this is simply the way it is. Equally understandable is that when each year

sees the arrival of 30,000 new immigrants, not every single one can have a past that is entirely without blemish. I would wager though that 90 percent of the new arrivals come armed with a motive that is of benefit both to the immigrant and to Finland as a whole. Can we come up with new ways of managing this encounter between immigrants and authorities? Could the officials maybe loosen their ties and/or ponytails a bit?

I hereby call for a more positive, cheerful tone in the news reports, and in the publicity protocols of the authorities in general. How about the following news headline: *“Permission-granting authorities share coffee with Kenyan runner who eschews foreign temptations: applies for continuation residency visa to represent Finland in the next Finland–Sweden track and field competition”*.

Families on the move in Europe: children's perspectives

Aija Lulle & Laura Assmuth

In this article we introduce the on-going (2012-2014) international collaborative project Families on the Move Across Borders: Children's Perspectives on Labour Migration in Europe. First, we present the project and its aims; then, we briefly discuss the current state of migration research on families and children in order to explain how our research can contribute to a fuller inclusion of children in social analysis, not only by challenging the theoretical debates, but also through our empirically rich study. We aim to contribute to the advancement of methodology in childhood and migration studies by studying migration experiences from the child's perspective.

We discuss the challenges inherent in researching children and describe the methods we have found to be most suitable for investigating families and children in a holistic way. We argue that the experiences of children are of paramount importance to understanding the present-day realities of transnational family life and simultaneously endeavour to make sense of the nascent futures of such European families. Finally, we present some preliminary findings from our on-going research and map out the diverse avenues this research is taking.

Keywords: migration, ethnography of children, transnational families, borders, Europe.

Migration within Europe: What about the children?

Children and young people are often at the core of their parents' migration process, either as the main 'rationale' for parental migration (Boehm 2008; Assmuth 1997), or as actors of integration into the new host society (Jasinskaja-Lahti 2000). In the meantime, the children's own perspectives have been a chronically understudied topic in the recent migration research in Europe. It is widely agreed that children everywhere are very much affected by migration, irrespective of whether they

Authors: PhD candidate Aija Lulle, University of Latvia, Human Geography Department.

Professor Laura Assmuth, Social Policy, University of Eastern Finland, Department of Social Sciences, Joensuu campus.

themselves move across state borders or remain at home while their parents migrate or commute transnationally. There have been recent calls for study across various disciplines to recognize the importance of this topic, urging researchers to provide more empirical data, as well as improve the methodologies for how to research families in a holistic way and how to better understand children's perspectives on their experience in particular (Ni Laoire *et al.* 2011; Huttunen 2010; Bryceson and Vuorela 2002; Piperno 2011).

Even so, the general tendency in migration scholarship is still to represent and to study incom-

ing migrants as autonomous individuals. However, the long-standing scholarly tradition that considers migration to be an individual pursuit has been contested and criticized, especially by feminist scholars. Such insightful concepts as 'transnational care chains', 'care migrants', 'global care work', and 'long-distance parenting' have been developed by scholars inspired by feminist theories (Bryceson and Vuorela 2002; Hochschild 2000; Isaksen 2010; Näre 2012). On the other hand, the preoccupation with children remaining in their home countries while their parents migrate is more recent and so far has largely dealt with migration from Mexico and the Philippines to the US (Hochschild 2000; Margold 2004; Parrenas 2005; Boehm 2008).

The role of children in migration processes in Europe and the European Union has rarely been explored and even when it has, the main emphasis has still been on parental decisions and parental agency, or on the capabilities and concerns of the receiving society regarding the welfare of the children they are absorbing (Lewis 2006). Moreover, most studies that deal with migrant children and young people are set in the context of a single nation, ignoring the implications of transnational family life (For welcome exceptions see Haikkola 2012; Ni Laoire *et al.* 2011).

As Flavia Piperno (2007) has rightly emphasized in her studies of Euro-Mediterranean migration, children do take part in, react, and adapt to the (parental) decision to migrate. Children of migrant parents develop cosmopolitan practices where new identities are forged as cultural transmission between generations takes place (Vathi 2013). There are still a limited number of studies about children in the context of the large-scale migration of Eastern Europeans that has taken place during the past two decades.¹ However, Eastern European contexts have largely remained understudied, especially migrants from the Eastern margins and the sending ends of these transnational routes. This is precisely why our research focuses on children's experiences. Our aim is to understand this aspect

¹ For a recent exception see the study of Eastern European children in Ireland by Ni Laoire *et al.* (2011) and for an interesting discussion on the public debate and moral panic on the so-called 'Euro-orphans' in Poland, see Orbanska (2009).

of parent and family cross-border labour migration in Europe, with an emphasis on the eastern fringe of the European Union. Our research began in 2012 and will continue throughout 2014.

The project, discussed below, is led by Professor Laura Assmuth from the University of Eastern Finland and involves researchers with considerable experience and the skills needed for collaborative, in-depth ethnographic research about children. The team includes Marina Hakkarainen, PhD, an ethnologist originating from Russia, who has lived in Finland for many years and is currently studying Russian families in Finland; Pihla Siim, PhD candidate, a bi-lingual folklorist with a Finnish background who is currently living and working in Estonia; Airi Markkanen, PhD, a cultural anthropologist who has twenty years' experience studying the Roma in Finland; Anca Enache, a PhD candidate in social anthropology, who is a native Romanian living in Finland; and Aija Lulle, a PhD candidate in human geography and a native Latvian who has studied emigration from Latvia for the past ten years.

The Context of the Case Studies regarding Transnational Families

New patterns of cross-border migration have emerged within Europe after the dissolution of the Soviet Union, the collapse of communism in Eastern Europe, and the enlargement of the European Union. Contemporary transnational cases related to these developments and studied in detail by our research team take place in the following countries: Estonia/Finland, Russia/Finland, Latvia/Nordic countries and the UK, and Romania/Finland. Some family members regularly commute across borders for work, as in the case of neighbouring EU countries Estonia and Finland. In other cases, migration is seasonal, as when Latvians travel to the UK as agricultural labourers. Each of the cases studied presents interesting particularities, relating for example, to the distance between locations, the labour market position of the parents, or the width of the welfare gap between the countries involved. The focus of our research is on how the children themselves actively make sense of, observe, and

discuss the cross-border mobility practices in which they and their parents are involved.

Finland is an EU country that borders on both Estonia and Russia; it is interesting as a contemporary target country for immigration since not long ago Finland was a country of mass emigration. For example, in the 1960–70s, an estimated 300 000 Finns moved to neighbouring Sweden as labour migrants both with and without family members. After the dissolution of the Soviet Union relatively large numbers of former Soviet citizens, mostly Estonians and Russians, began migrating to Finland. When sorted by country of origin, the largest group of immigrants in Finland at the end of 2011 was citizens of Russia or the former Soviet Union – 67,127 individuals representing 26 percent of all people with foreign origin living in Finland (Statistics Finland, 2012). Presently, there are approximately 40 000 Estonian citizens and 31 000 Russian citizens (including Soviet Union's citizens) living permanently in Finland. They comprise the two largest groups of foreign citizens in the country. Only rough estimates exist about the number of temporary, seasonal, informal or commuting workers from Estonia. The Schengen agreement guarantees Estonians free access to Finland as EU citizens, whereas Russian citizens need a visa to enter.

The largest group of foreign-language speakers in Finland are Russian-speakers. In 2012 approximately 62 000 persons residing in Finland had Russian as their mother tongue. 11 200 such Russian-speaking families for whom Russian is the native language of both parents, or the only parent, were registered in Finland that year; this fact is significant for our research purposes because the language orientation and abilities of different family members play a significant role in decisions regarding permanency of stay in Finland. The second largest group was Estonian-speakers, 38 000 in all. It is important to note that many of the Russian-speakers are citizens of Estonia, and therefore EU-citizens, who are able to move freely to Finland (Rapo 2011; Statistics Finland 2012).

A recent study on the cultural and educational needs of Estonian-speaking migrants in Finland revealed that Estonian-speakers are both able and wanting to integrate successfully into mainstream Finnish society. Consequently, these families stress

the importance of their children learning the local language well and have them attend Finnish schools. The Finnish and Estonian languages are closely related and Estonian-speakers usually experience fewer difficulties with Finnish than Russian-speakers do. Estonian-speaking parents often prefer Finnish schools over Estonian schools and therefore have a greater tendency to become permanent residents in Finland, bringing their families with them (Lagerspetz 2011).

In the case of cross-border families in Finland/Russia, adolescents have primarily been studied through the lens of acculturation (Jasinskaja-Lahti 2000). In Finland, as elsewhere, the focus of sociological studies on second-generation immigrant children and youth has been on their adaptation and integration into the receiving society. Less attention has been paid to their possible transnational identities. However, important recent contributions regarding Finland have been made by Jerman (2011), Haikkola (2012) and Siim (2007).

The circular migration of Roma people from Romania and Bulgaria to Finland is of even more recent origin. It is related to the free movement of Romanian and Bulgarian citizens inside the EU since these countries joined the EU in 2007. The arrival of the Roma, albeit in moderate numbers, has stirred huge controversies, especially in the capital region of Helsinki. Roma migration has been widely discussed in the media and on political stages across Europe, but again, there is a lack of in-depth studies of recent intra-European migration realities, and children have not been studied as an integral part of the families who hit the road to generate income (Markkanen 2012; Enache 2012).

The case of Latvian citizens migrating for work purposes to the Nordic countries and to the UK, especially to the Channel Island of Guernsey, is related to the institutional and structural framework of the European Union. When the Baltic states of Estonia, Latvia, and Lithuania, together with other former socialist states of Eastern Europe, became members of the EU in 2004, many old member states imposed restrictions on the free movement of citizens from the new member states within the EU, fearing uncontrolled waves of unskilled labour migration. Finland and Germany were among the restrictive and cautious states. Britain and Ireland, on the oth-

er hand, opened up their labour markets freely to the ‘newcomers’, assuming perhaps that only small numbers of people would venture that far. In fact, hundreds of thousands of Eastern Europeans have taken the opportunity to work abroad, most of them as seasonal labourers, but many also as permanent labour migrants. This wave of emigration for a country as small as Latvia with a population of two million has been vastly significant; at least 213 000 people left the country between 2001–2011. The recent migrants are mainly young people, who either have children or plan to establish families soon. The country was hit particularly hard by the 2008 economic crisis, so this was also a reason for many undecided migrants to relocate their entire families abroad in the hope of providing more stable futures for their offspring (Hazans 2011; Apsite-Berina 2013).

Children’s worlds and methodological serendipity

It should be emphasized that researching children is difficult for an adult researcher (e.g. Strandell 2010). The familiar research tools of the social sciences that we take for granted, such as interviews, do not serve well, and meeting the interlocutor/informant once is not enough to make adequate sense of family lives and children’s agency within them (see Oswell 2013 on the agency of children). In all cases the members of the research team have made use of their longstanding local networks in order to establish trusting relationships with their informants, both adult and child. Such a grounded familiarity with the research contexts makes an in-depth approach to studying children’s lived experiences possible. Mainstream qualitative social research is often limited to conducting thematic interviews and such an in-depth approach is rarely taken. Our methodology goes hand in hand with the theoretical aim of the study – to question the individualistic, adult-centred assumptions implicit in current migration research in order to better understand actual and changing patterns of agency of the various family members involved in or affected by migration processes. The novelty and methodological challenge of our approach is that we study both ends of the migration chain.

Each case study includes prolonged periods of ethnographic fieldwork at both ends of the relevant migration chain, sharing everyday life with the respondents and travelling with them between their homes and host locations, when possible. The emphasis of the research continues to be everyday life with its richness of overlapping contexts, where practices and agencies emerge beyond the stiff framework of the interview. We have found this to be particularly important in researching Roma women and children, and the ways in which they go about creating a ‘new nomadism’, adapting the transnational Roma family lifestyle to modern constraints and opportunities. We also draw attention to a less theorized aspect of active geographical mobility across the EU – being geographically mobile at an international scale is no longer a privilege of the upper classes. Increasingly, people from various social backgrounds are physically moving to and through new places on a regular basis.

Another method we use is story-crafting, originally developed by Finnish educational researchers (e.g. Karlsson 2005). In migration research this method has been adapted to help discover how story-making improves children’s language development. This method was used in eleven creative sessions with five-year-old immigrant children (Jaakkola 2009). Story-crafting proved to be a fruitful method in helping to increase a child’s sense of inclusion and self-respect (ibid). In our research, especially in conversations and interview situations with smaller children, story-crafting has proved a useful tool for creating a friendly atmosphere in which children open up for play and talk informally with a researcher. However, the method also involves some challenges. For example, according to descriptions from Lulle’s fieldwork notes in 2012–2013, when a seven-year-old girl was crafting the story in Latvian, the child immediately engaged in story crafting about her travel experience. When the story told was read back to the child, she actively corrected it, paying attention to details and highlighting them, especially emphasizing the correct names and nicknames of the beloved members of her extended family. The successful experience seemed due to the child’s openness and willingness to talk and express her views as well as to the fact that, in this case, the Latvian language was her

mother tongue and she was very fluent in it despite being educated at an English language school.

In another case story-crafting was tried with two four-year-old boys, but in this case the children had stronger English language skills and were more passive in Latvian. Researcher Lulle tried both languages to initiate story-crafting but it was not immediately successful as the children stopped talking, preferring to play outside instead. However, after about an hour of various play activities, one child suddenly started naming things around him in Latvian, smiling proudly. His brother picked up the activity as a game. Later during the day the researcher sang an English song with the children and the story-crafting exercise was transformed into song-crafting, creatively changing the words of the song to include what they saw around them or in their imaginations. That turned out to be a positive experience and children were fully engaged in the activity.

As already mentioned, young children and adolescents often speak using sporadic phrases to express their ideas, then pause for a long time. Because of the need for prolonged thought between ideas it is rare that researchers could obtain interviews that are rich in a narrative sense. Therefore, making observations while taking part in multiple activities is a must when researching children. This makes such research both fascinating and challenging. Another method used by our team is the interpretation of children's drawings. This has proven to be a rich method of data collection among Russian pre- and primary school aged children in Finland. The interpretation of drawings together with the children leads to spontaneous discussions and a visual anthropology methodology can be supplemented with observations and informal conversations (Hakkarainen 2013).

Preliminary findings

This methodology, which includes diverse complementary methods, serves as a roadmap for exploring paths that otherwise might be neglected. It should be reiterated how crucial it is to establish trust in relationships with young informants when observing their everyday activities, while long-standing research experience is essential for research-

ers to be able to properly contextualize the data they compile. Walking, talking, and playing together lead to a gradual understanding of everyday spatial arrangements and specific timings that make a difference in children's lives when their families make plans for travel, crossing borders, and temporary stays in other countries. Such data needs to be contrasted with and complemented by what can be learned from the interviews and discussions in which children and parents often narrate the same events differently. Children tend to open up more in specific settings: while performing motor activities such as walking, through sensory experiences such as smells, and in familiar places such as a visit to grandmother's house. These experiences are anchors that help researchers to enter and understand children's worlds. Everyday observations also lead us to discover the effects of global consumerism and internet-based networking on children. Through consumerism children are both separated from their relatives and friends in other countries due to material inequalities but also bound to them through web-based activities.

When studying the life-course and life transition situations of individuals and families, various overlapping mobilities unfold in particularly interesting ways. Issues of children's education and their knowledge of the parents' language and culture are heatedly debated among migrant families, especially by Russians in Finland, but also by Latvian parents in the UK. In their case, their children's education seems to be the key to a family's decisions regarding the location(s), length, and permanency of any stay abroad, even if the parents themselves would rather return home. In other words, migration decisions, ostensibly made by parents in view of their work prospects, are actually directed towards the future of their children, and the children themselves actively participate in and influence the outcome of such negotiations. Educational choices, such as involving children in extracurricular activities in sports, arts and leisure, are intimately linked with much wider spheres of wellbeing and the prospect of enabling the children to have a better future. 'Living well' as a family and providing 'a good life for the children' is not always seen as staying together in one place, but in the new context of labour migration involves organizing family life in flux.

Decisions to move or to stay put and the timing of possible migrations, unfold in a number of different contexts. For example, children's mobilities are synchronized with their school holidays; grandparents and other relatives are relied upon at both ends of the migration chain so their needs must be considered (Tiainen 2013; Thelen 2005); technological connections are many and widely used – such as telephone conversations and 'skype-parenting' – for the negotiation and management of these vectors (Lulle 2011). Adolescents, who grow up with relatives in the home country, grow up fast, and in some cases join their parents abroad as soon as they come of age, but now as migrant workers themselves. The study of such intertwined geographical and social mobilities allows researchers to trace important lines of intergenerational transmission of values and practices (Lulle 2013).

Some preliminary findings from the case studies related to Roma migration indicate that temporality, circularity, and informality of mobility are the main unifying characteristics. The Romanian Roma in Helsinki travel between their country of origin (Romania) and Finland every two or three months, and sometimes to the neighbouring countries of Sweden and Norway. The Roma are able to come to Finland because of their status as EU citizens, and in most cases never formalize their migrant status in Finland. They consider Romania to be the location of their true homes, while labour migration to Finland (or elsewhere abroad) is seen as a necessary means of gaining income. In most cases, Roma children are left at home in Romania in the care of their mothers or other female relatives. Even so, the children play a crucial and active role during all stages of a family's mobility. Children also actively engage in the decision-making processes at home while their parents are abroad. Parenthood is therefore constantly shared and negotiated between the elderly relatives at home, the children themselves, and the parents who exercise their roles across borders. Children's everyday experiences are simultaneously situated in multiple locations, while the meaning of 'family' is also fluid and flexible. Roma children imagine the places where their parents are calling from, where their parents live and work, and in this way they link an imagined West to their own future. Even young children relate the struggle of working

abroad to improved welfare and greater access to consumer goods, imagining the time when they will be old enough and have a family of their own to care for. In the case of the Roma, a transnational family culture has emerged: mobility has developed from being merely a strategy to ensure income to being practiced as a lifestyle that seems to be perpetuated from one generation to another.

In sum, the research aims to provide not only rich case studies but also a new comparison between contemporary patterns of work-related migration in Europe involving and affecting children. The ethnographic accounts that comprise our data are grounded in detail, sensitive to nuance, and rich in information. The research also has potential regarding applied social policy practices and reforms that concern children's welfare. Non-academic organizations such as NGOs working with migrant and child issues in the respective contexts have been approached as partners and the research results in the various languages used in this project are being disseminated among different public-sector decision makers and stakeholders. However, such societal outcomes and tasks are complementary to the main task of our research: *to provide nuanced and critical insights into the circumstances of and outcomes for children as the subjects and agents of family migration.*

Acknowledgements

We are grateful to the *Kone Foundation* for the research grant that makes it possible for us to carry out this complex multi-sited research. Many thanks to our colleagues Marina, Airi, Pihla, and Anca for comments and feedback. Our gratitude to Anna Reynolds for language editing!

References

- Apsite-Berina, Elina (2013): International migration in the European Union: Migration from Latvia to the United Kingdom. PhD dissertation, University of Latvia, Riga.
- Assmuth, Laura (1997): *Women's Work, Women's Worth: Changing Lifecourses in Highland Sardinia*. Helsinki: The Finnish Anthropological Society.

- Boehm, Deborah A. (2008): For My Children: Constructing Family and Navigating the State in the U.S. Mexico Transnation. *Anthropological Quarterly* 81 (4), 777-802.
- Bryceson, Deborah and Ulla Vuorela (2002): Transnational families in the twenty-first century. In D. Bryceson and U. Vuorela (eds.), *The Transnational Family. New European Frontiers and Global Networks*. Oxford: Berg, 3–30.
- CSB (2012). Calculations based on Census 2011 results. Central Statistical Bureau, Republic of Latvia. Available: http://data.csb.gov.lv/DATABASE/tautassk_11/databasetree.asp?lang=16 Accessed 31.07.2013.
- Enache, Anca (2012): Köyhyyden kiertokulku – Romanian romanien viimeaikainen muutto Helsinkiin eloonjäämisstrategiana (Poverty and circulation – The recent mobility of Romanian Roma to Helsinki as livelihood strategy). In Airi Markkanen, Heini Puurunen and Aino Saarinen (eds.), *Huomio! Romaneja tiellä* (Attention! Roma people on the street). Helsinki: Like, 42-71.
- Haikkola, Lotta (2012): Monipaikkainen nuoruus. Toinen sukupolvi, transnationaalisuus ja identiteetit. (*Second generation* young people, transnational networks and identity) Helsinki: Publications of the Dept. of Social Sciences, University of Helsinki. Available: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/36449/monipaik.pdf?sequence=1> Accessed 15.08.2013.
- Hakkarainen, Marina (2013): Visualising transcultural worlds: Russian-speaking children are drawing Russian culture in Finland. Poster presentation, SIEF Conference, Tartu, Estonia. Available at: <http://familiesacross.blog.com/> Accessed 14.08.2013.
- Hochschild, Arlie R. (2000): Global Care Chains and Emotional Surplus Value. In A. Giddens & V. Hutton (eds.), *On the Edge: Globalization and the New Millennium*. Oxford: Sage, 130-146.
- Huttunen, Laura (2010): Emplacement through Family Life: Transformations of Intimate Relations. In T. Faist, P. Pitkänen, J. Gerdes and E. Reisenauer (eds.), *Transnationalisation and Institutional Transformations*. COMCAD Working Papers No. 87 – Center on Migration, Citizenship and Development.
- International Organization for Migration 2011. Migration Facts and Figures for Latvia. <http://www.iom.int/jahia/Jahia/latvia> Accessed 17.9.2012.
- Isaksen Widding, Lise (2010): *Global care work: gender and migration in Nordic societies*. Lund: Nordic Academic Press.
- Jaakkola, Sanna (2009): *Maahanmuuttajalapsen sadutus kielenkehityksen tukena* (Supporting Immigrant Child's Language Development with the Story-crafting Method.) Turku: University of Turku.
- Jasinskaja-Lahti, Inga (2000): *Psychological Acculturation and Adaptation among Russian-Speaking Immigrant Adolescents in Finland*. Helsinki: Department of Social Psychology, University of Helsinki.
- Jerman, Helena (2011): *Mobilitet och kulturella resurser. Socialt minne och tillhörighet bland skildrade familjer i det finsk-ryska gränslandskapet*. (Social memory and belonging among dispersed families in the Finnish-Russian borderland.) *Nordisk Östforum* 25(2), 139-153.
- Hazans, Mihails (2011): *Latvijas emigrācijas mainīgā seja: 2000-2010* (The changing face of Latvia's emigration: 2000-2010). In Brigita Zepa and Evija Klave (eds.), *Latvia. Human development report 2010/2011*. Rīga: University of Latvia, 70-91.
- Karlsson, Liisa (2005): *Sadutus. Avain osallistavaan toimintakulttuuriin* (Story-crafting. A key to a participatory culture of action). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kroger, Teppo and Minna Zechner (2009): *Migration and care: Giving and needing care across national borders*. *Finnish Journal of Ethnicity and Migration* 4(2), 17–26.
- Lagerspetz, Mikko (2011): *Vironkielisten maahanmuuttajien osallistuminen kulttuuri- ja yhdistyselämään*. (The participation of Estonian-speaking migrants to cultural and associational activities.) Helsinki: Tuglas Society. http://www.tuglas.fi/tiedostot/Vironkielisten_maahanmuuttajien_osallistuminen.pdf Accessed 31.07.2013.
- Lewis, Jane (2006): *Introduction: Children in the context of changing families and welfare states*. In J. Lewis (ed.), *Children, Changing Families and Welfare States*. Celtenham: Edward Elgar, 1–24.
- Lulle, Aija (2011): *Home Redefined: Latvians in Guernsey*. In I.G. Rozenberga and M. Zirnite (eds.), *Oral history: migration and local identities*. National Oral History Archive, Institute of Philosophy and Sociology: University of Latvia, 23-34.
- Lulle, Aija (2013): *Translocal rhythms of gendered care: Latvian women making lives on the move*. Conference paper THEMIS 2013, 24-26 September, University of Oxford, Oxford.
- Markkanen, Airi (2012): *Romanien elämisen ehdot Suomessa ja Romaniassa – onko romaneille tilaa EU-Euroopassa?* (Living conditions of the Ro-

- manian Roma in Finland and in Romania. Is there space for Roma people in EU Europe?) In Airi Markkanen, Heini Puurunen and Aino Saarinen (eds.), *Huomio! Romaneja tiellä. (Attention! Roma people on the street)* Helsinki: Like, 72-104.
- Margold, Jane A. (2004): *Filipina Depictions of Migrant Life for Their Kin at Home*. In L. Long and E. Oxfeld (eds.), *Coming Home? Refugees, Migrants and Those Who Stayed behind*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 49–62.
- Morawska, Ewa (2000): *Transnational Migrations in the Enlarged European Union: A Perspective from East Central Europe*. EUI Working Paper RSC (2000/19).
- Ni Laoire, Caitriona, Fina Carpena-Mendez, Naomi Tyrrell and Allen White (2011): *Childhood and migration in Europe. Portraits of mobility, identity and belonging in contemporary Ireland*. London: Ashgate.
- Näre, Lena (2012): *Moral Economies of Reproductive Labour. An Ethnography of Migrant Domestic and Care Labour in Naples, Italy*. Helsinki: Publications of the Dept. of Social Sciences, University of Helsinki. Available: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/32809/moraleco.pdf?sequence=1> Accessed 15.08.2013.
- Orbanska, Sylwia (2009): *Migrant mother. Transnational perspective in the research on parental role changes*. <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/cgi-bin/getdoc.cgi?10PLAAAA077326> Accessed 31.07.2013.
- Oswell, David (2013): *The Agency of Children. From Family to Global Human Rights*. Cambridge and New York: Cambridge University Press.
- Piperno, Flavia (2011): *The Impact of Female Emigration on Families and the Welfare State in Countries of Origin: The Case of Romania*. *International Migration* 50 (5), 189-204.
- Rapo, Markus (2011): *Foreign language speakers are still rare in many municipalities*. Statistics Finland. http://www.stat.fi/tup/vl2010/art_2011-06-21_001_en.html. Accessed 17.9.2012
- Parrenas, Rachel Salazar (2005): *Children of Global Migration. Transnational Families and Gendered Woes*. Stanford: Stanford University Press.
- Siim, Pihla (2007): *Äidit ja heidän lapsensa: Perhesuhteista neuvottelua yllirajaisissa perheissä. (Mothers and their children: Negotiating family relations in transnational families.)* In Tuomas Martikainen & Marja Tiilikainen (eds.) *Maahanmuuttajanaiset. Kotoutuminen, perhe ja työ (Immigrant women. Integration, family and work)*. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007. Helsinki: Väestöliitto, 218–244. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/of8161fe1812cc3b9b263784e1b87ado/1376396494/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf Accessed 13.8.2013
- Statistics Finland (2012): *Finland's population includes 4.8 per cent of people with foreign origin*. http://www.stat.fi/til/vaerak/2011/01/vaerak_2011_01_2012-11-30_tie_001_en.html. Accessed 13.8.2013.
- Statistics Finland (2011): *Number of all-Russian speaking families has exceeded that of bilingual Finnish-Russian families*. http://www.stat.fi/til/perh/2010/02/perh_2010_02_2011-11-30_tie_001_en.html. Accessed 13.8.2013.
- Strandell, Harriet (2010): *Etnografinen kenttätyö: lasten kohtaamisen eettisiä ulottuvuuksia. (Ethnographic fieldwork: ethical aspects of encountering children.)* In Vehkalahti, K., Rutanen, N., Lagström, H. & Pösö, T. (eds.), *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. (The ethics of studying children and young people.)* Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 92-112.
- Tiaynen, Tatiana (2013): *Babushka in Flux. Grandmothers and Family-making between Russian Karelia and Finland*. Doctoral Dissertation, University of Tampere. Available: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9147-4> Accessed 13.8.2013.
- Thelen, Tatjana (2005): *Caring Grandfathers: changes in support between generations in East Germany*. In H. Haukanes & F. Pine (eds.), *Generations, Kinship and Care. Gendered provisions of social security in central Eastern Europe*. Bergen: University of Bergen, 163-188.
- Vathi, Zana (2013): *Transnational Orientation, Cosmopolitanism and Integration among Albanian-Origin Teenagers in Tuscany*. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 39 (6): 903-919.
- Zechner, Minna (2010): *Global care and national social policies*. In L. Isaksen Widding (ed.), *Global care work: gender and migration in Nordic societies*. Lund: Nordic Academic Press.

Tasavertaisena vai ulkopuolisena kansalaisena?

Marja Katisko

VTT Marja Katisko työskentelee tutkijana Diakonia-ammattikorkeakoulussa Helsingissä.

Monikulttuurisissa työyhteisöissä rakentuu kansalaisuus osallisuutena, jäsenyytenä ja mahdollisuutena¹

Johdanto

Kansalaisuutta tarkastellaan yleensä lainsäädännön, hallinnon, juridiikan ja politiikan kysymyksenä. Perinteisesti määriteltynä kansalaisuudessa on kyse valtion ja kunnan jäsenyydestä, sen ehdoista, oikeuksista ja velvollisuuksista, siis jäsenyydestä poliittiseen yhteisöön. (Lister 1990, 2; Harinen 2000, 27; Valokivi 2008, 50). Marshallin (1964) sosiaaliliberalismin perustuva kansalaisuusteoria on klassikko, jonka on katsottu perustuvan kansallistalvion ihanteeseen. Tässä kansalaisuusteoriassa kansalaisuus perustuu laillisiin kansalaisoikeuksiin, sekä poliittisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin. Turnerin (2001) mukaan marshallilainen jaottelu on kohdannut haasteita modernin ajan muutoksen ja globalisaation myötä, mikä kyseenalaistaa perinteisen kansalaisuuden ja nationalismin perusteet. Yksilöllinen määritelmä kansalaisuudesta ei enää riitä. Pelkkä juridinen asema suhteessa siihen valtioon, jossa yksilö elää ei anna kokonaisvaltaista kuvaa yksilön kansalaisuudesta. Kansalaisuuden sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus (ks. Velthuis 2002) ovat tärkeitä elementtejä kansalaisuutta määriteltäessä.

¹ Artikkelin perustuu kirjoittajan väitöskirjatutkimukseen (Katisko Marja 2011): Kansalaisuus työyhteisön arjessa. Maahanmuuttajien kertomuksia työelämästä. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 2011:9. Helsingin yliopisto.

Väitöskirjatutkimuksessani lähestyn kansalaisuutta neljällä eri tasolla: globaalilla, kansallisella, työyhteisöllisellä ja yksilöllisellä tasolla. Globalisaatio muodostaa tutkimukseni laajimman mahdollisen viitekehyksen. Olen ymmärtänyt lokaalin ja globaalien siten, että globalisaatio realisoituu paikallistasolla eli työyhteisön kaltaisissa pieniyhteisöissä. Globaali ei yksiselitteisesti hallitse paikallista, vaan kietoutuu siihen, kun se tulkitaan ja otetaan käyttöön työelämän jokapäiväisissä käytännöissä (ks. esim. Heiskala 1999, 23).

Suomalaista kotouttamispolitiikkaa linjaa 1.9.2011 voimaan tullut laki kotoutumisen edistämisestä (2010/1386). Lain kantava periaate on kotouttamispolitiikka, joka tukee maahanmuuttajien pääsyä suomalaisen yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi. Kotouttamisasiat on siirretty valtionhallinnossa sisäasiainministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Muutoksella korostetaan hallituksen näkemystä työelämän keskeisestä roolista kotoutumisessa uuteen maahan.

Työelämässä toimiminen muodostaa tutkimuksessani lähtökohdan siihen, millaiseksi kansalaisuus muodostuu jäsenyytenä, osallisuutena sekä mahdollisuutena. Kansalaisuus rakentuu siis työelämässä toimimisesta, josta työelämäkertomukset tuottavat tietoa.

Tutkimuksen keskeiset käsitteet, metodologia ja tutkimuskysymys

Kertomus ja skripti muodostavat tutkimukseni käsitteellisen pohjan. Skripti on tietoa, jota meillä on toistuvista arkielämän tilanteista (Schank & Abelson 1977, 41). Käsitellen skriptejä kulttuurisina tietorakenteina, jotka kuvaavat tilannekohtaisia ja stereotyyppisiä tapahtumasarjoja (Quinn & Holland 1987, 67). Kognitiivisen skriptin avulla yksilö jäsentää kokemuksiaan. Kulttuurinen skripti puolestaan tarkoittaa sitä, että skriptin muodot perustuvat vallalla oleviin tietämisen muotoihin, ja ne rakentuvat eri tavalla eri aikoina ja eri kulttuureissa. Työelämä on sosiaalisten ja kulttuuristen skriptien jäsentämä alue siten, että maahanmuuttajien työelämäkertomukset pohjautuvat yhtäältä tuttuihin skripteihin ja toisaalta poikkeavat niistä (ks. Herman 2002). Työelämässä toimiessaan maahanmuuttajalla on hallussaan toisaalta oma kulttuurinen skriptinsä työelämässä toimimisesta ja toisaalta suomalainen skripti. Tutkimuksen fokuksena on näiden kahden skriptin yhteentörmäykset sekä vaikeudet niiden ymmärtämisessä ja soveltamisessa. Tutkimuskysymykset ovat: Millaisten kulttuuristen skriptien avulla maahanmuuttajat kertovat työelämästä, millaisiin skripteihin maahanmuuttajat tukeutuvat kertomuksissaan ja miten skriptit toimivat työelämän arjessa. Millaiseksi muodostuu maahanmuuttajataustaisen henkilön kansalaisuus työyhteisössä toimiessaan.

Tutkimusaineisto ja analyysitavat

Tutkimusaineisto koostuu yhdeksästä Suomessa vakituisesti asuvasta ja työskentelevästä maahanmuuttajan työelämäkertomuksesta. Kutakin haastateltavaa haastateltiin 2–4 kertaa, joten tutkimusaineisto koostuu 26 haastattelusta.

Tutkimuksessa maahanmuuttajien työelämäkokemuksia lähestytään kertomuksen tutkimuksen kautta. Aineiston analyysissa en tarkastele yhden hengen haastatteluja yhtenä kertomuksena, enkä siten rakenna psykologisia henkilökuvia, joita vertailisin keskenään. Havaintoyksikkönä ovat siten kertomuksen ja puheen jaksot, ei haastateltava henkilö. Olen analysoinut tutkimusaineistoa ha-

vaitsemisen, tuntemisen ja toiminnan lähtökohdista käsin. Tutkimusaineiston järjestelemiseksi olen hyödyntänyt Deborah Tannenin (1993) ja William Labovin (1972) sekä Matti Hyvärisen (1994) odotusanalyysin menetelmää kulttuuristen skriptien paikantamiseksi. Lisäksi olen aineiston analyysiin käyttänyt David Hermanin (2002) käsitteitä kertomuksissa muodostuvista osallistujarooleista ja tapahtumalajeista. Lähtökohtana analyysissä on, että maailma, tapahtumat ja kokemukset eivät määrittäisi käytettävissä olevia prosesseja, vaan ne ovat aina puhujan ja kertojan omia kulttuurisesti ja yksilöllisesti ankkuroituneita valintoja.

Keskeiset tutkimustulokset

Työpaikan tasavertaiseksi kansalaiseksi tuleminen

Tutkimustulosluvuissa olen yhdistänyt empirian ja kansalaisuuden semantiikan. Olen käyttämäni kertomuksen tutkimusmenetelmien avulla jaotellut työelämäkertomukset niistä avautuvien kansalaisuutta koskevien näköalojen perusteella. Nämä näköalat koostuvat työyhteisön vuorovaikutuksesta ja työyhteisön hierarkiasuhteista, eettis-moraalisista työnteon periaatteista, yksilön omista selviytymisstrategioista sekä yksilön ja yhteiskunnan välisistä suhteista. Tutkimusaineiston analyysi osoittaa, että kotoutuminen jäsenyyden ja osallisuuden kokemisen suhteen on sidoksissa yhtäältä yksilön omaan työhistoriaan ja toisaalta siihen, miten muut ihmiset häneen suhtautuvat. Oma tapa tehdä työtä voi muodostua joko voimavaraksi, kahleeksi tai kriittiseksi perspektiiviksi työelämässä toimimisessa.

Tutkimuksen keskeisimmät tulokset liittyvät globalisaation ja arkielämän väliseen kuiluun. Suomessa on jo vuosia keskusteltu tulevasta työvoiman tarpeesta väestörakenteen muutoksen myötä sekä kansainvälistymisen myötä saatavasta kansantaloudellisesta hyödyistä. Tutkimusta varten haastateltujen maahanmuuttajien työelämäkertomukset kuitenkin osoittavat, etteivät makrotason edut esimerkiksi työvoiman liikkuvuuden suhteen kohtaa välittömästi tavallista kansalaista ja työyhteisön jäsentä. Useimmissa työelämäkertomuksis-

sa esiintyi puhumisen ja sanomisen kohta, jossa maahanmuuttajatyöntekijä joko uskaltaa puhua tai vaikenee. Joskus puhumisen rohkeus liittyi kielitaitoon, mutta enemmän rohkeuteen tulla nähdyksi ja olla osa suomalaista työyhteisöä. Tärkeän roolin suomalaisessa työyhteisössä saavat muut työntekijät, jotka joko puhuvat maahanmuuttajataustaisen kollegansa osaksi työyhteisöä tai vaikenevat hänet marginaaliin. Monessa työelämäkertomuksessa maahanmuuttajalle avattiin suomalaisen työelämän ja työyhteisön käsikirjoitus, tapa tehdä työtä, eikä niin kutsuttua skriptien vaihtoa tapahtunut.

Oleellista sanojan ja puhujan roolissa on se, että siihen liittyy toimijuus. Yhdistin työelämäkertomuksista rakentuvat tietoisuuden ja toimijuuden maisemat (Bruner 1986, 14; Hyvärinen 2010, 105) toimijuuden astetta jäsentävään aloitteen ja vastaanoton ulottuvuuteen. Useimmat kertomukset sijoituivat tietoisuuden maisemaan, joka muodostuu siitä, mitä toimijat tietävät, ajattelevat ja tuntevat. Useimpien kertojien osallistujarooliksi muotoutui kokijan ja havaitsijan rooli, joka sijoittuu toiminnan ulottuvuudessa vastaanoton puolelle. Siirtyminen toiminnan maisemaan (jota hallitsevat aikomukset, päämäärät, tilanteet ja keinot) ja kertojan roolista toimijaksi ja sanojaksi hyppääminen ei aineiston mukaan ole maahanmuuttajataustaiselle työntekijälle helppoa. Toiminnan maisemaan liittyy myös kuulijan roolissa oleminen, mutta tällöin rooli sijoittuu toimijuuden astetta jäsentävään vastaanoton ulottuvuuteen.

Sanojan rooli työyhteisössä voi aineiston mukaan liittyä kulttuuriseen skriptiin, joka käsittelee työntekijän ja esimiehen vuorovaikutuksen muotoja. Skripti tuottaa työntekijälle ja esimiehelle tietyt roolit, joiden mukaan heidän oletetaan toimivan. Tutkimuksessa haastatellut maahanmuuttajat ovat omaksuneet lähtömaissaan työhierarkian, jonka mukaan esimiehellä on pääsääntöisesti valtaa ja sen myötä myös sananvaltaa. Aineisto osoittaa, että työskennellessään Suomessa maahanmuuttajataustainen työntekijä tarvitsee paljon rohkeutta ennen kuin hän voi omaksua sanojan roolin toisaalta suhteessa esimiehiinsä, mutta ennen kaikkea suhteessa kollegoihinsa.

Tutkimusta varten haastattelemani Aisha ja Pihla osoittivat kertomuksissaan, kuinka he siirtyivät havaitsijan roolista sanojan rooliin ja samalla hei-

dän toimijuutensa työyhteisössä kasvoi. Oleellista heidän kertomuksissaan oli myös suomalaisten kollegoiden rooli sanojina. Kertojat muistavat toisten ihmisten sanomiset ja koostavat ammatillista identiteettiään työntekijänä kollegoiden sanomisen kautta. Tällöin yksilön omakuva ei rakennu vain muista ihmisistä irrallisen yksilön tekoina ja ajatuksina, vaan jokainen tärkeä toinen liitetään sanomisen kautta osaksi omaa kokemusta ja kertomusta (ks. Hyvärinen 2010, 105). Pihlan kertomus uupumuksesta on esimerkki siitä, miten maahanmuuttajataustainen työntekijä voi ajaa itsensä umpikujaan toimiessaan toisten odotusten ja toisten käsikirjoitusten varassa kuin muu työyhteisö. Aishan ja Pihlan kertomukset osoittivat myös sen, että suomalaiset kollegat voivat olla tietämättään tärkeässä asemassa työyhteisön skriptin avaajina: kuuntelijoina, kysyjinä ja myönteisen palautteen antajina.

Ramin kertomuksessa maahanmuuttajatyöntekijän rooli puhujana ja sanojana on rajallinen. Rami kuvaa tilanteita työyhteisössä, jossa hän voisi puhua, mutta hän ei saa siihen mahdollisuutta. Hän kertoo työstä sairaalan osastolla ja tuo esiin, että suomalaisella kollegalla on enemmän sananvaltaa kuin maahanmuuttajataustaisella työntekijällä, kun on kyse esimerkiksi lääkkeenjaosta, omaisten kohtaamisesta ja työparin valinnan mahdollisuudesta. Ramin puheessa korostuu vahva tarkkailluksi ja epäilyksi tulemisen kokemus, jonka voi ajatella olevan kaukana täysivaltaisen jäseneksi tulemisen kokemuksesta. Sofian kertomuksessa suomalainen kollega toimii sanojan roolissa suomalaisen skriptin avaajana päiväkodin arkisessa tilanteessa koskien lapsen ja aikuisen vuorovaikutusta.

Puhujan ja sanojan roolista on kyse myös Zahran kertomuksessa, jossa suomalaiset kollegat avaavat suomalaisen hoitotyön skriptiä, jonka mukaan vanhusasiakkaalle olisi puhuttava äänekkäästi. Zahra kuitenkin vastustaa tätä annettua skriptiä ja pyrkii säilyttämään oman tapansa kohdata asiakas kuuntelemalla ja koskettamalla. Razia puolestaan ottaa hetkeksi sanojan roolin, mutta joutuu kuitenkin toimimaan suomalaisen kollegan skriptin mukaisesti.

Sorayan kertomuksessa suomalaiset kollegat vaikenevat jättämällä tervehtimättä tai silloin, kun haluavat kritisoida kollegaa. Maahanmuuttajataustainen työntekijä oppii vaikenemisen osana kulttuurista skriptiä. Soraya pohtii oman kulttuuri-

sen skriptinsä muutosta kohti vaikenemisen ja puhumattomuuden skriptiä: kun ei puhu, ei tarvitse odottaa, että työkaverit vastaisivat.

Työelämäkertomuksien jaksoissa esiintyvät esimerkit skriptien vaihtamisesta tai vaihtamatta jäämisestä tärkeissä työyhteisön tilanteissa ja kohtauksissa voisivat kannustaa keskustelemaan jopa käytännön sovelluksista sen suhteen, miten työelämässä pitäisi osata vaihtaa kokemuksia ja keskustella vaihtelevista odotuksista ja skripteistä. Työyhteisöissä laadittavat toiminta- ja työsuunnitelmat voisivat olla merkittäviä asiakirjoja, joissa auki kirjoitetut työn tekemistä koskevat skriptit olisivat muutakin kuin vain mappien täytettä: ne voisivat tarjota maahanmuuttajille aktiivisen subjektiaseman ja tukea aktiivista kansalaisuutta.

Haluan korostaa nimenomaan vuorovaikutuksellista prosessointia työtä koskevien skriptien tunnistamisessa ja vaihdossa. Työyhteisö on sosiaalinen yhteisö, jossa kansalainen toimii toisten kansalaisten kanssa. Suomalainen tapa ei aina ole se ainoa mahdollinen, mutta toisaalta myös erilaisista työkuultuureista tulevien työntekijöiden on hyvä tunnistaa omat työt koskevat kulttuurisesti muotoutuneet skriptinsä.

Tavoitteena aktiivinen kansalainen ja työyhteisön jäsen

Kansalaisuuden määrytykset kertovat, millaisessa yhteiskunnassa haluamme elää. Kansalaisuuspolitiikka ja käytännöt määrittelevät, ketkä hyväksytään yhteiskunnan ja Suomi-merkkisen kansallistalon täysivaltaisiksi jäseniksi. Kansalaisuuspolitiikka vaikuttaa niin ulkomaalaispolitiikkaan, kotouttamispolitiikkaan kuin käsityksiin monikulttuurisuudesta (esim. Ronkainen 2006, 252—253).

Olen tutkimuksessani nostanut esiin hyvinvointikansalaisuuden rapautumisen sekä oikeuksiin perustuvan kansalaisuuden kritiikin. Oman aikamme republikanismi liittyy mielestäni aktiivisen kansalaisuuden käsitteeseen, jossa kansalainen nähdään velvollisuuksia omaavana ja aktiivisena toimijana. Ihmisten ryhmäjäsenyyksillä ei kansalaisuuden saamisen kannalta ole suurta merkitystä. Tärkeämpää on se, kuinka kukin yksilö pystyy osoittamaan olevansa aktiivinen ja tuottava yhteiskunnan jäsen.

Aktiivinen kansalaisuus ja kotouttaminen voidaan nähdä vuorovaikutuksellisen prosessin siten, että kotoutuminen on sekä kansalaisuuden ehto että päämäärä. Kotouttamisprosessin päämääränä ja tavoitteena on se, että maahanmuuttaja työllistyy. Aktiivisuus työelämässä nähdään siis tavoitteellisenä tilana, jossa maahanmuuttaja osallistuu ympäröivän yhteiskunnan toimintaan ja kartuttaa näin yhteistä hyvää. Ristiriita syntyy silloin, kun etnisyyttä pidetään samanaikaisesti oikeutena ja yksilöllisenä valintana muiden vaihtoehtojen rinnalla.

Kun yksilön etnistä taustaa tarkastellaan mahdollisuutena ja toimintatapana näkökulma siirtyy yksilötasoa laajempiin konteksteihin. Työskennellessään suomalaisella työpaikalla maahanmuuttaja tuo tullessaan oman kulttuurisesti muotoutuneen käsityksensä ja tietonsa työn tekemisen tavasta, työmenetelmistä, vuorovaikutussuhteista ja työpaikan rooleista. Tutkimusaineistoni koostuu erilaisista kertomuksista yksittäisten maahanmuuttajien selviämistä kulttuurien, kielten ja skriptien välisessä ristiaallokossa. Berger ja Luckmann (1966/1994) puhuvat sosiaalisesta tietovarannosta, joka syntyy, kasvaa ja välittyy sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Sekä maahanmuuttajataustaisen että kantaväestöön kuuluvien erilaisuuden tunnistaminen, tunnustaminen ja hyödyntäminen kasvattavat työyhteisön tasolla sosiaalista tietovarantoa. Työyhteisöt muodostuvat sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, joissa skriptien vaihdosta voisi tulla arkipäiväistä aktiivista toimintaa. Oikeus olla toista mieltä ja kyseenalaistaa vallitsevia työelämän käsikirjoituksia on yhdenvertaisen työyhteisön perusta, jossa ei vältytä ristiriidoiltakaan. Erilaisuuden vastapainona olisi hyvä korostaa myös samanlaisuutta. Erilaisuuden lisäksi on kiinnostavaa myös se, mikä yhdistää ihmisiä yli rajojen.

Työelämän kokemuksilla ja työelämään rakentuvalla inklusioilla ja eksklusiolla on tärkeä rooli aktiivisen kansalaisuuden rakentumisessa. Tutkimusaineistoni osoittaa, että työelämän kokemukset kertomusten tarkka analyysi antaa uutta tutkimustietoa kansalaisuudesta osallisuutena, jäsenyytenä ja mahdollisuutena. Kertomuksen tutkimuksen välineillä on mahdollista kerätä pientä ja paikallista tietoa, jota hyödyntämällä monikulttuurisen työyhteisön jäsenillä on mahdollisuus oppia uutta sekä omasta että toisten kulttuureista. Työyhteisön

kannalta tämä merkitsee parhaimmillaan työmenetelmien kehittymistä ja parempaa työhyvinvointia. Maahanmuuttajat tuovat yhteiskuntaan palasen globaalia osaamista, joka muokkautuu ja muovautuu näin osaksi suomalaisten työyhteisöjen osaaamista.

Lähteet

- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (1994): *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen*. Tiedon- sosiologinen tutkielma. Helsinki: Gaudeamus.
- Bruner, Jerome (1986): *Actual Minds, Possible Words*. London: Harvard University Press.
- Harinen, Päivi (2000): *Valmiiseen tulleet*. Tutkimus nuoruudesta, kansallisuudesta ja kansalaisuudesta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Heiskala, Risto (1994): *Sosiaalinen konstruktionismi*. Teoksessa Risto Heiskala (toim.) *Sosiologisen teorian nykysuuntauksia*. Helsinki: Gaudeamus, 146-172.
- Herman, David (2002): *Story logic: problems and possibilities of narrative*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Hyvärinen, Matti (1994): *Viimeiset taistot*. Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos. Julkaisu nro 6/1994. Tampere: Vastapaino.
- Hyvärinen, Matti (2010) *Haastattelukertomuksen analyysi*. Teoksessa Johanna Ruusuvuori, Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino, 90-118.
- Labov, William (1972): *Language in the inner city: studies in the black English vernacular*. Philadelphia: The University of Pennsylvania Press.
- Laki Kotoutumisen edistämisestä 2010/1386.
- Lister, Ruth (1990): *The Exclusive Society: Citizenship and the Poor*. London: Child Poverty Action Group.
- Lister, Ruth (1997): *Citizenship: Feminist Perspectives*. London: MacMillan Press.
- Lister, Ruth (2003): *Citizenship: Feminist perspectives*. Second Edition. New York: Houndmills. Palgrave Macmillan.
- Marshall; Thomas H. (1964): *Class, Citizenship and Social Development with an Introduction by Seymour Martin Lipset*. New York: Doubleday.
- Quinn, Naomi & Holland, Dorothy C. (1987): *Culture and cognition*. Teoksessa Holland Dorothy & Quinn Naomi (toim.) *Cultural models in language and thought*. Cambridge: Cambridge University Press, 3-42.
- Ronkainen, Jussi (2006): *Monikansalaisuus ja monimuotoistuva suomalaisuus*. Teoksessa Tuomas Martikainen (toim.): *Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla*. Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ry:n julkaisuja. Tietolipas 212. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki: Hakapaino, 237-256.
- Tannen, Deborah (1993): *What's in a Frame? Surface Evidence for Underlying Expectations*. Teoksessa: Deborah Tannen (toim.) *Framing in discourse*. New York: Oxford University Press, 14-56
- Turner, Bryan S. (2001): *The erosion of citizenship*. *British Journal of Sociology*, 52:189-209.
- Valokivi, Heli (2008): *Kansalainen asiakkaana*. Tutkimus vanhusten ja lainrikkokojien osallisuudesta, oikeuksista ja velvollisuuksista. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Velthuis, Ruud (2002): *Why Should We Have Political Education*. *Lifelong Learning in Europe*. 4/2002, 214-220.

Hugo L. Mäkinen – monipuolinen amerikansuomalainen

Riku Kauhanen

Toimittaja ja tiedotussihteeri Hugo Mäkinen (1908–2010) jätti Siirtolaisuusinstituutille (myöhemmin SI) kuolemansa jälkeen mittavan arkiston Alaskan ja Kanadan suomalaissiirtolaisista. Joitakin artikkeleita lukuun ottamatta aineisto on pääosin julkaisematonta. Kokoelma koostuu pääosin vuosien 1956–1960 kirjeenvaihdosta ja Mäkisen 1959–60 tekemän Alaskan ja Kanadan matkan aikana kertyneistä valokuvista, kirjeistä ja lehtileikkeistä. Arkistossa on materiaalia myös tätä edeltävältä ajalta aina 2000-luvulle saakka.

FM Riku Kauhanen suorittaa arkistonhoitajan tutkintoon liittyvää harjoittelua Siirtolaisuusinstituutissa.

Lapsuus Yhdysvalloissa, nuoruus Suomessa

Toimittaja ja tiedotussihteeri Hugo Leander Mäkinen syntyi 9.7.1908 Rocklandissa, Mainen osavaltiossa USA:ssa ja kuoli 26.9.2010 Helsingissä. Hän eli 102 elinvuotensa aikana hyvin vaiherikkaan elämän. Matkustelu, kirjoittaminen, yhdistystoiminta, sukututkimus ja mökkeily Porvoon saaristossa olivat hänelle tärkeitä. Mäkisen äiti, Eeva-Maria Kempainen oli vuonna 1902 lähtenyt 14-vuotiaana Viitasaaresta Yhdysvaltoihin kuusi vuotta aiemmin lähteneen isänsä Matti Kempaisen perään. Rocklandissa Matti oli vastassa asemalla, mutta isä ja tytär tunnistivat toisensa vasta jonkin ajan kuluttua. Yhdysvalloissa äiti ryhtyi palvelusväen töihin. Hugo Mäkisen isän Urho Leander Mäkisen Eeva-Maria tapasi kaksi vuotta myöhemmin iltamissa: ”Te siellä, tulkaa auttamaan tämän pöytäliinan viikkaamisessa!” (Kirje 27.11.2001, SI). Hugo syntyi neljästä lapsesta ensimmäisenä, hänen jälkeensä syntyivät Yrjö, Jenny ja Irja.

Rocklandista Worcesteriin perhe muutti vuonna 1913 Emma-tädin luokse, jonne muitakin suomensukulaisia oli tulossa (Kirje 1.10.2006, SI). Tämän kolmikerroksisessa talossa oli asukkaita useita eri maista (Kirje 17.5.1999, SI). Hugo kävi Yhdysvalloissa seitsemän vuotta Belmont Streetin julkisin varoin tuettua koulua. Heti alkajaisiksi aloittele-

va oppilas teki piirroksen arvelleen sen riittävän koulunkäynniksi ja palasi kotiin. Äiti passitti hänet heti takaisin kouluun. (Kirje 27.11.2001, SI). Mäkinen oli kuitenkin omien sanojensa mukaan luokkansa kolmanneksi paras oppilas (Kirje 1.10.2006, SI). Sosiaalinen omatunto heräsi vuonna 1919 hänen nähdessään 11-vuotiaana Yhdysvalloissa työttömien sotaveteraanien hyväksi laitettuja ”SUPPOSE NOBODY CARES” -iskulauseita autojen tuulilaseissa (Kirje 1.10.2006, SI). Urho-isän jäädessä työttömäksi vuonna 1921 Mäkisen kuusihenkinen perhe muutti Suomeen (Kirje 17.5.1999, SI). Perhe asettui Tampereelle, missä Hugon oli perheen huonon taloudellisen tilanteen vuoksi mentävä töihin kassakaappitehtaalle. Myöhemmin hän työskenteli kenkätehtaalla ja kävi iltakoulua (Kirje 1.10.2006, SI).

Mäkinen kävi koulunsa pääosin Suomessa. Hän piti kasvuaikaansa Suomessa mieltä avartavana. Käydessään entisellä kotipaikallaan USA:ssa hän totesi, miten paikalleen jääneitä entiset koulutoverit olivat (HS 9.7.1968). Kesäkuussa 1926 Mäkinen näki Kansan Lehdessä ilmoituksen Työväen Akatemian hauista lukuvuodelle 1926–1927. Hugo Mäkinen piti sisäänpääsyään akatemiaan elämänsä merkittävimpänä hetkenä (Kirje 1.10.2006, SI). Hän oli kursinsa priimus, ja pääsi Tampereelle Kansalaiskorkeakouluun. Koulussa kirjoitettu kuvaus Henry Wads-

worth Longfellow'n teoksesta *Laulu Hiawathasta* julkaistiin helsinkiläislehdessä vuonna 1928, Mäkinen pitkän uran ensimmäisenä artikkelina (Kirje 1.10.2006, SI). Sitten Mäkinen valmistui Yhteiskunnalliseksi korkeakouluksi muuttuneesta oppilaitoksesta sanomalehtimieheksi (Hummelin 2010).

Toimittajaksi ja Osuustukkukaupan mieheksi

Hugo Mäkinen työskenteli 1930-luvulla Helsingissä useissa lehdissä. Englanninkielen taitoisena hän pääsi haastattelemaan USA:n presidentti Herbert Hooveria tämän vieraillessa Suomessa vuonna 1932. Vuotta myöhemmin haastateltavana oli taiteilija Josephine Baker. Mäkinen työskenteli useissa sanomalehdissä, mm. *Kansan Lehdessä*, *Vapaus-lehdessä* sekä *Työväen Sanomalehtien Tietotoimistossa*.

Talvisodassa Mäkinen oli Lapin rintamalla vastuussa ulkomaalaisten lehtimiesten vierailuista: loistavan ja tuolloin harvinaisen englanninkielen taitonsa ansiosta Mäkiselle annettiin tehtäväksi huolehtia englantilaisista lehtimiehistä sekä tarvittaessa sensuroida näiden kirjoituksia. Hän käytti journalisteja muun muassa Raattentiellä ja Suomussalmella. Jatkosodassa Mäkinen palveli Valtion tiedotuslaitoksen palveluksessa Tiedotuskomppaniassa. Hän haavoittui heinäkuussa 1941 Sortavalan tienoilla. Myöhemmin hän oli samanlaisesti armeijan palveluksessa sekä työskenteli viipurilaisen *Kansan Työ* -lehden päätoimittajana (Kirje 27.11.2006, SI).

Vuodet 1943–1971 Mäkinen oli Suomen Osuustukkukaupan palveluksessa tiedotussihteerinä ja tästä virasta hän myös jäi eläkkeelle. Tiedotussihteerin uransa aikana Mäkinen teki useita Osuuskauppojen historiikkeja. Hän kirjoitti aktiivisesti amerikansuomalaisiin lehtiin, etenkin Raivaajaan. Kirjoituksia julkaistiin myös osuuskauppalehdissä ja muissa julkaisuissa. Kattavan luettelon laatiminen Hugo Mäkinen vuodelta 1927 alkaen (Kirje 17.5.1999, SI) kirjoittajanuran tuotoksista olisi haastava, mutta mielenkiintoinen työ. Arkistoon päätyneistä lehtileikkeistä ja käsikirjoituksista käy ilmi vain murto-osa hänen laatimistaan artikkeleista ja muista kirjoituksista. Tämän artikkelin lopussa on lyhyt Hugo Mäkinen bibliografia. Hänen lukuisista lehtikirjoituksistaan on luetteloitu vain tiedossa

Oskari Tokoi (vas.) Osuustukkukaupan vieraana kesällä 1957. Oikealla Hugo L. Mäkinen. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.

olevat Pohjois-Amerikkaa ja sikäläistä siirtolaisuutta koskevat artikkelit.

Hugo Mäkinen oli aktiivinen SDP:n jäsen vuodesta 1927 alkaen ja hän seurasi ahkerasti päivänpolitiikkaa. Mäkinen oli myös perustamassa sosiaalidemokraattista kerhoa, Vanhoja Tovereita yhdessä muiden vaikutusvaltaisten sosiaalidemokraattisten seniorijäsenien kanssa. Hän oli viimeinen jäljellä olevista perustajajäsenistä (Korvenheimo 2010). Mäkinen vaikutti Suomi-Seuran johtokunnassa yli 40 vuoden ajan. Seuran kunniajäseneksi hänet nimettiin vuonna 1980.

Amerikansuomalaisten tutkimus

Suomi-Seuran aktiivijäsenenä Hugo Mäkinen kiinnostui alaskansuomalaisten historian tutkimisesta 1950-luvulla. Ensimmäiset suomalaiset saapu-

Suomi-Seuran johtokunta 17.2.1977. Eturivissä istumassa vasemmalta lukien: Hugo Mäkinen, Jorma Pohjanpalo, Osmo Kalliala, Hanna Kuusamo, Harald Teir ja Altti Majava. Takarivissä seisomassa vasemmalta lukien: Jorma Louhivuori, Veli Virkkunen, Tauri Aaltio, Matti Isoviita, Ritva-Liisa Elomaa, Jarl Louhija, Aimo Ajo, Raija Kallinen ja Holger Quick. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.

vat Alaskaan jo Venäjän vallan aikana. Heistä tuli Yhdysvaltain kansalaisia Venäjän myytyä vuonna 1867 Alaskan Yhdysvalloille. Suomalaisia oli ollut venäläisen Alaskan kuvernööreinä kahdesti. Yukonin ja Alaskan kultakuumeen aikoihin 1800-luvun lopulla useita tuhansia suomalaisia päätyi Kanadaan ja Alaskaan. Kullankaivajien lisäksi suomalaisia oli kalastajina, lehtimiehinä, metsätyöläisinä, kaivostyöläisinä ja monissa muissa ammateissa. Usein heidät luettiin kuuluvaksi skandinaaveihin tai venäläisiin.

Tietojen karttuessa Mäkinen tutkimuskysymykseksi muotoutui suomalaisten rooli Alaskan asuttamisessa ja kehityksessä. Erityisen tärkeänä hän piti viimeisten Amerikkaan ennen ensimmäistä maailmansotaa muuttaneiden haastattelemista (Apurah-anomus Opetusministeriölle 14.7.1959. SI). Mäkinen keräsi myös tietoja amerikansuomalaisten nimen muutoksista. Hän laati useita luetteloita nimistä, ja koetti päätellä, mitkä olisivat mahdollisia muunnoksia. Tässä yhteydessä hän paikansi Kanadasta ja Alaskasta suomalaisilta nimensä saaneita paikkoja.

Hugo Mäkinen keräsi useiden tuhansien alaskansuomalaisten tietoja kyselylomakkeilla, haastatteluilla ja aktiivisella kirjeenvaihdolla. Kiihkeimmillään hänen tutkimustoimintansa oli vuosina 1956–1960, huipentuen puolen vuoden vierailuun Alaskassa ja Luoteis-Kanadassa syksyllä 1959. Matkaansa varten Mäkinen sai Suomi-Seuralta avustusta, Väinö Hooverin säätiön tutkimusapurahan (OTK:n renkaat 1/1960) sekä Suomen Kulttuurirahaston 100 000 markkan (noin 2200 €) apurahan. Matka Pohjois-Amerikassa kulki reittiä San Francis-

co-Portland-Seattle-Vancouver-Prince George-Fort St. John-Fort Nelson-Watson Lake-Whitehorse-Burwashin Landing-Whitehorse-Skagway-Whitehorse-Dawson City-Sulphur Creek-Dawson City-Whitehorse-Burwash Landing-Fairbanks-Anchorage-Juneau-Sitka-Seattle-Astoria (Kirje A.D.1959). Nomen kaupungin Alaskassa Mäkinen joutui suureksi harmikseen jättämään väliin (Kirje A.D.1959). Matkasuunnitelmasta käy ilmi, miten puoli vuotta oli ehdettu täyteen käyntejä yliopistoissa, kaupunginarkistoissa, museoissa ja kirjastoissa. Tämän lisäksi melkein jokaisella paikkakunnalla oli vähintään yksi informantti, jonka tiedot hänen piti saada talteen (Alustava matkaohjelma 14.6.1959. SI). Matkaltaan vuoden 1959 lopulla Anchoragesta lähettämänsä humoristisen kirjeen perusteella Mäkinen oli tavannut muun muassa ”Suomalaisia puliukkoja Whitehorsessa ja Fairbanksissa, yliopistonprofessoreja Berkeleyssä, Seattlessa, Fairbanksissa, suomalaisen ja eskimon jälkeläisiä, suomalaisia dieselveturinkuljettajia - kiinalaisen päätoimittajan rouvan, maailmankuulun mammuttispesialistin, Yukonin pohjaan traktorin mukana vajonneen Tamppisen -” (Kirje A.D.1959. SI).

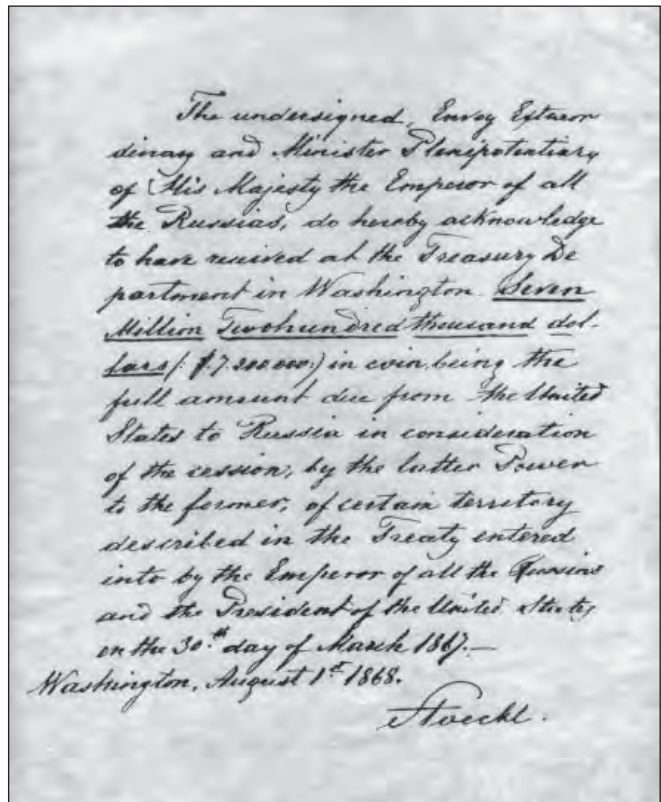
Matkaltaan Mäkinen toi tietojen lisäksi muistoksi Sitkan Historialliselta Yhdistykseltä lahjaksi saadun hirrenpalan ja käsin taotun rautanaulan Alaskan ensimmäisen luterilaisen kirkon raunioista. Esineet kuuluvat Siirtolaisuusinstituutin saamiin lahjoituksiin. Sen sijaan amerikansuomalaiselta John Wilsonilta saatua mammutin syöksyhampaan kappaletta tai Mäkinen Fairbanksista vuonna 1959 os-

Alaskan myyntisopimus Venäjältä Yhdysvalloille. Hugo Mäkisen Amerikan matka 1960 päättyi käyntiin Washingtonin arkistoihin. Sieltä hän sai mm. oheisen kopion asiakirjasta. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.

tamaa, 2½ kilon painoista mammutin poskihammasta (ks. SS 13.7.1968) ei instituutin arkistoon tulleista laatikoista tarkoista etsinnöistä huolimatta ole toistaiseksi löytynyt.

60-vuotishaastattelussaan vuonna 1968 Mäkinen arvioi matkansa onnistuneen hyvin ja olennaisen aineiston tulleen pelastetuksi (HS 9.7.1968). Suunniteltua teosta alakan-suomalaisten historiasta ei kuitenkaan koskaan syntynyt. Hugo Mäkinen mainitsee tämän johtuneen siitä, ettei hän ollut historiantutkija eikä hallinnut saksaa, ruotsia ja venäjää. Hän arveli, että kirjan kirjoittaminen ilman näiden maiden arkistojen läpikäyntiä olisi ollut mahdotonta. Sen sijaan Hugo Mäkinen julkaisi aiheesta muissa medioissa. Hän kirjoitti muun muassa 15 matkakirjettä Suomen Sosialidemokraattiin ja useita artikkeleita Kansan Lehteen. Unto Miettinen haastatteli radio-ohjelmaan Mäkistä tämän Alaskan ja Kanadan kokemuksista useaan otteeseen. Mäkinen tarkasteli tuohon aikaan harvinaislaatuista matkansa erilaisista näkökulmista. Niinpä hän kirjoitti esimerkiksi linja-autoliikenteestä Yukonissa Pohjola Liikenteen Kytkin-lehteen 1961.

1990-luvun alussa Hugo Mäkinen aloitti Uuden Englannin kivenhakkaajien tutkimuksen. Hän sai hankkeeseen Opetusministeriön apurahan (Kirje 20.1.1991. SI). Mäkisen isoisä Matti Kemppainen ja eno Matti Jr. olivat olleet Mainen osavaltiossa kivenhakkaajia, ja eno kuoli kivimiesten ammattitautiin kivipölykeuhkoon (silikoosiin). Myös Mäkisen isä oli ollut töissä kivilouhoksilla jonkin aikaa (Kirje 30.1.1990. SI). Tutkimuksen kartuttama aineisto koostuu pääosin kirjeenvaihdosta tutkijoiden ja alan ammattilaisten kanssa. Samoin mukana on joitakin valokuvia sekä asiaa koskevien teosten kopioituja sivuja. Aineistoa ei ole julkaistu. Ilmeisesti aiheesta 1980-luvulla kirjoitetut suhteellisen tuoreet kirjat, muun muassa Barbara Erkki-

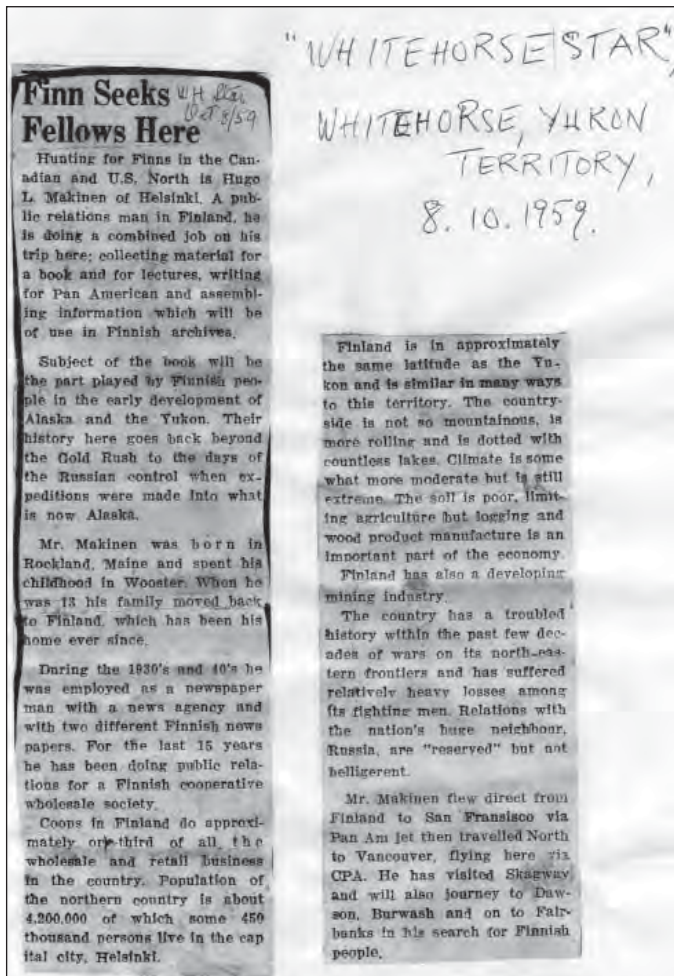

lan tutkimukset, saivat Mäkisen luopumaan omasta tutkimuksesta.

Toimittajana Mäkinen hallitsi erilaisten lähteiden käytön: hän oli yhteydessä kirjeitse alaskalaisiin postimestareihin, suomalaisiin kirkkoherroihin ja sanomalehtiin. Hän kävi läpi useita Pelastusarmeijan Etsiskelytoimistolle jätettyjä tiedusteluja, jotka omaisiaan etsivät olivat jättäneet järjestölle. Hän etsi tietoa myös Sota-arkiston talvisodan aikana listaamista amerikansuomalaisista vapaaehtoisista, Yhdysvaltain puhelinluetteloista ja suomalaisia hautausmaita koskevista julkaisuista. Tutkimusten tuloksena Mäkisen kokoelmassa on tietoja useista tuhansista amerikansuomalaisista, suuri valokuvakokoelma sekä kattava lehtileikearkisto Kanadasta ja Alaskasta.

Arkisto Siirtolaisuusinstituutissa

Hugo Mäkisen kuoleman jälkeen hänen siirtolaisuutta koskeva osa arkistoa siirtyi Siirtolaisuus-

Hugo Mäkinen käynnisti aktiiviset tiedustelut alaskan- ja yukoninsuomalaisten löytämiseksi. Artikkeleitä White Horse Star -lehestä 8.10.1959. Mäkinen kirjoitti yleensä tarkasti muistiin kunkin lehtileikkeen julkaisijan ja päivämäärän. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.

ja Yhdysvalloista vain pystyi tuolloin saamaan käsiinsä. Mäkinen keräsi lisäksi laajat muistiinpanot myös Venäjän-Amerikan kauppakomppaniasta ja Sitkan varhaisesta suomalaisasutuksesta.

Kirjeenvaihto on säilynyt niin lähettäjän kuin vastaanottajan osalta: Mäkinen piti tallessa kopiot myös lähettämistään kirjeistä. Hän pyrki pitämään kirjeenvaihtoa yllä ystäviinsä ja informantteihinsa vastaamalla kirjeisiin mahdollisimman ahkerasti. Kirjoitustahdista kertoo jotain se, että hän varasi 600 arkkia itsejäljentävää paperia maailmanympärimatkalleen vuonna 1975 (Mäkinen 2008: 10).

Hugo Mäkisen tuttaviiin kuului mm. Oskari Tokoi, jonka kanssa kirjeenvaihto alkoi jo vuonna 1939 Mäkisen käydessä Fitchburgissa (Kirje 19.12.2006. SI). Kuuluisimman ja menestyksekkäimmän alaskalaisen koiravaljakkoajajan, norjan-

suomalaisen Leonhard Seppalan kanssa käyty kirjeenvaihto käsittää kokonaisen mapillisen materiaalia ja useita valokuvia. Samoin Mäkinen kävi kirjeenvaihtoa historioitsija, professori John I. Kolehmainen, matemaatikko Reino Hannulan sekä tiedemies Väinö Hooverin kanssa. Arkistossa on myös materiaaleja useita rakennuksia Alaskaan suunnitelleesta suomalaisesta arkkitehdistä A. W. Quistista. Avainaineistoa kokoelmassa ovat vanhojen alaskansuomalaisten haastattelut sekä näihin liittyvät vanhat valokuvat. Kokoelmaan kuuluu Alaskan ja Kanadan kuvien lisäksi useita valokuvia 1910-luvun Worcesterin suomalaisista. Myös Mäkisen matkataan vuosina 1959–60 ottamien ja paikallisista arkistoista artikkeleihinsa kuvitukseksi saamien kuvien määrä on runsas.

instituutin haltuun. Hugo Mäkisen tyttären Heli-nä Pousin lahjoituksista voi lukea tämän lehden aikaisemmista numeroista 1/2013 ja 2/2013 (Heinilä). Aineistoa on luetteloitu ja arkistoitu vuoden 2013 aikana, ja työ jatkuu edelleen.

Hugo Mäkiseltä jäänyt arkisto käsittää yli 1 300 valokuvaa, liki 300 alaskansuomalaista koskevaa tiedustelulomaketta, 900 lehtileikettä sekä yli 1050 kirjettä. Erilaisia muistiinpanoja, postikortteja, asiakirjoja ja artikkeleiden luonnoksia sekä tutkimuksia on useita satoja. Osalta informanteista on saatu pitkät selonteot näiden vaiheista Amerikassa, ja haastattelut on kirjoitettu suurimmalta osalta puhtaaksi. Vuoteen 1960 tultaessa Mäkinen oli ilmeisesti saanut kootuksi Alaskaa koskevasta kirjallisuudesta ja arkistoista lähes kaiken, minkä Suomesta

Materiaalin kautta on mielenkiintoista tarkastella amerikansuomalaisten tutkimuksen edistymistä, sen vaikeuksia ja vaikuttajia. Arkistoaineisto on hyödyllistä myös poliittisesta historiasta kiinnostuneille, sillä kirjeenvaihdossa käsitellään Suomen politiikkaa usean vuosikymmenen ajalta. Myös suomalainen sanomalehtihistoria, etenkin amerikansuomalaisten lehtien osalta, on ollut Mäkisen kiinnostuksen kohteita. Niinpä kirjeenvaihto Raivaajan toimituskunnan kanssa ja lehtileikkeiden keruu jatkui halki vuosikymmenien. Siirtolaisuusinstituutin arkistoon päätyneen materiaalin lisäksi Hugo Mäkisestä on tietoja Työväen Arkistossa (Työväenperinne.fi) sekä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralla. Lisäksi Mäkinen kirjoitti tarinansa elämäkertojen koamiskampanjaan ja piti päiväkirjaa vuosikymmenien ajan (Kirje 27.11.2006. SI). 100-vuotisjuhlansa kunniaksi hän vuonna 2008 julkaisi teoksen vuonna 1975 tekemästään maailmanympärimatkastaan.

Mäkisen muisti oli loppuun asti terävä, ja hän kertoili Kustaankartanon vanhainkodissa muistojaan nuoremmille (Korvenheimo 2010). Kun teos *150 years of Worcester: 1848–1998* toi hänen mieleensä eläviä lapsuuden muistoja, hän kirjoitti tunnelmistaan kirjailija Albert Southwickille: ”Something quite wonderful has happened during this last week: I have suddenly grown young again.” (Kirje 17.5.1999, SI). Vanhoista tovereista kertovan artikkelinsa Hugo Mäkinen päättää kuvaamalla viimeistä näille tehtävää seremoniaa: ”Kun aika jättää Vanhan Toverin Aatteen Miehen, hänen arkulleen laskeaan yksinäinen punainen ruusu.” (Mäkinen 2007).

Käytetyt lyhenteet:

HS = Helsingin Sanomat

SI = Siirtolaisuusinstituutti

SS = Suomen Sosialidemokraatti

Lähteet:

Heinilä, Jarno (2013): ”Vastaanotettua arkisto- ja museomateriaalia 1.11.2012–31.1.2013”. Siirtolaisuus-Migration 1/2013, s. 47.

Heinilä, Jarno (2013): ”Siirtolaisuusinstituutin arkistoon vastaanotettua arkisto- ja museomateriaalia 1.2.2013–15.5.2013”. Siirtolaisuus-Migration 2/2013, s. 35.

Hummelin, Keijo (2010): Hugo L. Mäkinen. Muistokirjoitus. Helsingin Sanomat 11.11.2010. <<http://www.hs.fi/muistot/Hugo+L+M%C3%A4kinen/a1364356643469>> (luettu 13.8.2013)

Korvenheimo, Pekka J. (2010): ”Hugo L. Mäkinen – In memoriam”. <<http://www.wanhattoverit.fi/arkisto/muistokirjoituksia/>> (luettu 13.8.2013)

Mäkinen, Hugo L. (2008): *Matka maailman ympäri 1975*. Nord Print, Helsinki.

Mäkinen, Hugo L. (2007): ”Valtiomiehiä ja vanhoja tovereita aatteen tasalla” <<http://www.wanhattoverit.fi/muistelot/hugo-l-makinen-valtiomiehi-ja-v/>> (luettu 13.8.2013)

Hugo L. Mäkisen kokoelma. Siirtolaisuusinstituutin arkisto.

”Mammutin poskihammas matkamuisto Alaskasta”. Suomen Sosialidemokraatti 13.7.1968.

”Alaskassa suomalaisia ennen amerikkalaisia”. Helsingin Sanomat 9.7.1968.

Työväenperinne.fi (2004): ”Hugo L. Mäkisen arkiston järjestäminen aloitettu”. <http://www.tyovaenperinne.fi/tyovaentutkimus/2004/Tk_hugomakinen.html> (luettu 13.8.2013)

Arkistolähteet:

Hugo L. Mäkisen kokoelma. Siirtolaisuusinstituutin arkisto.

Hugo Mäkisen lyhyt bibliografia

Siirtolaisuutta ja Alaskaa sekä Kanadaa koskevia artikkeleita:

1956. ”Alaskan Anchorage ja Lahti”. Suomen Kunnallislehti 5/1956

1956. ”Suomalainen joulujuhla Alaskassa vuonna 1914”. Työväen joululehti/1956, s. 16-19.

1958. ”Suomen miehet Alaskassa”. Kuvaposti. 1958: 23, s. 12-13.

1959. ”Alaskan kuusi suomalaispappia”. Kotimaa 15.9.1959.

1959. ”Alaska ja suomalaiset - puolitoista vuosia kestänyt yhteys”. Suomen Silta 1959, s. 24–25, 34.

1959. ”Alaskan suomalainen sankaritar”. Kuvastin 6/1959

1959. ”Kaukaisen Klondiken ’tarvittaessa ilmestyvä sanomalehti’”. *Loma-Aika* 3/1959. Lomaliitto, Helsinki.
1960. ”Kauppaa ja kuljetusta Luoteis-Kanadassa”. *Liiketyöntekijä* 4–5/1960.
1960. ”Yukonin rikkaudet”. *Kuluttaja* n:o 43–44/1960.
1960. ”Suomen korkeudella Pohjoisnavan takana – Kuvia OTKlaisen Alaskan ja Yukonin-matkalta”. *OTK:n renkaat* 1/1960.
1961. ”Linja-autolla Yukonin alueelta Fairbanksiin Alaskassa”. *Kytkin, Oy Pohjola Liikenne AB:n henkilökuntalehti* 3/1961.
1963. ”60 vuotta amerikkasuomalaisista sosialidemokraattista työväenliikettä”. *Sosialistinen Aikakauslehti*: 1963:2, s. 20–24, 38.
1967. ”Amerikkalainen Alaska satavuotias”. *Suomen Silta* 4/1967
1972. ”These very, very queer Finnish names”. *Suomi-Finland USA* 6/1972. s. 18–19.
1973. ”Näin käy suomalaisnimien Atlantin takana”. *Kansallis-osake-pankin kuukausikatsaus*. 1973: 5, s. 12–18
1976. ”Välähdyksiä vanhasta Vusterista”. *Vaasa* 10.7.1976.
1977. ”Suuren lännen suomalaiset” (Kirja-arvostelu). *Kansan Lehti* 22.3.1977.
1977. ”Suomalaisetkin Alaskan rakentajina”. *Yhteishyvä* 8.9.1977.
1978. ”Missä viipyy suuri siirtolaisromaani”. *Helsingin Sanomat* 29.10.1978.
1979. ”Kirje Kanadasta I”. *Pohjanmaan kansa* 17.11.1979.
1979. ”Kirje Kanadasta II”. *Pohjanmaan Kansa* 24.11.1979.
1980. ”Uno Cygnaeus in old Sitka, Alaska”. *Siirtolaisuus - Migration* 2/1980: 2, s. 8–15.
1980. ”Yhdysvaltain koillisnurkan näkymiä I - Ensipolven siirtolaisia jäljellä muutama sata”. *Kansan Lehti* 14.3.1980.
1980. ”Montrealin ja Uuden Englannin läpi II - En nähnyt yhtään hyvin hoidettua metsää”. *Kansan Lehti* 20.3.1980.
1983. ”Kalle ja Simo Rissanen - Tampereelta USA:han toimittajan ammattiin”. *Kansan Lehti* 31.8.1983.
1984. ”FinnFestiin tullaan tuhansienkin kilometrien takaa”. *Suomen Sosialidemokraatti* 5.7.1984.
1986. ”Toronton Yritys, Beaver Lake Jehu - tuttuja TUL:n seuroja?”. *TUL-lehti* 11.12.1986.
1990. ”Eino A. Tofferi” (muistikirjoitus). *Demari* 4.10.1990.
2002. ”Matka Amerikkaan”. 6-osainen artikkelisarja *Aamulehden liitelehti Morossa* heinä–elokuussa 2002.

Käännökset

- Vance, Jack. 1954. *Avaruuden Rosvot*. Tammi.
- Clarke, Arthur C. 1954. *Ilmojen Saaret*. Tammi.
- Heinlein, Robert. A. 1954. *Rakettilaivan kadetti*. Tammi
- Hemingway, Ernest. 1955. *Jäähyväiset aseille*. Tammi.

Kirjat

1949. *Suomen Sosialidemokraattinen työväenliike 1899–1949* (toim. V. Hakkila, H. L. Mäkinen, R.H. Oittinen, J. Paasivirta, A. Pohjanmaa, V. Tanner & U. Varjonen). *Kulutusosuuskuntien Keskusliiton Kirjapaino*, Helsinki.
1956. *Osuusliike Salla 50 vuotta. Kuolajärven osuuskauppa 1905-1936, Osuusliike Salla 1937-1955*. Osuusliike Salla, Kemijärvi.
1960. *Osuusliike Lounais-Häme 50 vuotta: Nuutajärveläisten osuuskunta r.l. 1908-1921, Nuutajärven osuuskauppa r.l. 1922-1952, Lounais-Hämeen osuusliike r.l. 1953-1954, Osuusliike Lounais-Häme 1955-58*. Osuusliike Lounas-Häme, Helsinki.
1969. *Puoli vuosisataa osuuskaupan matkassa. Virtain osuuskaupan vaiheet 1917-1967*. *Virrat*.
1980. *Puoli vuosisataa osuusurheilua: 1930-1980*. Osuustukkukauppa, Helsinki.
1999. *Vanhat toverit – Aatteen miehet*. *Vanhat toverit*, Helsinki.
2008. *Matka maailman ympäri 1975*. Nord Print, Helsinki.

Finnish Trade Unions and Immigrant Labor¹

Tiina Ristikari

¹ Lectio praecursoria, 11.1.2013 Tampere University.

Ph.D. (Social Policy), Tiina Ristikari, School of Social Sciences and Humanities, University of Tampere.

Recent decades have witnessed new transitional migration systems across the globe. Inter- and intra-regional migrations have been propelled by the political and economic changes in Eastern Europe, the massive growth of industrial and service economies such as China and India, and increasing conflict and climate driven refugee movements. According to the migration systems theory, migration alters the social, cultural, economic, and institutional conditions at the sending and receiving ends – that is, the entire developmental space within which migration processes operate. These new migration systems have been accompanied by an unprecedented mobility of capital, restructuring of national and regional economies and the flexibilization of labour markets. Hence the new political economy of migration is linked to profound changes in contemporary working life (Vezzoli and Castles 2009, 74).

Numerous reports have highlighted the direct and indirect discrimination which immigrants experience in European labor markets, including Finland. Not only do recent migrants experience drastically higher rates of unemployment, but when managing to find work their pay is often significantly lower than that of the white majority. Also, problems – from rejection of qualifications acquired in the nation of origin to institutional racism – are common experiences among migrant job seekers. As a great majority of the welfare provisions in European countries are gained through a long-term and

stable connection to the labor market, immigrants are in a particularly vulnerable position. Research by the Finnish Institute of Migration has shown that while “foreigners sometimes have lower education, more extended family structures and less working experience, these factors can only partially explain their disadvantage in the labor market, with the much more fundamental problems remaining those associated with discriminatory practices linked to ethnic and cultural prejudices” (Heikkilä 2005).

Why should we as social policy researchers then be concerned with the way in which trade unions in particular have responded to immigration and ethnic discrimination?

I argue that more than any other public or private employer, local authority or government agency, trade unions are a key sector where equal opportunity and anti-racism should be addressed. It has been said that in the course of the last century in Western Europe, the trade union movement as an emancipatory force has contributed significantly to the development of nation states towards democratic welfare states. Looking at the developments during the last century, it is fair to state that the coalition between the state authorities and trade unions has been the primary engine for the institutionalization of political, industrial and social citi-

zenship of all members of the nation state. Thus, whether unions accept the challenge of immigrant interest representation has thus potentially large implications for the democratic development of the welfare states (Penninx and Roosblad 2000).

Specifically, trade unions have also a role in promoting equality in the labor markets and also within their own organization. Trade unions have a potential to contribute to the development of immigrants' political capital by providing more personal and collective resources among immigrant communities to be able to mobilize politically. Union membership can indeed significantly increase the representation of immigrant interests in unions themselves, in the workplaces and more generally in society.

The way in which trade unions have reacted to immigration is also important for the trade unions' future's sake. Labor unions have in the recent decades faced challenges in their operations due to globalization, hostile political climate and unemployment causing a downward pressure on union density, and the question of labor unions revitalization is of great importance. Research on labour union revitalization starts often from the premise that significant changes have taken place in the labor markets, such as changes in the demographic structures of the workers and as such questions related to gender, ethnicity and young people, as well union services and strategies with these groups come to the fore (Jonker 2008).

In addition to these demographic changes, as the economic globalization has accelerated, the past two decades have witnessed increasing neo-liberal pressures on the labor markets changing the established power relations and challenging the unions' ability to bargain and protect workers' rights. Also, it has been argued that demand for flexibility in the globalized "network economy" is increasing the informalisation and precarisation of work through offshoring, outsourcing, sub-contracting, and an overall diminution in working conditions. Labour market flexibilization is re-enforced and perpetuates ethnic, racial and gender segmentations. While workers everywhere are caught up in these changes, migrants, by virtue largely of their lack of societal connectedness, often experience a particular deterioration of conditions and social rights.

Thus the question of trade union movement's willingness and ability to protect the rights of migrant workers is intimately tied to the larger changes in the European labor markets (Hyland 2012).

Welfare states and immigration

Furthermore, the Nordic welfare states are based on a shared political goal of encouraging strong social cohesion. The Nordic social model is known for the universal nature of its welfare provision, which is based on the core values of equal opportunities, social solidarity and security for all. The model promotes social rights and the principle that everyone is entitled to equal access to social and health services, education and culture. This applies particularly to the vulnerable groups in society. A central goal is to create opportunities for all to take part in the social life and in the decision-making process in society. Today, in the Nordic welfare states the provision of services is largely based on a partnership between the public authorities, and third sector partners, including the trade unions. Especially a great share of the employment related benefits have been secured and partly provided by the trade unions, and as such, trade unions produce some of the significant practices of the welfare state, and are some of its most significant actors. At the same time globalisation has created an economically, socially and spatially integrated world. Labour diasporas have formed dense social networks intimately integrated into the spatial expansion of global capitalism. As such there is no escaping the fact of labour migration and it is increasingly difficult to conceive of coherent social policy that would not take migrant workers into account (Hyland 2012).

It has been also argued that especially in the Nordic countries, the idea that participating in the labor markets is the best way for immigrants to get integrated into society. This argument has been made for a number of reasons; one of them being that participation in the labor markets can increase immigrant human capital. This argument has also been made, because the Nordic welfare states depend on high employment rates, and at the wake of the large demographic challenge, immigrant labor is hoped to partially ease the challenge. Immi-

grant access to the labor market is however largely controlled, by the tripartite governing structure of the Finnish industrial relations. The Finnish labor markets can be described as highly organized, with relatively high levels of co-operation and consensus between the trade unions, employers' organizations and the state. Collective bargaining covers most parts of the labor market, and corporatist, tripartite decision making and implementation is relatively widespread. As such, the role of trade unions, together with the employers and the state, can be argued to be not only a welfare producing agent, but also one of a gate-keeper, controlling the access to and benefits of working life. Thus the way in which- and whose interests trade unions deem important to represent is a critical question.

Lastly, if none of the previous reasons convinced you, perhaps the classic reason will: The question how the Finnish trade union movement has responded to immigration and the well documented ethnic discrimination has been poorly studied in Finland, and in the international comparative literature the Finnish responses are completely lacking.

Social psychology and industrial relations

While typical labor union research is founded in theories of industrial relations, political science, economics and sociology, this research analyzes the response of the Finnish trade unions to immigration and ethnic discrimination mainly with social psychology theories of attitudes and social roles.

Why choose this unorthodox combination of theories to study these questions? What can social psychological theories tell us about organizations or movements this large, their culture, the attitudes they hold, and the behaviors exhibited in them?

Social psychology as an academic discipline bridges the theories from personality psychology and sociology. As a discipline it is particularly interested in people's thoughts, feelings, and behaviors and how they are influenced by the actual, imagined, or implied presence of others. The basic tenet in social psychology is that human beings' behavior is influenced by the presence of others, be it real or imagined, and that social context serves to produce similar kinds of behaviors in humans.

Social psychologists have for a long time been studying questions of stereotyping, power, roles and attitudes, and their affect in people's behavior and organizational culture. Especially attitude research has been extensively applied to questions related to working life and labor markets. A particularly useful theory extensively applied in the study of gender and labour markets is that of the role congruity theory.

Role congruity theory, developed by Eagly and Diekmann posits that a group will be positively evaluated when its characteristics are perceived to align with the requirements of the group's typical social roles. Social roles may thus form the basis of norms that prescribe valued behavior for groups of people. According to the theory, prejudice arises from an incongruity between a group stereotype and social role characteristics, in other words the attributes and behaviors prescribed by those social roles. Prejudice occurs when members of a group enter or attempt to enter into social roles that are stereotypically mismatched for their group (Eagly and Diekmann 2005).

Furthermore, as I was not only interested in the positive or negative evaluations of immigrants on a likert type of scale, as attitudes have traditionally been studied, but rather in the way in which trade unionists conceptualize immigrants and their roles, I used a relational definition of an attitude, where by attitudes are understood as a relationship between an individual and his or her environment, and the representations that the individual makes of the environment. Specifically I wanted to find out what kinds of representations of an immigrant do the trade unionists produce and how are these attitudes reproduced within the organization? In order to analyze the attitudes of the trade unionists towards immigrants in this relational fashion, I used a fairly new attitude analysis method, loosely translated as qualitative attitude analysis, a relative of the discourse analysis.

Billig, the theoretical father of the qualitative attitude analysis, has argued that attitudes can be understood to as a position or a standpoint on a controversial question (Billig 1996). He believes that attitudes come out in a social context more so than are some kind of internal personality characteristics. Billig has also argued that attitudes

can be studied as something shared within social groups. So, for the present study, the response of the trade union movement to immigration, is studied through the attitudes held by the trade unionists towards immigrants, when attitudes are understood as a discursive and relational concept, produced within a social context, in this case focus groups (Billig 1996).

By using social psychological theories, such as the social role congruity theory, I was able to analyze not only how Finnish trade unionist view immigrants and ethnic discrimination, but also how the perceived immigrant characteristics impact the ideas and goals of the service provision for the entire diverse group of migrants.

References

- Billig, M. (1996): *Arguing and Thinking. A Rhetorical Approach to Social Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Eagly, A.H., & Diekmann, A. B. (2005): What is the problem? Prejudice as an attitude-in-context. In: J. F. Dovidio, P. Glick, & L. Rudman (Eds.). *On the nature of prejudice: Fifty years after Allport*, (pp.19-35). Oxford: Blackwell Publishing.
- Heikkilä, E. (2005): Mobile vulnerabilities: Perspectives on the vulnerabilities of immigrants in the Finnish labour market. *Population, Space and Place*, 11, 485-497.
- Hyland, M. (2012): *Trade Unions and their Relationships with Migrant Workers*. Position paper to: Labour rights as human rights? Migration, labour market restructuring and the role of civil society in global governance. UNESCO –Most conference, Norrköping, Sweden, May 30-June 1.
- Jonker, P. (2008): Gender Aspects of Labour Union Representativeness- the Case of the Finnish Paper Industry Conflict of 2005. *Theory in Action*, 1 (1) 48-70.
- Ristikari, Tiina (2012): *Finnish Trade Unions and Immigrant Labor*. Institute of Migration. Turku: Juvenes Print.
- Penninx, R. & Roosblad, J. (Eds.) (2000): *Trade Unions, Immigration and Immigrants in Europe 1960-1993*. Oxford: Berghahn.
- Vezzoli, S. & Castles, S. (2009): 'The Global Economic Crisis and Migration: Temporary Interruption or Structural Change?', Working Paper, Paradigmes, No. 2.

Otamme vastaan lahjoituksia

Siirtolaisuusinstituutilla on sääntöjensä mukaan oikeus ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja Suomesta ja ulkomailta. Aikaisemmin saamansa lahjoitukset instituutti on sijoittanut mm. tutkimusrahastoon, josta tuetaan vuosittain suomalaiseen siirtolaisuuteen liittyvää tutkimusta, dokumentaatiota ja konferenssitoimintaa.

Instituutissa ylläpidettävä siirtolaisuusarkisto ottaa myös vastaan lahjoituksena erilaisia dokumentteja jälkipolville säästettäväksi. Tällaista materiaalia ovat mm. käsikirjoitukset, kirjeet, valokuvat, äänilevyt ja pienimuotoiset tarve-esineet.

Yhteydenotot: Johtaja Ismo Söderling,
Arkistonhoitaja Jarno Heinilä,

isoder@utu.f
jshein@utu.f

+358-50-511 3586
+358-2-28 404 60

Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla¹

Jarkko Rasinkangas

¹ Artikkelin on VTM Jarkko Rasinkankaan väitöstilaisuudessaan 23.8.2013 esittämä lectio praecursoria

VTM (väit.) Jarkko Rasinkangas, Sosiaalitieteiden laitos, Turun yliopisto.

Mitä on sosiaalinen eriytyminen?

Viime viikolla uutisoitiin tuoreita tutkimushavaintoja suomalaisten terveyseroista elinajan odotteella mitaten. Tulosten mukaan menetetyissä elinvuosissa oli huomattavasti suurempia eroja suurten kaupunkien sisällä kuin kuntien välillä. Saman kaupungin erilaisilla asuinalueilla on siis vaihtelevammat sairausprofiilit kuin erilaisilla kunnilla tai kaupungeilla. Samoin koulujen oppimistasoa mittaavat uusimmat PISA-tulokset ovat tuoneet esille suomalaisten oppilaiden ja koulujen välisten osaamiserojen kasvun 2000-puolivälistä lähtien. Eräiden Helsingin tilannetta koskevien tutkimushavaintojen mukaan naapuruston sosioekonominen ja etninen rakenne selittävät jopa kaksi kolmasosaa koulujen välisestä oppimistulosten vaihtelusta. Tuoreessa muistissa on myös viime kevään Tukholman Husbyn lähiöstä alkunsa saanut mellakointi, joka laajentui moniin muihin Tukholman maahanmuuttajien asuttamiin lähiöihin. Tämä herätti keskustelua, olisivatko vastaavankaltaiset tapahtumat mahdollisia myös Suomessa ja meidän lähiöissämme.

Edelliset ovat esimerkkejä kaupunkialueiden sosiaalisesta eriytymisestä. Uskon, että jokainen meistä pystyy tunnistamaan joitain asuinympäristöön ja sen asukkaisiin liittyviä ominaispiirteitä hyvin tuntemansa kaupungin eri osista. Esimerkiksi pidämme jonkin asuinalueen mainetta huonompana kuin jonkin toisen, vaikka välttämättä emme olisi koskaan käyneetkään kyseisellä alueella. Tämänkaltaisen mielikuviin ja käsityksiin liittyvä alueiden kategorisointi on yksi sosiaalista eriytymistä tuot-

tava tekijä. Asuinalueen imago on tärkeä osa myös muuttoa koskevissa päätöksissä. Esimerkiksi lapsiperheiden tiedetään suunnistavan monissa kaupungeissa lähikoulujen maineen perusteella.

Mitä siis on sosiaalinen eriytyminen? Omassa tutkimuksessani sosiaalista eriytymistä lähestytään väestörakenteen näkökulmasta. Sosiaalitieteissä sosiaalista taustaa mitataan tavallisesti sosioekonomisella statuksella, joka määrittyy puolestaan ammatti-aseman perusteella. Myös koulutus ja tulotaso ovat tärkeitä sosiaalisen taustan mittareita. Yksinkertaistettuna tutkimuksen kohteena on siis sosiaaliselta taustaltaan erilaisten ihmisten asuminen eri alueilla sekä tähän liittyvät muutokset ja säännönmukaisuudet. Sosiaalisen eriytyminen tutkimuksissa on sosioekonomisen eriytyminen lisäksi erotettu myös demografinen, eli väestön ikä- ja perherakenteeseen liittyvä ulottuvuus sekä etninen ulottuvuus, jolla viitataan puolestaan asukkaiden etniseen taustaan. Etnistä taustaa on tavallisimmin mitattu kielellä tai kansalaisuudella.

Yhteiskunnallisten muutosten vaikutus sosiaaliseen eriytymiseen

Onko nykyisessä sosiaalisessa eriytymisessä sitten jotain uutta ja merkityksellistä? Onhan kaupunkien ominaispiirteisiin kautta historian kuulunut sosiaalinen monikerroksisuus ja sen heijastuminen niiden alueelliseen rakenteeseen. Vuosisatoja kaupunki-

en sosiaaliset kerrostumat liittyivät uskontoon, säätyyn ja erilaisiin ammattikuntajakoihin. Varsinaisen kiinnostuksen kohteeksi kaupunkien sosiaaliset kysymykset nousivat kuitenkin vasta 1800-luvun teollisen vallankumouksen myötä, jolloin työväestö alkoi siirtyä maalta kaupunkiin. Teollisuustyöväestön kurjat asuinolosuhteet ja siirtolaisuuden lisääntyminen herättivät tutkijoiden kiinnostuksen köyhyyden alueellisiin ilmenemismuotoihin, kuten esimerkiksi Seeböhm Rowntreen tutkimus Yorkin kaupungista Englannissa¹. Toisaalta tutkijat kiinnostuivat sosiaalisen aluerakenteen säännönmukaisuuksien etsimisestä, joista tunnetuimpia ovat niin sanotun Chicacon koulukunnan työt Yhdysvalloissa.

Myös suomalaisissa kaupungeissa sosiaaliset erot olivat suuria viime vuosisadan alussa. Esimerkiksi porvaristo ja työväestö asuivat omilla alueillaan. Sosiaalitieteiden piirissä tunnettu klassikko on Heikki Wariksen väitöstutkimus 1930-luvun Helsingistä nimeltään Työläisyhteiskunnan syntyminen Helsingin Pitkäsillan pohjoispuolelle, joka kuvasi Kallion työväenkaupunginosan syntyhistoriaa. Viime vuosisadan alkupuolella Suomi oli kuitenkin vielä hyvin maatalousvaltainen maa ja kaupunkilaisväestö vähäistä. Esimerkiksi Turussa asui 1930-luvulla noin 50 000 asukasta.

Mikäli kaupunkialueiden sosiaaliset erot olivat suuria viime vuosisadan alkupuolella, voidaan sotiin jälkeistä kehitystä kuvata maassamme sosiaalisen tasoittumisen aikana. Sodan jäljiltä oli Suomen asutuskeskuksissa huutava pula asunnoista. Liikellepanevana voimana suomalaisen kaupunkirakenteen muutoksille voidaan pitää vuoden 1949 aravalakeja, joiden säätämistä perusteli asuntopulan lisäksi, teollistuminen, kaupungistuminen sekä pääoma- ja tarvikepula. 1950-luvulta lähtien monet puutalot saivat väistyä, ja aravarakentamisen seurauksena alkanut kerrostalovaltaistuminen alkoi muuttaa kaupunkilaisten elinympäristöä ja elämäntapaa. Turkulaisessa mittakaavassa muutos on ollut ehkä dramaattisempaa kuin monissa muissa kaupungeissa.

Seuraaviin vuosikymmeniin ajoittuu suomalaisen hyvinvointivaltion rakentuminen, ja siitä seurannut julkisen sektorin nopea laajeneminen. Suuret ikäluokat siirtyivät maaseudulta kaupunkiin

¹ Rowntree, Seeböhm (1901): *Powerty, A Study of Town life*. Macmillan and Co., London

teollisten ja julkisen sektorin palvelutyöpaikkojen perässä. Moni kaupunkiin muuttanut nuori perhe löysi asuntonsa vastarakennetuista lähiöistä. Lähiöasuminen, väestön yleinen koulutustason nousu ja hyvä työllisyystilanne johtivat sosiaalisten erojen kapenemiseen kaupunkialueiden välillä. 1970- ja 80-luvuilla lähiössä lapsuuttaan ja nuoruuttaan viettäneenä tämä on helppo allekirjoittaa. Duunarit ja lääkärit, lapsiperheet ja vanhuksat asuivat samassa talossa. Tutkimuksissa on todettu, että esimerkiksi Helsinki oli alueellisesti historiansa sosiaalisesti tasapainoisimmassa tilanteessa vuonna 1990.

Yhteiskunnan tuotantorakenteellisten muutosten lisäksi kaupunkiympäristöt ja alueet käyvät läpi myös muita jatkuvia muutoksia, jotka muokkaavat kaupunkialueiden erilaistumista. Kaupungistumiseen liittyvä muuttoliike, maahanmuutto, erilaisen asuntojen rakentaminen ja niiden sijoittuminen vaikuttavat osaltaan vallitsevaan kaupunkirakenteeseen myös sosiaalisesti. Samoin kaupunkialueiden käyttötarkoitukset muuttuvat. Esimerkiksi tämä väitöstilaisuus pidetään vanhalla venäläisten kasarmialueella, ja vieressämme olevia entisiä sotilasparakkeja miehittävät tänä päivänä opiskelijat, opettajat ja tutkijat. Vastaavalla tavalla asuinalueen sosiaalinen status voi muuttua asumismieltymyksiä koskevien muutosten myötä. Tällöin jonkin kaupunkialueen vetovoimassa tapahtuu muutos esimerkiksi sijaintietujen tai alueen ja rakennusten esteettisten ominaisuuksien vuoksi. Voidaan puhua niin sanotusta gentrifikaatiosta, alueen keskiluokaistumisesta, jolloin alueelle muuttajilla on korkeampi koulutus- ja tulotaso kuin alkuperäisillä asukkailla. Monet entiset työläiskaupunginosat ovat käyneet läpi tämänkaltaista kehitystä Suomen kaupungeissa, kuten Turussa esimerkiksi Portsa ja aikaisemmin pahamaineisena pidetty Raunistula.

Käännöksen kohti sosiaalisten aluejakojen uutta kasvua

1990-luvun syvää taloudellista lamaa on pidetty monella tapaa käännekohtana suomalaisen yhteiskunnan eriarvoisuuden kasvussa. Parin viimeisen vuosikymmenen aikainen yhteiskunnallinen kehitys on lisännyt väestöryhmien ja alueiden välisiä sosiaalisia eroja. Hyvinvointivaltioiden kansainväli-

siä vertailuja koskevista analyyseistä on voitu erottaa hyvin samankaltaisia toimintaympäristön muutoksia ja niiden seurauksia. Kaikissa hyvinvointivaltioissa on tapahtunut muutos kohti eriarvoisuuden kasvua. Eriyksen selviä ovat olleet tulojaossa tapahtuneet muutokset, jotka ovat syventäneet rikkaiden ja köyhien välistä kuilua. Talouskasvu ei ole enää aikaisempaan tapaan heijastunut tuloerojen tasoittumisena sosiaalipoliittisten tulonsiirtojen kautta. Etenkin korkeatuloiset ovat irtaantuneet tulokehitykseltään muista. Samaan aikaan on toteutettu sosiaaliturvaa ja etuuksia koskevia leikkauksia, mitkä ovat heikentäneet jo ennestään sosiaalietuuksista riippuvaisimpien asemaa.

Talouden ja työmarkkinoiden globalisoituminen on merkinnyt rakenteellisia muutoksia, joihin on liitetty aiempaa selkeämpää työmarkkinoiden polarisoitumista. Perinteisten teollisuustyöpaikkojen vähetessä on työpaikkojen kasvu suuntautunut korkeaa osaamista ja koulutusta vaativiin ammatteihin sekä toisaalta matalapalkkaiseen palvelutyön sektoreihin. Tämä on johtanut siihen, että epävaakaat työsuhteet ja rakenteellinen työttömyys ovat vakiintuneet osaksi työmarkkinoita.

Sosiaalisen eriytyksen kannalta myös demografiset muutokset ovat tärkeitä. Vahvimmat hyvinvointivaltioiden muutostrendit liittyvät väestön ikääntymiseen ja kansainvälisen siirtolaisuuden lisääntymiseen. Syntyvyys on vähentynyt ja vanhempien ikäluokkien osuus kasvanut kaikissa länsimaissa. Samalla perherakenteen muutokset ovat vähentäneet perinteisten ydinperheiden määrää. Myös yksin asuvia on yhä enemmän.

Edellä kuvattu eriarvoisuuden kehitys on välittänyt suomalaisessa yhteiskunnassa siten, että esimerkiksi köyhyydestä on tullut kaupunkeihin keskittyvä ilmiö. Köyhyysrajan alittaneen väestön määrä on lähes kolminkertaistunut kaupunkimaisissa kunnissa vuosien 1990 ja 2009 välillä. Myös leipäjoista on tullut suurimmissa kaupungeissa vakiintunut osa uuden kaupunkiköyhyyden kuvaa. Työttömyyden ja sairastavuuden ympärille kasautuva moniongelmaisuus ja sen pysyvyys ovat tuttuja ilmiöitä jo 1990-luvun Suomesta. Samat ongelmat muodostavat edelleen keskeisen huono-osaisuuden yhtälön. Olennaista kehityksessä on myös se, että huono-osaisuus keskittyy erityisesti suurten kaupunkiseutujen keskuskuntiin.

Suomea on usein pidetty hyvin pienten sosioekonomisten erojen maana. On puhuttu myös yhteiskuntaluokkien häviämisestä suurimman osan väestöstä kuuluessa suureen keskiluokkaan. Viime vuosien suomalaisen yhteiskunnan luokkarakenteita koskevat tutkimukset todentavat kuitenkin, etteivät luokat ole minnekään hävinneet. Suhteellisen laajan keskiluokan lisäksi Suomessa on pikemminkin edelleen melko suuri työväenluokka sekä entistä eriytyneempi yläluokka. Lisäksi tutkimushavainnot köyhyyden, huono-osaisuuden ja toisaalta hyväosaisuuden aiempaa voimakkaammas- ta periytymisestä havainnollistavat luokkarakenteiden pysyvyyttä.

Tutkimuksen näkökulma

Oma tutkimukseni liittyy edellä kuvattuihin kaupunkiseutujen sosiaalista eriytymistä koskeviin kysymyksiin. Tutkimukseni keskiössä ovat Turun kaupunkiseudun sosiaalista eriytymistä koskevat muutokset ja niiden seuraukset. Käsittelemäni kaupunkiseutu kattaa tiiveimmin asutetun osan kaupunkiseudusta sisältäen Turun lisäksi kahdeksan naapurikuntaa. Kotimainen sosiaalisen eriytyksen tutkimus on tähän asti koskenut lähinnä pääkaupunkiseutua. Koska aikaisempaa tutkimusta ei Turun kaupunkiseudun osalta ole juurikaan tehty, on tutkimukseni tarkoitus olla eräänlainen perusanalyysi kaupunkiseudun tilasta ja sen kehityksestä. Tutkimuksen lähestymistapa aiheeseen on ollut verrattain laaja, ja tutkimuskysymyksiin on sisällytetty sosiaalisen eriytyksen analysoimista niin kaupunkiseudun kuntien välillä kuin keskuskaupunki Turun sisälläkin. Väestörakenteen sosiaalisen eriytyksen perustrendejä ja sosiaalista aluerakennetta on tutkittu osittain 1970-luvulta lähtien, mutta varsinaisesti analyysit painottuvat 1990–2000-lukujen kehitykseen. Tilastollisen seurannan lisäksi käytössä ovat olleet laajat Turkua edustavat kyselytutkimusaineistot, jotka ovat mahdollistaneet sosiaalista eriytymistä koskevan kehityksen seurannan asukkaiden kokemuksellisesta näkökulmasta. Lisäksi kyselyaineistojen avulla on voitu tutkia turkulaisten asumispreferenssejä ja tulkita tuloksia preferenssien oletetuista vaikutuksista sosiaaliseen eriytymiseen.

Tutkimukseni näkökulma on ennen kaikkea sosiaalipoliittinen. Sosiaalipoliittisen tutkimuksen orientaatio liittyy läheisesti hyvinvointivaltion moraalisen perustan lähtökohtiin. Tällöin köyhyyden ja sosiaalisen eriarvoisuuden vähentäminen, sosiaalisen syrjäytymisen estäminen, integraation edistäminen sekä sosiaalisen vakauden ylläpitäminen ovat keskeisiä aiheen lähestymistapoja. Sosiaalipoliittisten järjestelmien yleisenä tarkoituksena on vähentää eriarvoisuutta ja hyvinvointirikien vaikutuksia taloudellisesti tehokkaalla tavalla. Tutkimuksen aihepiirin kannalta kyse on siten ennen kaikkea mahdollisten eriarvoisuuteen ja hyvinvointiriskeihin liittyvien ilmiöiden paikantamisesta sosiaalisen eriytymisen kontekstissa. Erityistä huomiota on tästä syystä kiinnitetty sosiaalisen eriytymisen mahdollisiin negatiivisiin seurauksiin, jolloin tiettyjen alueiden sosiaalisessa kehityksessä voidaan havaita taantumiseen viittaavia prosesseja.

Sosiaalinen eriytyminen on voimistunut Turun kaupunkiseudulla

Tutkimukseni tulokset tuovat esille sosiaalisen eriytymisen voimistumisen Turun kaupunkiseudulla. Eriytymistä on tapahtunut niin kuntien välillä kuin keskustaajaman sisälläkin. Sosiaalisen eriytymisen voimistuminen ajoittui 1990-luvun lamaan ja sen jälkeiseen kehitykseen. Korkeasti koulutettujen asukkaiden asumisvalinnat ja muuttoliike korostuvat yhtenä sosiaalista eriytymistä nopeuttaneena tekijänä. Kuntien asuntokantojen toisistaan poikkeavat profiilit ovat voimistaneet asukasrakenteeseen liittyviä eroja. Esimerkiksi kaupunkiseudun vuokra-asuntomarkkinoilla tehtävät valinnat tapahtuvat enimmäksään määrin keskuskunnan sisällä. Eriytymisen suunta ei ole kuitenkaan yksiselitteistä. Osaltaan tulokset kertovat pikemminkin alueellisten erojen vakiintumisesta 2000-luvun aikana, niiden lisääntymisen sijaan. Esimerkiksi sosiaalisen huono-osaisuuden ongelmien osalta eriytymiseen on liittynyt taloudellisten suhdanteiden mukaista eritahtista elpymistä, mikä välittyy tiettyjen alueiden juuttumisena sosiaalisesti heikompaan asemaan.

Tulokset ilmentävät joka tapauksessa sitä, että tietyille asuinalueille on keskittynyt yhteiskunnan yleisestä kehityksestä sivuun jääneitä asukkaita

ilmeisen vakiintuneesti. Ongelmien alueellinen keskittyminen pitää sisällään myös riskin niin sanotusta aluevaikutuksesta, jossa ongelmat kumuloiduvat asukkaiden keskuudessa, muista tekijöistä riippumatta. Osa samoista alueista on muodostunut myös selkeimmiksi maahanmuuttajien keskittymiksi, mikä tuo yhteiskuntaan integroitumiseen liittyvät haasteet osaksi alueellisia erityispiirteitä. Lisäksi näihin asuinympäristöihin liittyy myös muita tutkimusalueita enemmän sosiaaliseen ympäristöön liittyviä rasitteita, kuten erilaisten häiriöiden ilmenemistä. Esitykseni alussa mainitut kaupunkien sisäiset terveyserot ovat hyvin johdonmukaisia havaitsemani sosiaalisen eriytymisen kanssa, sillä Turku koskevat tulokset tuovat esille samat aluekokonaisuudet sosiaalisten riskien ja terveyserojen riskien suhteen. Tämä ei ole yllättävää, sillä terveyseroihin vaikuttaa tunnetusti tulojen ja varallisuuden epätasainen jakautuminen, terveystyötyminen ja elintavat sekä koulutustaso ja työura.

Tutkimukseni tulokset vahvistavat aikaisempia, lähinnä pääkaupunkiseutua koskevia havaintoja, sosiaalisten aluejakojen syvenemisestä. Yleistäen voidaan todeta, että siinä missä pääkaupunkiseudun kehitys on alkanut muistuttaa muiden eurooppalaisten metropolien kehitystä, muistuttaa Turun kaupunkiseudun kehitys monelta osin pääkaupunkiseudun tilannetta. Turun sosiaaliset aluejaot eivät välity kuitenkaan niin selvinä kuin pääkaupunkiseudulla, vaan pikemminkin muutamina yksittäisinä sosiaalisen eriytymisen ääripäihin sijoittuvina alueina. Samoin ikääntyvän väestön ja nuorten aikuisten rooli korostuu sosiaalisen eriytymisen kokonaisuudessa pääkaupunkiseutua enemmän.

Mitä siis pitäisi tehdä?

Edellä kuvattu kehitys herättää luonnollisesti monia kysymyksiä. Tarvitaanko esimerkiksi uudenlaisia ajattelua ja toimenpiteitä sosiaalietuuksien sekä hyvinvointipalveluiden kehittämisessä, kun pyritään sosiaalisen eriarvoisuuden kaventamiseen? Tulonjakoa, toimeentuloturvan tasoa sekä työllisyyspolitiikkaa koskevat ratkaisut ovat luonnollisesti avainasemassa helpoiten mitattavissa olevassa osassa eriarvoisuutta. Ongelmien ennaltaehkäisevää näkökulmaa on korostettu jo pitkään

suomalaisissa sosiaali- ja terveyspolitiikan puheenvuoroissa. Kuitenkin toteuttaminen on ollut paljolti jo ilmenneiden ongelmien korjaamista. Ennaltaehkäisyn näkökulma soveltuu myös alueelliseen eriytymiseen. Sosiaalipolitiikan universaalit toimintamallit eivät tunnista asuinympäristöä erillisiä jakoperusteita tuottavaksi tekijäksi. Yhteiskunnassamme ei ole ollut aiemmin tarvetta ratkoa sosiaalisesti eriytyneiden asuinalueiden sekä niihin kytkettyjen sosiaalisten ongelmien kasautumisen ja maahanmuuttajien integroitumisen kaltaisia ongelmia. Suomalaisen hyvinvointivaltion toimintaympäristön muutos on kuitenkin merkinnyt tarvetta siirtyä yhä vahvemmin paikallisesti määrytyvään palvelujen suunnitteluun ja sosiaalipolitiikkaan. Niin ikään sosiaalityön näkökulmasta on esitetty puheenvuoroja, joiden perusteella pitkään jatkunut harvaan asuttuun maahan sovellettu sosiaalityö kaippaa rinnalleen kaupunkisosaalityön kehittämistä. Yhteiskunnallisen eriarvoisuuden alueellisiin ilmenemismuotoihin puuttuminen on jäänyt toistaiseksi yksittäisten kehittämishankkeiden ja projektien varaan, jotka eivät ole juurikaan pystyneet vaikuttamaan asukkaiden tai alueiden aseman paranemiseen.

Myös terveyserojen tutkijat ovat tuoneet esille, että terveyspolitiikkaa tehdään kuntien välisen erilaisten väestöprofiilien ja erojen tasoittamisen näkökulmasta, kun huomion tulisi olla kaupunkien sisäisten erojen profileissa. Niin ikään suomalainen koulutuspolitiikka on viritetty toimimaan pienten sosiaalisen etäisyyksien ja vähäisen alueellisen eriytymisen tilanteessa. Oman kaupungin sisäisen epätasa-arvon myöntäminen on monille päättäjille hankala asia.

Mikäli sosiaalipoliittisten etuuksien tiukentaminen, sosiaalisen eriarvoisuuden kasvu ja huonosuuden periytyminen jatkuvat, on vaikea odottaa muuta kuin sosiaalisen segregaaion syvenemistä suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen kaupungeissa. Tarvitaan siis arvokeskustelua siitä, mikä suomalaisessa yhteiskunnassa on hyväksyttävää ja mitä toimenpiteitä halutaan painottaa.

Kirjallisuus

Rasinkangas, Jarkko (2013): Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla. Tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumispreferensseistä. Siirtolaisuusinstituutti. Turku: Juvenes Print.

Kummallisia nimiä Amerikoissa

Seuraava tapaus sattui suomalaiselle työntekijälle Yhdysvalloissa. Hän oli määraaikaisissa töissä, joten hänellä oli mukanaan vain suomalainen ajokortti.

Työmatkalla kaasujalka oli hieman raskas, ja poliisi pysäytti ylinopeudesta. Koska kuskilta puuttui paikallinen ajokortti, esitti hän suomalaisen korttinsa.

Poliisi katseli sitä tuumivaisena, huokaisi ja kirjoitti ticketin, eli sakkolapun. Kun ystävämme lähti sitä maksamaan paikalliseen rahalaitokseen, huomasi hän, että etunimeksi oli merkitty ”Ajokortti” ja sukunimeksi ”Körkort”. Sakot tuli kuitenkin maksettua.

Huuskosten etsintää Alma Matthewsin jalanjäljillä

Walfrid Huskonen

***Walfrid Huskonen**, nykyisin Normanissa Oklahomassa asuva, Evert ja Ida Huuskosen nuorin pojanpoika on syntynyt Andoverissa, Ohiossa vuonna 1941. Jo lapsena häntä kiehtoi sukulaisten puhuma suomen kieli. Walfrid on hyvin ylpeä suomalaisista juuristaan. 20-vuotiaana hänellä oli mahdollisuus opiskella lukukausi Lahden kansankorkeakoulussa Suomessa. Siitä saakka hän on pitänyt yllä ja kehittänyt suomen kielen taitojaan myös jatko-opinnoilla Indianan yliopistossa. Kontakteja Suomeen Wally on sukulaisten ohella pitänyt Suomi-Seuran, Suomi-Amerikka -yhdistyksen sekä Pohjois-Teksasin Suomi-koulun kautta.*

*Artikkelin on kääntänyt Walfrid Huskosen **sukulainen Matti Kiiskinen**. Kiiskinen on espoolainen diplomi-insinööri ja Huuskosten sukuseuran jäsen. Hän on syntynyt Huuskosten suvun synnyinseuduilla Vesannolla vuonna 1964. Sukunsa juurista kiinnostunut Matti Kiiskinen on pitänyt esitelmän Huuskosista siirtolaisina sukuseuran parlamentissa Siilinjärvellä vuonna 2011.*

Me sukututkijat olemme uteliasta väkeä. Salapoliisien lailla haluamme selvittää juuremme ja taustamme. Joskus etsinnän yhteydessä eksymme poluille, joiden päästä löytyy ennalta arvaamattomia tarinoita. Tämä on tarina siirtolaisina muuttaneiden Huuskosten etsinnän yhteydessä löytyneestä Alma Matthewsista ja laivaluetteloissa esiintyneistä suomalaisista siirtolaisista.

Kaikki sai alkunsa FinnFest-tapahtumassa Oregonissa vuonna 1995

Vuonna 1995 osallistuin Finnfest-juhliin Portlandissa. Siirtolaisuusinstituutin tietopalvelut eivät olleet minulle aiemmin tuttuja, mutta instituutin tapahtumassa tuli esiin ajatus, että ”mitäpä jos minäkin kysyisin jotain isovanhemmistani?”. Muutama näppäimen painallus antoikin tiedot: Evert Huskonen matkusti Arcturus-laivalla Suomesta Englantiin 11.10.1902 ja Tunisian-laivalla edelleen Englannista 16.10.1902. Vaimo Ida Huskonen (os. Hytönen) matkusti kolmen lapsen ja sylivauvan kanssa Polaris-laivalla Suomesta Englantiin 29.7.1903. Perhe jatkoi Aurania-laivalla Englannista 4.8.1903.

Joitakin vuosia myöhemmin veljeni Wallace Huskonen oli työmatkalla Salt Lake Cityssä Utahis-

sa. Kollega suositteli vierailua sukututkimuskeskukseen, jossa hän kuuli yhteyksistä suomalaisiin sukututkijoihin ja sukuseuroihin. Minä sukumme ainoa suomen kielen taitajana olin puolestani yhteydessä Huuskosten sukuseuraan Suomessa.

Vuonna 2005 julkaisimme Huuskosten sukuviestissä tarinan Ida Huuskosen matkasta lasten kanssa Vesannolta Ohion Jesteriin aiemmin matkustaneen aviomiehensä luo. Sukuviestiä luki Evert Huskosen veljen, Albertin pojantytär Heli Taarasti Karttulan. Näin yhteys sukuumme Suomessa muodostui uskomattomalla tavalla.

Jäätyäni eläkkeelle minulla olikin sitten enemmän aikaa sukututkimukseen. Vaikka Huskosen suku on laaja, kiitos mm. sukuseurassa aktiivisesti vaikuttaneen Jouko Huskosen, siitä on tehty varsin kattava selvitys sukutauluineen. Kuinka monta Huuskosta tuli USA:han, jäivätkö he maahan ja mihin he asettuivat asumaan? Näitä kysymyksiä jäin mielenkiinnolla selvittämään sekä omaksi että sukuseuramme iloksi.

Matka Vesannolta Helsingin kautta uudelle mantereelle

Monenlaisia kysymyksiä risteili mielessäni pohtiessani siirtolaisina maahan tulleiden Huuskosten kohta-

loita. Yhteystietoni mahdollisia muita yhteydenottoja varten julkaistiin sukuseuran lehdessä. Sitä kautta minuun sai yhteyden espoolainen Matti Kiiskinen, joka oli kiinnostunut äitinsä Eeva-Liisan enojen kohta-loista USA:ssa. Vesannolta kotoisin olleet Majon veljekset Nestor William, Weikko Johannes ja Karl Gabriel olivat tulleet maahan vuosina 1903–1907. Aloin Matin toivomuksesta selvittää heidän vaiheitaan Yhdysvalloissa. Näiden selvitysten yhteydessä törmäsin Alma Matthewsinkin sekä nimiin Juho Jussila, Walfrid Bloom, Axel Hornborg ja Sophia Jacobson.

Rautalampi ja Vesanto 1903-1907

Majon isännän Gabriel Huuskosen kolme poikaa tulivat USA:han neljän vuoden aikana. Nestorin ja Weikon tiedot löytyivät Siirtolaisuusinstituutin passitietokannoista, ja Kallestakin saatiin joitain tietoja. Nestor lähti Suomesta huhtikuussa 1904 ja Weikko lokakuussa 1907. Kallesta ei tässä vaiheessa löytynyt tietoja. Nestorin ja Weikon etsimistä jatkettiin. Kallen matkustajatiedot jäivät puuttumaan, mutta hänestäkin löytyi Minnesotan väestölaskentatieto vuodelta 1905.

Minnesotan väestölaskenta vuodelta 1905

Väestölaskentatiedoista löytyy kaksi Kalle Huuskosta, mutta Crystal Bayssa Countyn piirikunnassa asuva on etsimämme. Tiedon mukaan Kalle on asunut maassa vuodesta 1903 lähtien.

Tietäen Kallen tulleen laivalla en kuitenkaan vielä luovuttanut, vaan jatkoin etsintää useammalle menetelmällä käyden läpi mahdollisimman monia laivaluetteloita. Huomioni kiinnittyi erityisesti suomalaisten suosimiin, New Yorkiin saapuneisiin laivoihin. Löytyisikö Kalle, kun luen kaikki suomalaisia kuljettaneiden laivojen luettelot vuodelta 1903?

New York, 2.1.1903

Tuona päivänä New Yorkiin saapuvat laivat olivat Graf Waldersee Hampurista, Teutonic Liverpoolista, Patria Fayalista, Neckar Bremenistä, Pisa Hampurista ja Rosalind Halifaxista.

Liverpool oli suosituin suomalaissiirtolaisten eurooppalainen lähtösatama, Hampurin kautta tultiin

harvemmin. Teutonic-laivalla saapui tuona päivänä 55 suomalaista, joista kolme oli saanut USA:n kansalaisuuden aiemmin. 47 aloitti uuden elämän, jotkut New Yorkissa. Muiden määränpäättäjät olivat San Francisco Kaliforniassa, Lead City Etelä-Dakotassa, Michiganin niemimaa, Ashtabula Ohiossa ja Fitchburg Massachusettsissa.

Seitsemällä neljästäkymmenestäseitsemästä matkustajasta erityinen merkintä

Seitsemälle Teutonicilla saapuneelle matkustajalle lisättiin Ellis Islandille saapumisen yhteydessä erityinen merkintä, joka johti heidät tarkempaan maahantulokontrolliin ja kuulusteluun. Näiden joukossa oli Elizabeth Hautala (hakunimi Elizabeth Hantala, joka johtuu yleisestä tavasta korvata kaksi peräkkäistä vokaalia), joka lähti Suomesta 17.12 Polariksella ja 24.12 Teutonicilla Liverpoolista. Kaksi hakutulosta johtaa matkustajaluetteloihin, ensimmäinen lastausluetteloon, ja toinen syystä tai toisesta erikseen kuulusteltujen matkustajien joukkoon. Tällä listalla ovat myös Anders Auvinen (Anders Anvinen), Tauno Hukka (James Hukka), Kalle Knuutila (Kalle Knutilla), ja Sofia Kiika (Sofia Kuka).

Anders ja Tauno vapautetaan klo 10.50 ja molemmat suuntaavat 15. Avenuelle ja 60. kadulle. Anders menee tapaamaan serkkuaan John Pulkista ja Tauno ystävänsä. Kalle suorittaa 50 dollarin takuumaksun ja vapautuu klo 12.02 jatkaakseen matkansa Cambriaan Wyomingiin. Elizabeth merkitsi määränpääkseen sisarensa Maria Hautalan 234 West 131 Streetillä New Yorkissa. Myös Sofia merkitsee Marian ystäväkseen. Molemmat päästetään klo 12.05 Alma Matthewsinkin luo 9 State Streetillä New Yorkissa. Mutta kuka oli Alma Matthews?

New York, 4.1.1903

Tuona päivänä SS St. Paul saapuu klo 11.20. Suomalaisten matkustajien joukossa on Edvard Hyyrynen (Edward Hyyrynen/Hyrynen), Karl Bärblom ja vaimonsa Gedokia (Jedskia) sekä tyttärensä Ingrid, ja Liisa Rantala (Lusa Rantala). Edward ja Karl ottavat vielä kumpikin erikseen 20 ja 17 dollarin vekselit. Edward ja Karl perheineen päästetään Alma Matthewsinkin luo klo 10.40. Heidän määränpäänsä on kuitenkin Teodor Ericksonin luona osoitteessa 1494

Amsterdam, Hobokenissa New Jerseyssä. Myös pidätettynä ollut Liisa vapautetaan klo 12.25, ja hän saa matkalipun päästäkseen sisarensa mukaan kohti New Jerseytä.

Siirtolaisyhteisöt

Kuulusteltavina olleista siirtolaisista kertovat sivustot paljastavat joitakin tiedon murusia. Pastori Peterson tapasi pohjoismaisia matkustajia, Faith Henry Irlantilaisia naisia, puolalaiset ja saksalaiset siirtolaiset kääntyivät näitä kansallisuuksia edustavien yhteisöjen puoleen. Suomalaisia siirtolaisia vastaavalla tavalla autaneita yhteisöjä ei löytynyt, ainoastaan Alma Matthews, jonka tausta oli toistaiseksi tuntematon.

Vuonna 1903 saapuneiden laivojen selvittämisen yhteydessä kävi ilmi, että Alma Matthews tapasi satoja tuona vuonna saapuneita suomalais-siirtolaisia. Enimmäkseen hän auttoi naisia, mutta myös miehiä oli apua saaneiden joukossa. Pelkäänsä vuonna 1903 hän vastaanotti 24 eri laivan matkustajia 128 eri maahantulon yhteydessä. Hän auttoi 151 suomalaista naista, kuutta lasta ja 14 miestä. Ainakin seuraavissa tilanteissa Alma Matthews oli apuna:

- Ellen Palm oli äitinsä Annan kanssa matkalla miehensä Akselin luo 30. Streetille.
- Hilja Huupponen oli äitinsä Alman kanssa matkalla tätinsä Lovisa Hermanssonin luo Minnesotaan.
- 11-vuotias Johan Kajander oli matkalla Ida Kajanderin kanssa matkalla äitinsä Maria Kajanderin luo.
- Lauri Rahko, pieni vauva äitinsä Maria Rahkon kanssa matkalla 43 Streetille Brooklynin.
- Elsa Honkanen oli matkalla miehensä luo Ohioon.
- 15-vuotias Lempi Osberg oli matkalla yksin tapaamaan veljeään Hjalmaria Jersey Cityyn.

Miehet yleensä matkustivat omin neuvoin, mutta vuonna 1904 metodistitapahtumaan Michiganiin matkalla ollutta Matti Lehosta Alma auttoi. Samoin apua sai vuonna 1909 Arthur Korhonen ystävineen, jotka olivat matkalla Arthurin sedän, Evert Huuskosen luo.

Alma Matthews. Kuva: General Commission on Archives & History. The United Methodist Church.

Mistään ei selviä, kuka Alma Matthews oli, miksi tai miten hän järjesti nämä tapaamiset. Ainoana johtolankana oli tuo osoite 9 State Street, josta käsin hän toimi.

9 State Street

New Yorkin kartoissa State Street sijaitsee Ala-Manhattanilla lähellä maahantulosatamaa. Useimmat neiti Matthewsın tavanneet naiset ilmoittivat ammatikseen ”kotiapulainen”, joka herättää kysymyksen, oliko neiti Matthews työnvälittäjä? Tämä oletamus kumoutui vuoden 1904 laivatiedoilla, joissa 4.12.1904 Cedric-laivalla maahan saapunut Stina Honkanen antoi yhteystiedoikseen Anna Honkanen, siirtolaiskoti, 9 State Street, New York. Jälleen nousee esiin kysymys, miksi tuo paikallinen nainen tapasi suomalaisia? Onko siis tuossa osoitteessa ollut siirtolaiskoti, ja löytyisikö siitä tietoja?

New Yorkin kaupunginkirjasto auttaa

New Yorkin kaupunginkirjastosta löytyy lisätietoja 9 State Streetin toiminnasta. Luettelo ”P. A. Franklinin opas New Yorkiin vuodelta 1903” sisältää luettelon turvapaikoista. Tässä luettelossa oli mainittu ”Protestanttisten siirtolaistytöjen koti” mainitussa osoitteessa. Toinen tieto löytyy New York Timesin artikkelista 26.12.1907, jossa ”siirtolaistytöjen kodissa pieni Jack Low, joka asui talossa äitinsä kanssa, oli ainoa miespuolinen vieras joulupäivällisellä”. Hän ei varmastikaan ollut suomalainen, mutta saimme kuitenkin selville, millaista toimintaa tuossa osoitteessa harjoitettiin.

Manhattan, New York, vuoden 1910 väestölaskenta

Neiti Matthewsın nimi esiintyy ensi kerran vuoden 1910 väestölaskentaraportissa. Hän on tuolloin

54-vuotias, ja ilmoittaa olevansa ammatiltaan lähetystyöntekijä. Hän tuli maahan 4-vuotiaana Englannista. Väestölaskennan tiedoista selviää myös, että useita siirtolaisnaisia on asunut hänen luonaan, jotkut heistä jopa kahden-kolmen vuoden ajan. Myös hänen apulaisensa tuli Suomesta huolimatta englanninkielisestä sukunimestään.

Alma Matthews, lähetystyöntekijä - internet-hakuun perustuvia tietoja

Englantilaisena Alma Matthews tuskin oli luterilainen. Miksi hän sitten tarjosi apuaan nimenomaan suomalaisille siirtolaisnaisille, ja miten pitkään hän toimi? Verkkohaku vei metodistikirkon arkiston sivuille, josta löytyivät hallituksen pöytäkirjojen arkistoluettelot. Luetteloiden yhteydessä oli myös lyhyt katsaus Matthewsian elämäntyöhön.

”Alma Matthewsian talo avattiin siirtolaistytöjen kotina 11.1.1889. Alma Matthews, jonka mukaan talo oli nimetty, oli metodistikirkon lähetystyöntekijä, joka auttoi New Yorkiin saapuvia siirtolaistytöjä, joita oli useita satoja päivittäin. Hän ruokki, majoitti ja auttoi tyttöjä löytämään tietään eteenpäin neuvoen ja opettaen heille kielen alkeita ja monia tärkeitä selviytymistaitoja. Monesti tytöillä oli vielä pitkä matka edessään; muuan Celtic-laivalla saapunut 21-vuotias Hilda Mattila oli jatkamassa matkaa setänsä luo aina Alaskan saakka.”

Nämä tiedot on saatu metodistikirkon arkistolaitokselta ja Drewin yliopiston metodistikirjastosta. Tietopyyntö arkistoon tuotti kopion vuoden 1903 toimintakertomuksesta, jossa todettiin: ”Joka keskiviikko suomalainen pappi pitää rukousillan siirtolaiskodissa, viime vuonna on saapunut 456 suomalaista.”

Siirtolaiskoti avattiin vuonna 1889, mutta tietoa kuulustelluista alkoi olla vasta vuodesta 1901 alkaen, jolloin myös Matthewsian nimi alkaa näkyä arkistotiedoissa. Erikseen kuulusteltujen henkilöiden tietojen julkaiseminen loppuu vuonna 1917. Matthewsian nimi ei näy enää vuoden 1920 väestölaskentatiedoissa, mutta arkistotietojen mukaan hän jäi eläkkeelle vuonna 1928.

Kalle, Nestor ja Weikko Huuskonen

Kalle Huuskosen tiedot pysyvät kuitenkin edelleen osittain arvoituksena. Kaikkia Kanadan, Bos-

tonin tai Philadelphian tietolähteitä ei ole vielä tutkittu. Tiedossa on, että Kalle Huuskonen avioitui norjalaissyntyisen Louise Ohlsenin kanssa. He muuttivat Crystal Bayhin Duluthiin, missä Kalle piti kauppaa. Hän kuoli vuonna 1919, luultavasti espanjantautiin. Kuolintodistusta ei ole, mutta tiedot ilmenevät Lake Countyn perunkirjoitustiedoista Minnesotassa.

Nestorin ja Weikon tiet erkanivat, ja Nestor muutti isänsä toivomuksesta takaisin Suomeen Majon isännäksi. Weikon jäljet sen sijaan katosivat. On mahdollista, että hän muutti Kanadaan, josta ei ole saatavissa tarkkoja väestölaskentatietoja. Weikon kohtalo jää toistaiseksi arvoitukseksi.

Muita Etelä-Manhattanin suomalaisasukkaita

Neljä muutakin nimeä esiintyy asiakirjoissa tarkastelujaksona olleen viiden vuoden aikana. Jussi Juholalla ja Walfrid Bloomilla on ollut vaihtuva osoite Etelä-Manhattanilla. Vuonna 1910 Otto Walfrid Bloom asui vaimonsa ja kolmen lapsensa kanssa Lexington Avenuella. Heidän vanhin lapsensa oli syntynyt Floridassa. Ammatikseen Blom oli ilmoittanut työnvälittäjä. Muutkin osoitteessa asuvat suomalaiset, kuten John Jussila ja vaimonsa työskentelivät samassa toimistossa. Liiketoimistaan tunnettu Axel Hornborg liitetään myös suomalaissiirtolaisiin, ja hänellä on ollut liiketoimintaa Hornborg & Company -yhtiössä osoitteissa 24 State Street ja 4 Bridge Street. Laivaluetteloiden perusteella on saatu joitakin tietoja, mutta myös muihin lähteisiin perustuvia lisätutkimuksia tarvittaisiin.

Sukuttutkimuksen rajauksesta

Tämä tutkimus rajoittuu laivaluettelotiedoista löydettyihin yleisiin suomalaisnimiin vuosilta 1903–1910. Aiempien arkistotietojen, jolloin kuulusteltujen tietoja ei vielä ollut käytettävissä, perusteella henkilöiden määränpäänä oli siirtolaiskoti. Joissakin lähteissä kotiapulaisen osoitetietona on siirtolaiskodin katuosoite. Tietoa siitä, oliko lähtijöillä mahdollisesti etukäteen tiedossaan siirtolaiskodista saatava Alma Matthewsian apu, ei ole. Tähän kysymykseen joudumme etsimään vastausta lähtömaasta Suomesta.

Ihmeellinen itä – sanallisia valokuvia Thaimaan talvessa vuosina 2008-2011

Juha Hallenberg

Kirjoituskilpailun "Pakkasia paossa – suomalaiset talvehtijat Thaimaassa" satoa

Siirtolaisuusinstituutti järjesti vuonna 2012 tutkija Martti Räänän toteuttamana kirjoituskilpailun Thaimaassa talviaan viettäville suomalaisille. Tavoitteena oli kerätä tietoa Euroopan ulkopuolella talvehtivista kausimuuttajista. Kirjoittajia pyydettiin kertomaan, miksi he ovat muuttaneet Thaimaahan ja millaisin odotuksin? Millaista on arkielämä Thaimaassa, ja kuinka asiat ovat hoituneet? Kuinka he ovat sopeutuneet uusiin olosuhteisiin, ja kuinka heidät on otettu vastaan? Ovatko ennakkotoiveet toteutuneet, ja aikovatko he jatkaa asumistaan Thaimaassa?

Kilpailun toiselle sijalle valittiin Juha Hallenberg, jonka kuvaus elämästään ja kokemuksistaan Thaimaassa julkaistaan ohessa. Kirjoituksen kuvat ovat Hallenbergin kotiarkistosta. Maarit Vähä-Rainion voittajakirjoitus julkaistiin lehtemme edellisessä numerossa (2/2013).

Musiikkia joka makuun

Levymyyjä on ripustanut koko valikoimansa kojun sisäseiniä kiertävään verkkoon. Jokaisen CD:n etukansi on selvästi nähtävissä. Vaikka tiedän, että piraattituotteiden kauppa ei saisi edesauttaa, py-sähdyn kojun eteen ja katselen valikoimaa.

Jään tuijottamaan mielenkiintoista levykantta. Luciano Pavarotti laulaa duettoja eri tähtien kanssa. Heitä ovat mm. Celine Dion, Sting, Elton John, Frank Sinatra sekä joukko muita maailmankuuluja artisteja.

Kääntelen levyä kädessäni ja katson myyjää. Hän tulee viereeni ja kysyy, haluanko ostaa levyn. Vastaan myöntävästi, mutta ensin tahtoisin kuulla näytteitä siitä. Myyjä ottaa levykotelon kädestäni ja sujauttaa sen CD:n soittimeensa. Komea musiikki räjähtää ilmoille. Miesääni laulaa, ja piano säestää taustalla.

En heti tunnista laulajaa enkä kappaletta, mutta yksi asia on varma: äänessä ei ainakaan ole Pavarotti. Esitys jatkuu, eikä esittäjä muutu. Katson kummissani myyjää ja kysyn, että missä on Pavarotti? Nuori mies näyttää itsekin hämmästyneeltä ja kääntelee levyn koteloa käsissään ja kuuntelee päätään kallistaen musiikkia. Näen, että Pavarotti ei nimenä sano hänelle mitään. Kaveri kuuntelee mu-

siikkia, tutkii levykotelon tekstejä ja miettii intensiivisesti. Muutaman sekunnin kuluttua näen hänen silmistään, että hän on keksinyt vastauksen. Kasvot vakavina hän kääntyy puoleeni ja sanoo asiantuntijan äänenpainolla: "Sir, Pavarotti soittaa pianoa". Samalla hetkellä Elton John lopettaa osuutensa ja Pavarotti jatkaa tenorillaan. Teemme kaupat, ja minä poistun paikalta naurusta hytkyen.

Yöjunassa on tunnelmaa

Matkustamme yöjunalla makuuvaunussa Pohjois-Thaimaasta Bangkokiin.

Lähtöön on aikaa vielä puoli tuntia, ja vaimea puheensorina kuuluu vaunussamme.

Virkapukuinen nainen pyörittää luoksemme ja kysyy, haluammeko tilata jotain. Tulkitsemme hänet vaunuemännäksi ja tilaamme oluet. Nainen kirjoittaa muistikirjaansa ja sanoo sitten heikokholla englannillaan: "Voisitte kyllä tilata oluen minullekin". Katselemme seuralaiseni kanssa toisiamme silmät ymyrkäisinä.

Kokemuksemme mukaan tuo ei kuulu asiaan edes Thaimaassa. Nainen toistaa pyyntönsä, ja tö-

näisee minua tuttavallisesti olkapäähän kuin vanhaa kaveriaan. Katsomme naista tarkemmin ja ystävänä sanoo suomeksi sen, minkä itsekin olen havainnut: ”Tuo nainen on ihan kännissä!”.

Vaunuemäntä keikistelee edessämme ja uudistaa pyyntönsä. Tilanne rupeaa naurattamaan ja suostun siihen, että hän tuo kolme olutta. Hän pyörrähtää matkoihinsa ja palaa hetken kuluttua kolmen olutpullon ja lasien kanssa. Nainen avaa pulloja ja asettaa ne välissämme olevalle pöydälle. Hän kaataa kolme lasillista täyteen, tarttuu itse yhteen ja sanoo ”kippi” thaisiksi ja humauttaa juoman kurkkunsa. Sitten hän täyttää lasinsa uudelleen ja siirtää sen käytävän vastakkaisella puolella olevan tyhjän osaston pöydälle. Hän kiittää meitä ja sanoo, että hänellä on töitä ja katoaa vaunusta. Istumme, ihmettelemme ja nauramme.

Samassa veturin puoleisesta ovesta työntyy virkapukuinen herra, joka asusta päätellen on äskeisen naisen kollega. Mies hoipertelee käytävällä ottaen tukea penkeistä. Hän tulee kohdallemme ja pysähtyy, kääntyy kohti tyhjää osastoa ja äkkää täyden olutlasin. Sanaakaan sanomatta hän ottaa lasin ja tyhjentää sen kurkkunsa, panee lasin takaisin ja katsoo meitä silmät harittaen ja sopertaa: ”She nainen onh niin kännissä, ettei she tarvitshe enää tuota”. Mies kääntyy ja hoipertelee ulos vaunusta.

Istumme täysin hölmistyneinä ja sitten räjähtää nauru, johon kaikki tapauksen nähneet matkustajat yhtyvät. Meillä on tiedossa mielenkiintoinen yö matkalla Bangkokiin.

Touhukkaita termiittejä

Ruotsalainen Per on hankkinut asunnon Pattajalta. Talo on kalustettu ja asumiskelpoinen. Pieniä maalaushommia lukuun ottamatta astiat ja omat huonekalut voisi tuoda sisään. Talo on kaksikerroksinen. Toisessa yläkerran makuuhuoneessa on kaappi, jonka hänen vaimonsa haluaisi alakertaan. Tarkkana miehenä Per ottaa kaapin ulkomitat ja varmistaa, että se mahtuu alas porraskäytävässä. Lopuksi hän neuvottelee vaimonsa kanssa kaapin uudesta paikasta eteishallissa.

Kun nämä suunnittelutyöt on tehty, Per pyytää ruotsalaista ystäväänsä tulemaan seuraavana aamuna paikalle, jolloin he kahteen mieheen saisivat

siirrettyä kaapin alakertaan. Sitä ennen hän irrottasi kaapin seinästä, ja varaa mattoja sekä muita välineitä raskaan esineen siirtelyyn.

Per kiipeää yläkertaan ja kaapin painoa arvioiden aukaisee sen oven päästäkseen käsiksi pultteihin, joilla se on seinässä kiinni. Hän jää ällistyneenä seisomaan avonaisen kaapin eteen. Sisällä ei ole hyllyjä, ei tukirakenteita, ei mitään. Termitit ovat syöneet kaiken putipuhtaaksi. Kaappi on pysynyt ilmeisesti kasassa vain pintamaalinsa ansiosta. Avattu ovi murenee palasiksi hänen silmiensä edessä, ja kun Per kopauttaa kaapin toista seinää, se putoaa pölynä maahan. Samoin käy toisenkin seinän, ja hetken kuluttua kaapin kohdalla makuuhuoneen lattialla on kasa maalinkeikaista tomua.

Perin mukaan tämä on hänen elämänsä ensimmäinen kaappi, jonka hän siirtää alakertaan lakaisemalla.

Turisteista pidetään huolta

Nuori mies on selvästi huolissaan, miten me turistit selviämme yllättävässä tilanteessa. Juna on pysähtynyt pienelle asemalle, eikä veturi enää toimi lainkaan. Viimeisen tunnin olemme ajaneet alamäet vapaalla. Tasaisilla osuuksilla juna on kulkenut todella hitaasti. Nyt veturi on tehnyt stopin ja matkaa perille on hyvinkin 200 kilometriä.

Paikallinen nuorimies selvittää junaväen kanssa, mitä on tapahtunut ja kääntää sen sitten meille englanniksi. Puolen tunnin kuluttua selviää, että juna jää tähän. Joudumme jatkamaan matkaa busseilla, joita on tilattu asemalle. Väki ottaa kassinsa ja nysyökkänsä, ja siirtyy odottelemaan aseman portaille.

Nuori paikallinen mies toimii kuin ammattimainen matkaopas selvittäessään toilettien sijaintia, ruokapaikkoja tai veden myyjä. Hän haluaa auttaa turisteja, joita junassa on puolenkymmentä. Mies puhuu aseman henkilökunnan kanssa ja varmistaa, että bussit saapuvat tunnin sisällä.

Olemme kiitollisia hänen avustaan, vaikkei minäkäänlaista hätää olekaan. Kiitän poikaa hänen avustaan ja opastuksestaan. Hän nyökkää ja kysyy sitten hyvin vakavana: ”Sir, mitä te nyt ajattelette Thaimaasta kun tällaista tapahtuu?”.

Kysymys yllättää. Moniko maanmieheni olisi kotona Suomessa ajatellut asiaa tältä kantilta?

Lääkäripalvelut pelaa

Matkakumppanini yskä on muuttunut kuivan hakaavaksi ja henkitorveen koskee aina yskiessä. On syytä epäillä, että kyse ei ole tavallisesta nuhasta, vaan keuhkoputken tulehduksesta. Se on helppo hankkia kylmiksi ilmastoiduissa huoneissa, joihin tullaan ulkoa Koh Samuun kuumuudesta.

Hotellin lähellä on yksityinen lääkäriasema, joten se lienee paras suunta lähteä. Tuloaulassa on muutama tuoli, vastaanottotiski suoraan edessä ja suljettu ovi toiseen huoneeseen. Olemme ilmeisesti ainoat asiakkaat sillä hetkellä. Esitämme asiamme tiskin takana istuvalle naiselle. Hän kirjaa potilaan tiedot vastaanottokirjaan ja pyytää meitä istahtamaan. Lääkäri tulisi tuota pikaa.

Tuskin ehdimme istua, kun viereisen huoneen ovi aukeaa ja suoriin housuihin ja siniseen kauluspaitaan pukeutunut tumma mies kurkistaa suuntaamme, ja pyytää matkakumppanin sisälle. Jään odottamaan ja kokemuksesta tiedän, että lääkärin vastaanotto vie aikaa ja saattajalle kellon viisarit matelevat hitaasti.

Samassa vastaanoton ovi aukeaa ja matkakumppani astuu sieltä ulos. Hän menee tiskille ja ojentaa kädessään olleen paperin naiselle. Tämä silmäilee sitä hetken, nousee ylös ja avaa vieressään olleen lääkekaapin. Sieltä hän lajittelee kahteen muovipussiin pillereitä, kirjoittaa lääkkeiden nauttimisohjeet pusseihin ja kertoo käynnin ja lääkkeiden yhteishinnan. Maksamme ja astumme kadulle.

Katsomme toisiamme hölmistyneinä. Operaatioon on mennyt korkeintaan kymmenen minuut-

tia. Tauti on diagnosoitu ja potilas saanut lääkkeitä samalla oven avauksella. Koko lysti maksoi yhdeksän ja puoli euroa yhteensä. Tuntuu siltä, että nopean palvelun lisäksi hinta-laatusuhde oli kerrankin kohdallaan.

Asunnon vuokrauksen oppitunti

Olin vaihtanut sähköposteja asunnonvälittäjän kanssa ja tehnyt valintani. Kahden makuuhuoneen ja olohuoneen huoneisto saa toimia talven lomatukikohtana Hua Hinissa. Välittäjä pyytää maksamaan kuukauden vuokraennakon ja takuusumman. Maksan ja jään odottamaan vahvistusta.

Vastausta ei kuulu, joten päätän odottaa vielä pari päivää. Kun senkään jälkeen en kuule välittäjältä mitään, laitan sähköpostiviestin ja pyydän kuittaamaan, että hän on saanut rahat. Ei minkäänlaisia vastausta. Tässä kohdassa mieleen nousee pelko huijauksen uhriksi joutumisesta. Se tuntuu vaikealta uskoa, sillä olen käynyt aikaisemmin välitystoimistossa ja keskustellut kasvokkain toimiston tanskalaisen esimiehen kanssa. Siitä huolimatta epäily kalvaa mieltä, koska hiljaisuutta on jatkunut jo monta päivää. Olen varannut Suomesta lennot, joita ei voi perua, joten olen menossa paikkakunnalle joka tapauksessa.

Viikon päästä lähetän erittäin voimakassanaisen sähköpostin välittäjän tanskalaiselle esimiehelle. Kysyn, onko tämä heidän tapansa kohdella asiakasta sen jälkeen, kun lasku on maksettu. Vastaus tulee anteeksipyyntöjen kanssa kahdessa tunnissa. Esimies kertoo välittäjän ottavan yhteyttä minuun heti. Sähköposti tuleeikin muutaman tunnin kuluttua. Hän on todella pahoillaan aiheuttamastaan harmista. Välittäjä kertoo, että heillä on ollut vaikeuksia asunnon kanssa, enkä saisi-kaan sitä. Jos minulle vain sopii, hän järjestäisi tilalle toisen talon hieman lähempänä keskustaa ja paremmalta paikalta. Tietysti samaan hintaan! Nyökyttelen mielessäni tyytyväisenä. Viestin lopussa on sitten syy ja silloin repeän lopullisesti. ”Sir, ette voi saada alun perin varaamaanne asuntoa siksi, että termit ovat syöneet yläkerran portaat”.

Gekko ja käärme

Aamiainen on syöty pihapöydässä, ja tytär perheineen pohtii rannalle lähtemistä. Nautiskelen viimeisiä kahvitippoja, kun tiiliaidan luota kuuluu metallinen helähdys. Parikymmensenttinen, pikkusormen paksuinen käärme on kietoutunut riippuvan kukka-ampelin kannattimeen. Amppele riippuu puussa, jonka oksat ylittävät pihaa ympäröivän tiiliaidan. Vihreäraitainen matelija on iskenyt kiinni gekkoon, ja metallinen kannatin on siinä yhteydessä kalahtanut seinään. Käärme pitää gekkoa otteessaan riippuesaan pää alaspäin rautalankaisen kannattimen ympärillä. Saalis heiluttelee raajojaan ja väänteleehtii.

Ryntään pystyy ja juoksen talon taakse, jossa tiedän olevan kättä pidempää. Muut pöydässä istujat katsovat käärmettä ällistyneinä. Sieppaan parimetriä pitkän rautaputken. Vävy rientää myös paikalle ja jää etsimään asetta itselleen. Palaan pihalle ja riennän käärmeen luokse. Se pitää edelleen kiemurtelevaa gekkoa suussa, eikä uskalla sen vuoksi liikkuu. Uhri pyristelee, mutta käärmeen ote pitää. Tähtään keskiruumiiseen, ja isken käärmeen kiinni tiiliseinään ja jään pitämään sitä paikallaan.

Kaksi asiaa tapahtuu samanaikaisesti: gekko putoaa maahan ja häviää salamana paikalta. Käärme taas aukoo kitaansa minun suuntaani ja pyristelee irti.

Vävy on löytänyt rautaisen tangon, ja kehottaa minua pitämään käärmettä paikallaan. Hän etsii hyvää lyöntikulmaa. Nopea isku, ja pää irtoaa muusta ruumiista. Käärme putoaa päänsä viereen, ja jää paikoilleen.

Emme tiedä, oliko käärme myrkyllinen vai vaaraton, mutta yksi asia on varma: matelija ei kuulu pihapiiriin, missä on pieniä lapsia. Palaamme aamiais-pöydän ääreen.

Kahdeksanvuotias laukaisee tilanteen toteamalla häntä askarruttaneen asian: ”Luuletteko, että gekko meni kertomaan kavereilleen, että minäpä olin jo käärmeen suussa, mutta niin vain onnistuin tappamaan sen ja karkaamaan!”.

Sukupuoli ratkaisee

Pari istuu naapuripöydässä hotellin terassilla, joten kuulen pakostakin heidän keskustelunsa. Länsimainen ”farangi” (pysyvä asukas) ja paikallinen trans-

vestiitti keskustelevat. Thaimaalaiset kutsuvat tällaisia miehiä nimellä ”ladyboy”.

Mietin, eikö mies ole huomannut ”tytön” suuria käsiä, aataminomenaa, matalaa ääntä ja leveitä hartioita. Lyhyt mekko ja ilmeisesti hormonihoitola saadut rinnat ja muut leikkaukset eivät muuta tosiasiaa, että kyse on alun perin miehestä. Farangi puhuu intensiivisesti hiljaisella äänellä jotain edellisen illan tapahtumista. Hän kyselee kumppaninsa perheestä. Transvestiitti sanoo jotain, ja viittaa ikkunan läpi ravintolasalin puolelle. Lasin takana seisunut miestarjoilija heilauttaa kättään, ja tulee ulos.

Pöydässä istuva mies kysyy ruotsalaisella korostuksella englanniksi, mitä sukua tarjoilija on hänen kumppanilleen. Mies sanoo selvällä englannilla: ”Hän on minun veljeni”. Ruotsalainen pyörittelee päätään, ja toistaa kysymyksen aivan kuin ei olisi ymmärtänyt vastausta. Tarjoilija toistaa: ”Hän on minun veljeni”.

Ruotsalainen nousee pöydästä, kävelee hotellin portieerin luokse ja pyytää tätä auttamaan tulkauksessa. Portieeri vahvistaa tarjoilijan kommentin. Mies on erittäin häkeltynyt, ja moittii keskustelukumppaneitaan huonosta englanninkielen taidosta.

Puutun tilanteeseen ja sanon miehelle ruotsiksi: ”Niitä sanotaan transvestiiteiksi ja kyse on oikeasti miehestä”. Hän kääntyy puoleeni ja sanoo jo epätoivoa hipovalla äänellä: ”Nämä puhuvat niin huonoa englantia. Eihän se voi olla veli, kun minä olen sen eilen testannut. Olen varma, että kyse on tytöstä. Sataprosenttinen varma!”

Nyökkään, nousen pöydästä ja lähdän jatkaamaan matkaani.

Kartalla ollaan

Olemme etsineet polkupyöräretkellä oikeaa tienhaaraa. On pakko pysähtyä juomaan, sillä helle on polttava. Kartan mukaan valtatiestä pitäisi erkaantua pieni tie juuri tässä. Ainoa tie, joka poikkeaa viidakon suuntaan on kyltitetty sekä thaiksi että englanniksi: ”Jalkaväkirykmentti”.

Tiedämme kokemuksesta, että karttoihin ei ole luottamista, sillä teiden viitoitus on kauniisti sanotuna hyvin vapaamielistä. Päätämme polkea varuskunnan tietä ja kysyä apua. Vartiomies seisoo varjossa rynnäkkökivääri poikittain rinnallaan.

Vartiorakennuksesta astuu mies, jolla on mesinkiä kauluksissa ja olkapäillä kuin pienessä metaliverstaassa. Kyse täytyy olla vartioupseerista, joka todennäköisesti osaisi englantia ja pystyisi auttamaan. Sotilaathan sentään osaavat lukea karttaa. Ojennan avatun kartan, jossa on paikannimet sekä thain että englanninkielellä. Kysyn etsimäämme risteystä. Mies vastaa thaiksi jotain. Ymmärrän, että kieliveikkaukseni meni pieleen. Upseeri kääntele karttaa, ja laskee sen sitten käsivarret suorana eteensä – ylösalaisin. Yritän varovaisesti näyttää, että kartta pitäisi kääntää. Upseeri tekee työtä käskettyä, ja pyörittelee karttaa käsissään aivan kuin näkisi sellaisen ensimmäisen kerran. Kysyn uudestaan risteystä, oikein hitaasti. Mies mutisee jotain, ja pyörittelee karttaa taas edestakaisin. Silloin tällöin hän lukee jonkin paikannimen hiljaa mumisten, ja pyörittää jälleen karttaa.

Lopulta sotilas ojentaa kartan takaisin, pyörittää päätään ja sanoo jotain thaiksi.

Kiitän ja hymyilemme leveästi, kun emme muutaakaan voi. Hyppäämme pyörille ja palaamme takaisin valtatielle. Siunaan asiaa mielessäni, että onneksi ei ole sota, eikä tuo kaveri ole joukkueeni johtaja.

Poliisit keräävät rahaa

Kaksi hyvin pukeutunutta miestä ilmestyy suljetun pihaporttimme taakse ja esittäytyy erittäin kohteliaasti poliisin edustajiksi. Kumppanini avaa portin, päästää miehet pihalle ja huutaa minut ulos, koska poliisi on paikalla.

Astun talosta ja mietin samalla, onko kyseessä jonkinlainen vuokrattujen talojen asukastarkastus tai jokin muu poliisien kontrollia vaativa asia. Miehet kättelevät meidät molemmat hyvin kohteliaasti. Istuudumme pation pöydän ääreen. Toinen vierastamme puhuu hyvää englantia ja kertoo, että he edustavat sotilaspoliisia. Kumpikin näyttää kaulassa riippuvaa muovista henkilökorttia, jossa on kuva ja thainkielistä tekstiä. Puhemiehenä toimiva avaa kansion, jossa on kuvalehti ja jonkinlainen kuittivihko.

Mies kertoo, että eteläisissä maakunnissa loukkaantuu poliiseja autopommiräjähdyksissä ja muissa attentaateissa. Osa menettää jalkansa ja joutuu pyörätuoliin, joka on hirvittävän kallis. Sanojensa

vakuudeksi hän avaa lehden ja näyttää kuvia sairaalavuoteella makaavista raajarikoista potilaista. Eräässä kuvassa siviilipukuinen mies on polvillaan kuninkaan edessä. Puhemiehen mukaan kyseessä on hänen esimiehensä, joka luovuttaa lahjoituksina saadut rahat kuninkaalle, joka puolestaan ohjaa ne sairaaloille.

Mies näyttää kuittivihkoa, jossa on thainkielisen tekstin lisäksi vain yksi rivi englanniksi: Soldier Police and Civil Association in Bangkok. Tekstin perässä ovat puhelinnumerot ja faksin numero. Mies pyörittää peukalollaan kuittivihkoon jääneitä kantaosia, joissa on nimiä ja summia. Minun tulisi nyt vain kirjoittaa nimeni kuittiin ja kantaosaan, sekä määrittellä lahjoitukseni suuruus. Kuitin saisin todisteeksi maksusta.

Katselen vihkon kantaosassa olevia summia, jotka vaihtelevat 999 ja 8 000 bahtin välillä. Summat tuntuvat suurilta, mutta ei kai vähempää kehtaisi antaa. Toisaalta päässä varoituskello kilistää kirjoittamasta nimeään mihinkään paperiin, jonka tekstiä ei ymmärrä. Vieraamme puhuu erittäin sulavasti, ja hänen kaverinsa tuijottaa luottamusta herättävästi silmiin. Päätän, että lahjoitan tuhat battia, mutta kuittiin kirjoitan vain etunimeni. Haen setelin ja saan kuittini. Miehet kättelevät meidät, kiittävät monisanaisesti ja poistuvat autolleen. He ajavat seuraavan talon eteen, jossa tiedän myös asuvan länsimaisia ihmisiä.

Näytän illalla naapurin thairouvalle saamaani kuittia. Hän lukee sen ja purskahtaa nauruun. ”Näistä huijareista varoitetaan päivittäin telkkarissa. He nostelevat jossain paraikaa olutlasejaan ja nauravat tyhmyydellesi!”.

Kolmijalkainen koira

Monissa Thaimaan kaupungeissa ja kylissä näkee runsaasti koiria. Ulkonäön perusteella osa on selvästi kulkukoiria, sillä ne ovat kapisia, nälkiintyneen laihoja ja huonokuntoisia. Sitten on kiiltäväkarvaisia ja hoidetun oloisia piskejä, jotka kirmaavat kadulla lauman mukana, tai makailevat päiväuniaan jalkakäytävällä tai ajotiellä.

Jostakin nämä koirat saavat ruokansa tai joku ruokkii niitä, mutta yhtäkaikki, nelijalkaisia on runsaasti.

Kun puhutaan jalkojen määrästä, pieni tarkennus on paikallaan. Näin ensimmäisen kolmijalkaisen koiran muutama vuosi sitten, ja se oli pieni järkytys. Vaaleaturkkinen, ajokoiran kokoinen eläin konkkasi kolmella jalalla muun lauman mukana keskellä kaupunkia. Koiran oikea etujalka oli ilmeisesti amputoitu kokonaan, sillä turkki oli kasvanut hyvin leikkauskohdan päälle, ja koira vaikutti hyvinvoivalta. Näin sen useana päivänä samassa korttelissa, ja otin asian puheeksi thaimaalaisen tuttavani kanssa.

Suomalaisena minua ihmetytti, ettei koira ollut lopetettu jalan menetyksen vuoksi. Tuttava kertoi, että buddhalaiseen ajatteluun kuuluu oppi sielun uudelleen syntymisestä. Jos ihminen on elänyt huonon elämän, hän saattaa kuolemansa jälkeen syntyä vaikka koiran hahmoon. Näin ollen koiran henkeen ei pidä kajota, jos vaikka kyseessä on edesmennyt serkku tai muu sukulainen.

Myöhemmin kolmijalkaisia koiria on tullut vastaan useita, eikä niihin enää kiinnitä edes erikoista huomiota. Poikkeuksen teki todella häijyn oloinen ja aggressiivinen piski, jonka näin eräällä polkupyöräretkellä. Koiralla ei ollut takajalkoja laisinkaan, vain pienet surkastuneet tyngät takapäissä. Eläin liikkui hämmästyttävällä vauhdilla vetäen itseään etujaloillaan pitkin katua, ja ärisi vihaisesti kaikille ohikulkijoille.

Silloin mietin paikallisen uskonnon mielekkyyttä ja eläimen kärsimyksiä.

Kukko kieku

Uni katkeaa kerralla, ja jään makaamaan silmät kiinni ihmetellen, mikä minut herätti. Yö on kuuma, ja se saattaa aiheuttaa unettomuutta. Nyt kyse ei ole siitä. Olin kuullut uuden, tuntemattoman äänen. On ensimmäinen yö juuri vuokratussa talossa, joten kaikki on uutta. Tuntuu kuin kaskaiden sirtyskin olisi loppunut kuulemaani ääneen.

Sitten ääni kuuluu taas. Ääni on käheä, tuntui kuin ruosteista saranaa väännettäisiin väkisin kiinni. Ääni päättyi äkilliseen loppuhenkoseen, ja sitten on hiljaista. Kukko perhana! Sen täytyy olla vanha, sairas tai huonokuntoinen tai kaikkia näitä.

Kiekuminen kuulostaa todella säällittävältä. Kurkistan kelloa, se näyttää puolta neljää.

Mietin, miksi kukon pitää kiekua ennen kuin aurinko on edes noussut. Tämän yksilön on oltava saman kadun varrella, jossa talomme sijaitsee, sillä ääni kuuluu melko läheltä. Kukko kähisee ja narisee kiekaisunsa uudelleen. Se loppuu ennen aikojaan. Normaalisti kiekuminen kuulostaa suomalaiselle jotakuinkin ”kukko kiekuu”-tyyppiseltä ääneltä, mutta tämä veijari äänтелеe käheästi ja lyhyesti.

Yhtäkkiä asia selviää mielessäni. Kyse täytyy olla iäkkäästä ja raihmaisesta kukosta, joka yhä yrittää hoitaa hommansa. Lintu herää vanhasta muistista aamuyöllä, ja rupeaa toimittamaan asiaansa. Kukko varmaan muistelee menneitä aikoja, kun se joka aamu pystyi komeilla kiekaisuillaan herättämään koko kylän. Mutta ei enää. Vanhuus on ovella, ja muistot vain jäljellä. Siksi se toteaa haikeasti imperfektissä: ”kukko kiekuu”.

International Youth Day, August 12th, 2013: Moving Development Forward

Elli Heikkilä

International Youth Day is commemorated every year on 12 August. In 1999, in its Resolution 54/120, the UN General Assembly endorsed the recommendation made by the World Conference of Ministers Responsible for Youth (Lisbon, 8–12 August 1998) that 12 August will be declared International Youth Day. The Assembly recommended that public information activities be organized to support the Day as a way to promote better awareness of the World Programme of Action for Youth, adopted by the General Assembly in 1995 (Resolution 50/81).

International Youth Day was established by the United Nations as a means of raising awareness of issues affecting young people around the world. Every year, in commemoration of International Youth Day, the United Nations and other organizations, including youth organizations, organize public information activities to promote better awareness, especially among youth, of the World Programme of Action for Youth. In 2013, the theme

of the International Youth Day is Youth Migration: Moving Development Forward. Like every year, hundreds of youth organizations took action and organized numerous events across the globe.

Young people are recognized as one of the most mobile social groups in the context of migration – they form about 30 % of international migrants. In 2010, there were a staggering 27 million international migrants aged 15 to 24 in the world. Yet very little is known about the livelihood struggles and opportunities that migration presents for young migrants and other youth who are affected by migration.

For young people, the decision to migrate is often related to their transition to adulthood. Internal or international migration can have a positive impact on young people by opening up new opportunities, a path to participate in higher education, a decent job, a chance to gain professional experience or to pursue personal development.

The policies and measures needed to address these opportunities and challenges are often ill informed or lacking entirely. As such, awareness-raising concerning the situation of young migrants is needed so that good practices, policies and measures are used to adequately address the specific needs of young migrants.

More information:

United Nations, Educational, Scientific and Cultural Organization (2013): International Youth Day. Youth Migration: Moving Development Forward. <http://www.unesco.org/new/en/unesco/events/prizes-and-celebrations/celebrations/international-days/international-youth-day-2013/#.UhpR3-rNoJ>

The European economic crisis has put young people on the move, especially from Greece and Spain. Photo: <http://www.shutterstock.com>.

Toimeentuloedellytys perhemuuton esteenä Suomeen

Markku Mattila

Kun Suomessa harkitaan oleskelulupaa Euroopan unionin tai siihen rinnastettavan maan ulkopuolelta saapuvalle, on käytössä niin sanottu toimeentuloedellytys. Se tarkoittaa, että tulijan täytyy osoittaa omaavansa turvattu toimeentulo Suomessa. Turvattu toimeentulo puolestaan tarkoittaa, että hakijalla on oltava ”riittävät varat” itsensä ja perheensä elättämiseen. Varat voivat olla peräisin palkasta, yritystulosta, eläkkeestä tai omasta varallisuudesta. Toimeentuloedellytys ei koske pakolaisia tai turvapaikan hakijoita, mutta kylläkin työperäisiä maahanmuuttajia, opiskelijoita tai au-paireja.

Käytännössä toimeentuloedellytys toimii siten, että oleskeluluvat myöntävä Maahanmuuttovirasto tarkastelee hakijan nettotuloja ja vertaa niitä voimassa olevaan toimeentuloedellytystaulukkoon. Nykyisessä taulukossa on määritelty porrastetut summat perheen ensimmäiselle ja toiselle aikuiselle sekä porrastetut summat lapsille. Taulukossa on määritelty summat myös opiskelijalle ja au-pairille.

Otan esimerkkejä toimeentuloedellytyksen käytöstä. Muutama vuosi sitten Kauhajoen alueen yritykset kärsivät työvoimapulasta. Kaupungin, Etelä-Pohjanmaan liiton ja paikallisten yritysten yhteisenä hankkeena tehtiin virallinen rekrytointimatka Vietnamiin. Sieltä saapuikin työvoimaa alueen yrityksiin. Työntekijöiden asetuttua töihin saapui luonnollisesti myös vaimoja ja lapsia. Sittemmin ilmeni, että työntekijöille maksettu normaali palkka ei riittänyt toimeentuloedellytyksen täyttämiseen. Usean töissä olleen työmiehen kotona ollut vaimo ja lapset saivat kielteisen oleskelulupapäätöksen. Käytännössä tämä tarkoitti vaimon ja lasten maasta karkottamista ja perheiden hajottamista.

Sitkeimmät valittivat asiasta hallinto-oikeuteen. Se palauttikin asian takaisin Maahanmuuttovirastoon. Virasto pyörsi kahta perheenäitiä koskevan

kielteisen päätöksensä ja myönsi heille oleskeluluvan. Perusteena päätöksen tarkistamisessa oli, että äidit olivat menneet töihin ja perheen tulot olivat siten kohonneet. Kaikkiaan koko rumba kesti kolmen vuotta ja työllisti monia virkamiehiä.

Toinen esimerkki koskee Tampereella pelannutta yhdysvaltalaisista jalkapalloilijaa. Hän pelasi tänä kesänä Tampereen Palloveikoissa (Suomen mestari 1994, nykyään toinen divisioona) ja valmensi samalla junioreita. Näistä toimista pelaajalle maksettiin rahallista korvausta. Toimeentuloedellytys ei kuitenkaan täyttynyt ja jalkapalloilija käännettiin takaisin Yhdysvaltoihin. Näin siitä huolimatta, että jalkapalloseura oli asiasta kuultuaan tarjonnut pelaajalle uutta sopimusta korkeammalla palkalla.

Toimeentuloedellytyksen tarkoitus on varmaankin ollut hyvä. Nykyisessä käytännössä on kuitenkin epäkohtia, jotka käyvät ilmi edeltävistä esimerkeistäkin. Oleskelupa on hylätty työssä olevalta tai työssä olevan perheenjäseneltä. Oleellista myös on, että työssä olevan palkka on ollut lainsäädännön ja alan yleisen palkkatason mukainen. Samaa palkkaa nauttivia ja muutoin samassa asemassa olevia Suomen kansalaisia ei elatuskyvyttömyyden takia suinkaan lähetetä pois maasta. Onko kohtelu tältä osin yhdenvertaista?

Toimeentuloedellytyksen arvioinnissa käytetään yhtä ja samaa taulukkoa hakijan asuinpaikasta riippumatta. Kuinka näin voi olla, vaikka esimerkiksi asumis- ja elinkustannukset ovat erilaisia eri puolilla maataamme. Myös palkkatasossa on vaihtelua. Kiinteät normit eivät kohtele eri puolilta maata olevia hakijoita yhdenvertaisesti.

Lisäksi toimeentuloedellytyksessä käytetty euromääräinen raja on vedetty melko korkealle. Jos perheessä on esimerkiksi kaksi aikuista ja kaksi alakäistä lasta, perheen toimeentuloon vaaditaan yh-

teensä 2 600 euron nettotulot kuukaudessa. Suomalaiset palkat eivät aina riitä sen saavuttamiseen.

Tilastokeskuksen mukaan uusin käytettävissä oleva tilastotieto (koskee vuotta 2011) osoittaa, että yli 344 000 suomalaista kotitaloutta (niissä asui yli 573 000 henkeä) jäi alle edellä mainitun summan. *Taloussanomissa* keväällä 2012 julkaistussa laajassa palkkavertailussa mainittiin 140 ammattinimikettä, joiden bruttopalkka oli vertailun tiedoissa alle 2 000 euroa kuussa. Kaikkiaan ammattinimikkeitä mainittiin 2 426 kappaletta. Pienipalkkaisten ammattinimikkeiden joukossa olivat muun muassa keittiö-apulainen, siivooja, lastenhoitaja ja kahvilan kasanhoitaja. Kaikista mainituista palkoista laskettu mediaanitulo oli 3 014 euroa kuukaudessa (brutto).

Jos oleskelulupaa hakevassa nelihenkisessä esimerkkiperheessä olisi yksi mediaanituloinen palkansaaja ja jos verot sekä lakisääteiset maksut veisivät 30 % bruttopalkasta, olisi nettopalkka 2 109 euroa. Tällä nettopalkalla oleskeluluvan saisi kaksi aikuista tai vaihtoehtoisesti yksi aikuinen ja kaksi lasta. Mutta ei nelihenkinen perhe.

Nämä tilastovertailut eivät tietenkään kerro koko totuutta: työpaikkoja, palkkoja ja palkan saajia on monenlaisia. Tilastotieto kuitenkin viittaa siihen suuntaan, että on olemassa kymmenittäin ammattinimikkeitä, joissa ansaitulla palkalla perheellisten tai yksinhuoltajien on vaikea saavuttaa toimeentuloedellytyksen rajaa.

Lisäksi käytössä olevat rajat ohjaavat selvästi kahden palkansaajan ruokakuntaan. Esimerkiksi vietnamilaisten tapauksessa toimeentuloedellytys täyttyi, kun perheen äidit menivät töihin. Toinen nyt työssä käyvistä äideistä on kahden lapsen äiti, joista toinen lapsi on kolmivuotias ja toinen viisivuotias. Olemmeko täysin vakuuttuneita siitä, että tämän ikäisten lasten molempien vanhempien pitää

käydä työssä kodin ulkopuolella? Ainakin kotiäitien ja palkkatyönteon välisen valinnan pitäisi olla vapaaehtoinen valinta, ei maahan jäämisen ja perheen yhdessä pysymisen sanelema pakko.

Vietnamilaisten tilannetta läheltä seurannut Kauhajoen maahanmuuttokoordinaattori Sanna Uusitalo kysyi sanomalehti *Ilkassa* ”Lähdetäänkö Suomessa jopa siitä, että tänne otetaan töihin vain sinkkuja ja lapsettomia pareja, jotka jopa sitoutuisivat olemaan hankkimatta lapsia”. Toimeentuloedellytyksen valossa tältä saattaa näyttää.

Ilahduttavaa edellä kerrotuissa esimerkeissä on se, että ne näyttävät suomalaisen hallinnon toimivan puolueettomasti. Toimeentuloarajaa sovelletaan yhtä tiukasti niin kehitysmaiden kuin kehittyneiden maidenkin kansalaisiin. Oleskeluluvan saamisessa ainoastaan nettoraha ratkaisee.

Lähteet:

2 300 ammatin ansiot – katso pärjäätkö vertailussa. *Taloussanomien* 29.5.2012, <http://m.taloussanomien.fi/?page=showTable&tableID=1527&newSID=201230171>, luettu 28.8.2013.

”Aiomme jäädä Kauhajoelle”. *Ilkka* 21.8.2013, 1, 3. Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää että toimeentulosi on turvattu. http://www.migri.fi/perheenjasenen_luokse_suomeen/toimeentuloedellytys, luettu 28.8.2013.

Tiedonanto, erikoistutkija Hannele Sauli, Tulo- ja elinolututkimus, Tilastokeskus, 28.8.2013.

Uusi sopimus ei auttanut: Sossou joutuu poistumaan Suomesta. *Aamulehti* 8.8.2013, A6.

Veitsenterällä: Vietnamilaisperheen elämä keskitetty oleskeluluvan odottamiseen. *Ilkka* 2.12.2012, 10.

Aikamatka. Volter Kilpi Kustavissa – kirjallisuusviikon tietokirjapäivä

Lilli Kojo

Kustavissa järjestettiin heinäkuussa 2013 jo viidestoista Volter Kilpi –tapahtuma. Perjantai oli tietokirjallisuuden teemapäivä, ja silloin pidettiin neljä luentoa yhteistyössä Tietokirjallisuuden edistämiskeskuksen kanssa. Päivän isäntänä toimi Suomen tietokirjailijat ry:n puheenjohtaja, professori Markku Löytönen.

Kartat ja maailmankuva

Ensimmäisenä puhui professori Löytönen itse aiheesta ”Kartat maailmankuvaa rakentamassa”. Löytönen esitteli kartoituksen historiaa ja näkökulmia. Löytöretket ja uusien alueiden valloitukset olivat aikansa suurvaltapoliittikkaa. Löytöretkiä ohjannut suurin kysymys oli *missä*. Haluttiin saada selville missä mikäkin paikka sijaitsee. Käsitys maan muodosta ja laajuudesta muuttui sitä mukaa, kun saatiin tietoa uusista alueista.

Löytöretkeilijöiden jälkeen uusille alueille saapuivat tutkimusmatkailijat keskeisenä kysymyksenään *mitä* alueelta löytyy. Tutkimusmatkat palvelivat emämaata hyödyn näkökulmasta. Tutkimusmatkailijoiden toivottiin löytävän luonnonvaroja, reittejä ja mahdollisesti uutta työvoimaa, joka voisi rikastuttaa emämaata.

”Suomi on tutkimusmatkailun suurvalta”, julisti Löytönen. Vuonna 2010 julkaistussa teoksessa *Suomalaiset tutkimusmatkat* on listattu 1277 suomalaista tutkimusmatkailijaa, joista kaikki tekivät matkoja Euroopan ulkopuolelle. Kun otetaan huomioon Suomen suhteellisen alhainen väkiluku, on suomalaisten tutkimusmatkailijoiden määrä tosiaan huomattava. Löytönen halusi nostaa esiin heistä kolme.

Herman Dietrich Spöring nuorempi sai kunnian matkustaa James Cookin, viimeisen suuren löytö-

retkeilijän ja ensimmäisen suuren tutkimusmatkailijan, seurueessa 1700-luvulla. Kun Cookin mukaansa valitsema taiteilija kuoli kesken matkan, pääsi Spöring hänen tilalleen dokumentoimaan seurueen löytöjä. Ja kun vielä laivan kvadrantti varastettiin ja hajoitettiin ja Spöring kelloseppänä osasi sen korjata, nousi hänen arvostuksensa seurueessa huomattavasti. Cook antoikin eräälle Uuden-Seelannin rannikolla sijaitsevalle saarelle nimen Spöring Island suomalaisen piirtäjänsä kunniaksi. Saari tunnetaan nykyisin jälleen maorinkielisellä nimellään Pourewa.

1800-luvun alkupuolella elänyt Georg August Wallin puolestaan innostui tutkimaan puhdasta

Suomen tietokirjailijat ry:n puheenjohtaja, professori Markku Löytönen. Kuva: Lilli Kojo.

Professori, kirjailija Paavo Castrén puhumassa. Kuva: Lilli Kojo.

Arabiaa. Päästäkseen paikkoihin, joihin kristityillä ei ollut asiaa, hän esiintyi Etelä-Venäjältä kotoisin olevana lääkärinä. Hän saapui Kairoon muslimina ja teki muistiinpanonsa arabialaisin kirjaimin ruotsiksi. Wallin matkusti pyramideille, Kuolleiden laaksoon, Mekkaan ja Persiaan. Hän harkitsi tosissaan viettävänsä loppuelämänsä alueella. Lopulta Wallin kuitenkin paljastui, pelastui täpärästi ja pääsi takaisin Eurooppaan. Wallin esitteli matkansa tuloksia mm. Lontoossa, ja hänen muistiinpanonsa toimivat pitkään parhaana arabialaisen kulttuurin lähteenä.

Adolf Erik Nordenskiöld opiskeli 1800-luvun puolivälissä Tukholman yliopistossa geologiaa ja mineralogiaa. Hän oli länsimielinen ja joutui sen vuoksi viettämään elämänsä Ruotsissa, vaikka olikin sydämeltään suomalainen. Nordenskiöld varusti vanhan valaanpyyntialus Vegan pohjoista purjehdusta varten tarkoituksenaan löytää avoin meritie Skandinaviasta Beringinsalmelle. Nordenskiöld lähti matkaan kesällä 1878. Alus jäi talveksi kiinni jäihin, mutta pääsi jatkamaan matkaansa elokuussa 1879. Paluu Tukholmaan tapahtui vuonna 1880.

Kartoitus on kautta historian ollut hyvin mi-näkeskeistä. Kartan keskus oli Rooman valtakunnan aikana Välimeri. Keskiajan kartassa keskukse-na puolestaan oli Jerusalem. Kun puhutaan kartoituksen historiasta, on Löytösen mukaan hyvä muistaa, että tämä historia on pääasiassa eurooppalais-ten kartantekijöiden historiaa. Vaikka maapallo onkin jo pitkälti tunnettu, ei kartoittaminen ole kuitenkaan päättynyt. Nykyään mitataan maailmankaikkeutta, ja kosmologia ja avaruustutkimus jatkavat löytöretkeilijöiden ja tutkimusmatkailijöiden viitoitamalla tiellä.

Aikamatka universumiin

Seuraavaksi tähtitieteilijä, professori Tapio Markkanen kertoi tähtitieteen historiallisesta kehityksestä. Tähtikuvioita on tutkittu jo tuhansien vuosien ajan, ja niille on eri aikoina annettu erilaisia merkityksiä, esimerkiksi tähtikuvioiden mukaan nimetyt horoskoopit. Myös muiden taivaankappaleiden liikkeet ovat herättäneet tutkijoiden mielenkiinnon. Tähtitiede oli tärkeä oppiaine myös papiksi opiskellevilla, sillä pappien tuli osata laatia joka vuosi kalenteri, jonka avulla he valistivat seurakuntalaisiaan paaston ja juhlapyhien ajankohdista. Tähtitieteen kehitys on ollut huimaa viimeisten 150 vuoden ajan. Uusien keksintöjen myötä on syntynyt uusia tieteenaloja, kuten astrofysiikka ja fysikaalinen kemia. Tieteen kehittyminen onkin edellytys sille, että pystymme ymmärtämään ympäristöämme, sillä maailmankaikkeus muuttuu jatkuvasti.

Antiikintutkimus

Professori, kirjailija Paavo Castrénin aiheena oli antiikin aika ja suomalainen antiikintutkimus. Castrén itse on tehnyt tutkimuksia Ateenassa, Roomassa, Vatikaanissa ja Pompeijissa. Hän kertoi kuulevansa usein kysymykset: ”Eikö kaikki ole jo tutkittu? Onko löytynyt aarteita?”

Aarteena Castrén pitäisi jotain laajempaa kulttuurihistoriallista löytöä, kuten jonkin tuntemattoman kirjoituksen selvittämistä, kreikkalaista maalaustaiteen löytöä tai jonkin laajemman kirjaston löytymistä. Hän pitää jopa aivan mahdollisena, että täl-

lä hetkellä Herculaneumissa, Napolin eteläpuolella, tehtävissä kaivauksissa löytyisi arvokas kirjasto. Monet antiikin ajan tunnetut teokset ovat nykyihmisille tunnettuja vain nimeltään, sillä niistä on säilynyt vain mainintoja muissa aikalasteoksissa. Jonkin tällaisen kirjan löytyminen olisi merkittävä löytö.

Castrén muistuttaa, ettei kaikkea suinkaan ole tutkittu. Maan alta löytyy varmasti vielä esiinkäyttävää, mutta yhtä tärkeänä tutkimuskohteena Castrén pitää antiikin ajan säilynyttä kirjallisuutta. Kaunokirjallisuudella ei ole vain esteettistä merkitystä, vaan siitä voidaan saada tietoa esim. viinin ja oliivin tuotannosta, orjien kohtelusta, kaupunkien meluongelmista, urheiluharrastuksista ja vapaan miehen päiväohjelmasta. Sen lisäksi antiikin kirjallisuutta voisi lukea ja tulkita kuten aikalaiset sen tekivät. Näkökulman muutoksella voidaan selvittää, mitä yleisö tiesi, ja miten se otti tekstit vastaan.

Matkakirjallisuus

Tietokirjapäivän viimeinen esiintyjä dosentti Ritva Hapuli puhui matkakirjallisuudesta. Tämä kirjallisuudenlaji on perinteisesti ollut hyvin miehistä, mutta Hapuli on tutkinut erityisesti naisten kirjoittamia matkakirjoja, esimerkiksi Elsa Enäjärven, Tyyne Tuulion ja Aino Kallaksen teoksia. Hapuli on myös tehnyt yhteistyötä 2000-luvulla suureen suosioon nousseen kirjailija Kyllikki Villan kanssa. Luettuään Villan matkapäiväkirjat Hapuli kirjoitti vuonna 2008 teoksen *Matkalla kotona*, joka kertoo Villan matkoista, matkustusinnosta ja kotiinpaluun hetkistä.

Traditionaaliseen matkakirjallisuuteen on liitetty eurosentrisyyden taakka. Matkakirjailijoita

on syytetty siitä, että he kuvaavat maailmaa siirtomaaisäntien silmin. Varsinkin luettaessa vanhempiä matkakirjoja, silmään voi pistää esimerkiksi rodullistava kieli tai yhteiskunnan luokkaerojen täysi hyväksyminen. Matkakirja kertoo aina vieraan kohtaamisesta. Kirjailija kirjoittaa siitä, minkä hän kokee kirjoittamisen arvoiseksi. Matkalla tutut asiat eivät nouse esiin samalla lailla kuin ne, jotka poikkeavat kirjailijan arkielämästä. Hapuli muistuttaakin, että matkakirja on sanoiksi puettu matka. Se on siis kirjailijan tulkinta matkasta, ei sama kuin tämän tekemä matka. Autenttisuuden tuntua matkakirjailija pyrkii usein lisäämään kuvaamalla tarkasti yksityiskohtia ja lisäämällä kirjaan valokuvia tai muita todisteita läsnäolostaan vieraassa paikassa.

Matkakirjailijoilla on, erityisesti nykyään, tapana etsiä menneisyyteen pysähtyneitä paikkoja. Tällaiset paikat halutaan kokea ja kokemukset kirjoittaa ylös ennen kuin menneisyys on iäksi hävinnyt. Toisaalta matkakirjailijat saattavat nimenomaan kritisoida vieraiden paikkojen pysähtyneisyyttä. Jotkin matkaajat ja matkakirjailijat etsivät paikkoja, joita leimaavat kuolema ja inhimillinen kärsimys, tai joissa jopa matkaaja itse voi olla todellisessa vaarassa. Myös tyhjen paikkojen etsiminen on matkaajille tyyppillistä: halutaan matkustaa jonnekin villiin luontoon, jossa kukaan muu ei ole ennen käynyt.

Junien ja rautateiden yleistymisen teki matkustamisen mahdolliseksi suuremmille ihmisjoukoille. Erottuakseen joka paikkaan kiirehtivistä laumasieluisista turisteista, alkoi oikea matkaaja korostaa matkanteon hitautta ja kykyä pysähtyä nauttimaan pienistä asioista myös matkan varrella. Matkakirjailija arvostaa ja kuvaa myös itse matkaa, ei vain sen päämäärää.

Vanhemmat matkakirjat antavat todellakin mielenkiintoisen näkökulman matkojen kohteisiin ja kirjailijoiden ajatusmaailmaan. G. A. Wallinin muistiinpanoista on julkaistu teos *Tutkimusmatkoilla arabien parissa – otteita matkapäiväkirjasta ja kirjeistä*. Sveitsiläinen Isabelle Eberhardt matkusteli Pohjois-Afrikassa 1900-luvun vaihteessa mieheksi pukeutuneena. *Islamin siimeksessä* on koelma hänen lyhyitä kirjoitelmiaan. Myös Pohjoismaita on pidetty eksoottisena matkakohteena. Englantilainen Mary Wollstonecraft matkusteli 1700-luvulla Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa luontoa ihailen ja ihmisten elämää tarkkaillen. *Letters written during a short residence in Sweden, Norway and Denmark*, kuten Wallinin ja Eberhardtinkin teokset löytyvät Siirtolaisuusinstituutin kirjastosta. **Tervetuloa tutustumaan!**

Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

Seinäjoella sijaitsevassa Suomen Siirtolaisuusmuseossa järjestettiin 15.7.2013 Kansainväliset Siirtolaisjuhlat. Päätapahtumana oli Siperiasta tuodun Matti Unkurin talon vihkiminen. Seuraavassa on kolme tilaisuudessa esitettyä puheenvuoroa.

1.

Kunnallisneuvos Aaro Harjunpää esitti avajaissanat. Puhuja toimii Suomen Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistys ry:n hallituksen puheenjohtajana. Seuraavassa yhteenveto hänen puheestaan.

Terveiset Siperiasta

15.7.2013 vietimme Peräseinäjoella perinteistä Siirtolaisuusjuhlaa arvovaltaisten vieraiden ministeri Paula Risikon, Venäjän pääkonsuli Alexander B. Svertskovin, Seinäjoen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Kati Ojaniemen, ja lähes pariinsataan nousevan yleisöjoukon kanssa. Mukana oli yli viisikymmentä Unkurin suvun jäsentä monesta eri maasta. Juhlan aihe oli tänä vuonna Unkurin talon avajaiset.

Aiheesta muutaman rivin kirjoitin tämän lehden joulunumeroon viime vuonna. Ympyrä on sulkeutunut: Ylihärmästä mielenkiintoisin elämänvaihe in Siperiaan matkanneen Matti Unkurin käden jälki seisoo nyt erittäin kauniilla paikalla, kummallisen satuman kautta juuri Siperian kuusten keskellä, Kalajärven niemellä Peräseinäjoella.

Neljännän polven jälkeläinen Aleksander Salo purki Unkurin talon, pisti rekkaan ja lähetti Suomeen lähes 4 000 kilometrin takaa. Viime vuoden Siirtolaisuusjuhlan puheiden jälkeen sai Ilkan toimittaja aiheen kirjoittaa ”Kalajärvellä muhii yllätys”. Puheenjohtajana otin itteeni ja ajattelin, että ”niin kai sitten, jotta kirjoitukset kävisivät toteen”. Myönnän, että tuli monestakin syystä otettua raskas pieti, ja luulenpa, etten moiseen enää ryhtyisi. Liikkeelle lähdettiin nolla-budjetilla, henkilökohtaisella riskillä sekä omalla työpanoksella. Minun on vaikeaa pyydellä keneltäkään mitään, mutta ajattelin, että jos Matti Unkuri sai talonsa pystyyn vain Härmästä haetuilla sahalla ja kirveellä keskelle Sipe-

riä, niin kai minä valmiista hirsistä puuttuvia osia paikkailen asutussa maailmassa nyky-vehkein, hyvin neuvoin ja pikku avuin - saan kyllä ympyrän täällä sulkeutumaan.

Tavoitteeni oli saada aluskate rakenteiden päälle valmiiksi ennen lumisateita. Onnemme oli, että saimme siinä vaiheessa katon, ikkunoiden ja muunki viimeistelyn toteuttamiseen hankerahaa ymmärtäväisten virkamiesten toimesta. Niinpä talosta saatiin alkuperäisten kuvien mukainen, ja lopputyöt hoituivat ammattimiesten viimeistelemänä. Taloa on nyt ilo näyttää, ja se on tarinoineen kiinnostava. Moneen suuntaan olemme kiitokset velkaa.

Iloinen olen Unkurin suvun osallistumisesta kalustamiseen, ja myös heiltä saatuun taloudelliseen tukeen. Arvostan kovasti myös Venäjän pääkonsulin Svertshkovin mukanaoloa juhlassamme. Kiitän erityisesti heitä kuten monia muitakin, jotka ovat auttaneet ja kannustaneet hankkeessa.

Sitä kyselee omaa hulluuttaan; miksi ryhtyä tällaiseen urakkaan, kun töitä omissakin olisi riittävästi.

Lyhyesti kolme vastausta:

1. Peräseinäjoki ja sen menestys on vuosikymmenien aikana tullu iholle. Rakastan tätä pitäjää.
2. Olen kokenut Kalajärven alueen kaikinpuolisen kehittymisen tärkeäksi, joka osaltaan heijastuu laajemminkin. Matkailusta on maailmankin mitataavassa muodostunut tärkein elinkeino. Se, että Peräseinäjoelle on saatu SUOMEN SIIRTO-LAISUUSMUSEO, on asia, josta on taustat ja historia huomioiden syytä kynsin hampain pitää kiinni. Se on uniikki juttu koko Suomessa, ja museon kehittämismahdollisuudet ovat uskomattomat. Työhön tarvitaan paitsi omaa innostusta, niin erityisesti ymmärrystä ja tukea monelta suunnalta sekä LISÄÄ JÄSENIÄ yhdistykseemme.
3. Saattaapi olla Unkurin Matin tautia muski – sitä pohojalaasta näyttämisen uhoa.

2. Venäjän Federaation pääkonsulin Alexander B. Svertshkovin tervehdys Seinäjoen siirtolaisjuhlassa

Hyvät juhlien järjestäjät, arvoisa ministeri, arvoisa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja,

Mielestäni on mielenkiintoista osallistua tähän tilaisuuteen, koska olen aina kunnioittanut sukulaisuutta tutkivia tieteitä eli kansatiedettä ja geneologiaa. Jos emme tunne kansamme ja oman sukumme juuria, emme voi katsoa varmuudella tulevaisuuteen. Samanaikaisesti, kun opimme sukumme ja maamme historiaa, edistyvät suhteemme läheisten ja kaukaisten naapurimaidemme kanssa.

Siksi Matti Unkurin suvun historia on kuin veden pisara osana suomalaisten Venäjälle suuntautunutta maastamuuttohistoriaa. 1800-luvulla Suomi kuu-

lui Venäjään, jolla oli suuri vetovoima: ihmiset muuttivat sinne paremman elämän perään, samoin kuin Pohjois-Amerikkaan. Suomalaisia muutti erityisesti Pietariin ja sen ympäristöön.

Vuonna 1897 suomalaisia oli Siperiassa 2 182 henkeä, huomattava osa oli joutunut sinne karkotusvankeina. Matista tuli yksi Siperiaan matkanneista karkotuslain mukaan. Laki oli voimassa Venäjän lainsäädännössä vuosina 1826–1888. Matti katsoi, että oli parempi elää vapaana Siperiassa, kuin istua vankilassa kotimaassa. Hän omaksui ”Siperian luonteen”; siperialaiset ovat Venäjällä tunnettuja vapautta rakastavina, itsenäisinä, hätäilemättöminä, mutta myös määrätietoisina ihmisinä. Täällä Seinäjoella näen paljon samaa teissä suomalaisissa.

Lopuksi haluan onnitella museon johtoa siitä, että se on saanut aikaan merkittävän ja arvokkaan lisän näyttelyyn. Tiedän, että sen tie Seinäjoelle on ollut pitkä.

Venäjän Federaation pääkonsulin Alexander B. Svertshkovin tervehdys Seinäjoen siirtolaisjuhlassa (vas.). Siirtolaisuusjuhla 2013 keräsi huomattavan yleisömäärän Maailman Raitille (alla). Kuvat: Tellervo Lahti.

3. **Professori (h.c.) Olavi Koivukankaan juhlapuhe. Puhuja toimii Suomen Siirtolaismuseon Tuki ry:n varapuheenjohtajana.**

Matti Unkurin talo Siperiasta Suomen Siirtolaisuusmuseoon Seinäjoelle

Arvoisa rouva ministeri Paula Risikko, Matti Unkurin jälkeläiset ja sukulaiset, hyvä juhlayleisö,

On suuri ilo olla kanssanne vihkimässä Siperiasta Siirtolaisuusmuseoon Peräseinäjoelle tuotua Matti Unkurin taloa. Suomesta Venäjälle suuntautunut muuttoliike on jäänyt Amerikan ja muun siirtolaisuuden varjoon. Erityisesti suomalaisten muutto Pietariin, joka yhdessä vaiheessa 1800-luvulla oli Helsingin jälkeen suurin suomalaisten asuttama kaupunki, on ollut aikanaan merkittävä muuttoilmiö.

Suomi liitettiin Venäjän keisarikuntaan vuonna 1809. Vuodesta 1826 lähtien kuolemanrangaistus muutettiin karkotukseksi Siperiaan. Alpo Juntusen v. 1983 ilmestyneen väitöskirjan mukaan vuoteen 1888 mennessä 3 321 henkeä oli saanut passituksen Suomesta Siperiaan. Karkotetuista 880:n kuolemantuomio muutettiin pakkotyöksi. Suurin osa oli muista rikoksista tai omasta anomuksestaan vankeusajanaan Siperiaan uudisasukkaiksi lähetettyjä. Monet Siperiaan menneet olivat kotoisin Etelä-Pohjanmaalta, missä viina ja puukko kuuluivat yhteen ja aiheuttivat paljon surua. Naisilla yleinen syy Siperiaan karkotukseen oli lapsenmurha. Yllättävän paljon Siperiaan lähdettiin myös vapaaehtoisena siirtolaisena, vaikka Amerikan portit olivat jo auki. V. 1897 Siperiassa oli 2 510 suomalaista. Yksi heistä oli tämän juhlan päähenkilö Matti Unkuri.

Matti Unkuri syntyi Ylihärmässä 10.5.1855. Marraskuussa 1875 humalainen, 20-vuotias Matti Unkuri puukotti kuolettavasti korttipelissä syntyneen riidan seurauksena sukulaistaan Salomon Unkuria.

Joulukuussa 1875 käräjäoikeus tuomitsi Matti Unkurin taposta 12 vuodeksi kuritushuoneeseen. Tuomiotaan Unkuri kärsi kuuluisassa Kakolan vankeudessa Turussa. Toukokuussa 1879 Matti Unkuri yhdessä 27 muun Kakolan vangin kanssa anoi karkotusta Siperiaan. Yksi syy Siperiaan muuttolle lie nee se, että Salomon Unkurin isä oli uhannut tappaa Matin, jos hän palaa Pohjanmaalle. Suomen Se-

naatti puolsi 15 vangin anomusta. Valittujen joukossa Matti Unkuri. Elokuussa 1879 Turun läänin maaherra sai ilmoituksen keisari Aleksanteri III:n Siperiaan armahdetuista vangeista, jotka siirrettiin Turusta Helsingin kautta Viipuriin, ja luovutettiin siellä Venäjän viranomaisille. Vielä vuoden 1879 aikana Matti Unkuri toverineen saapui Siperiaan Omskin seudulle. Tuohon aikaan Siperiaan mentiin joko kävelemällä tai hevoskyydillä, sillä rautatie rakennettiin vasta 20 vuotta myöhemmin.

Siperiassa Matti Unkuri oli vapaa mies, ja hän asettui suoseudulle Bugeneen noin 300 km Omskista pohjoiseen, ja 54 km Taran kaupungista länteen. Venäläiset sanoivat kylää Fynyksi, Suomen kyläksi. Aluksi Unkuri teki töitä paikkakunnalla vuodesta 1848 asuneille inkerinsuomalaisille. Melko pian hän avioitui inkeriläisen Justiina Andrejevan (1861–1924) kanssa, ja tuli ilmeisesti vävyksi taloon. Vuosien kuluessa perheeseen syntyi kaikkiaan 11 lasta. Alueen pääelinkeino oli karjanhoito, ja Matti Unkuri ryhtyi itsenäiseksi karjankasvattajaksi.

Vuosina 1878–79 Matti Unkuri rakensi nyt vihitävän talon Bugenen laidalle kodiksi kasvavalle perheelleen. Talo on rakennettu haapatukeista, ja siinä on kaksi isoa huonetta. Jollakin tavalla talo muistuttaa Ylihärmän Kosolan kylässä vieläkin pystyssä olevaa Matti Unkurin kotitaloa. Paikkaa kutsuttiin Unkurinkyläksi tai Laronkyläksi erään suomalaisen siirtolaisen mukaan. Bugenessa asui 350 suomalaista v. 1902. Tuolloin Siperian suomalaisten pappi Johannes Granö kuvasi tämän Matti Unkurin talon. Kuvan perusteella on voitu rekonstruoida mm. ikkunakoristeet. Sekä venäläiset viranomaiset että suomalaiset siirtolaiset pitivät Matti Unkuria suuressa arvossa. Paikallisen mittapuun mukaan Matti Unkuri oli varakas mies, ja hänellä oli yksi paikkakunnan komeimpia taloja. Matti Unkuri kuoli lavantautiin kotonaan 72-vuotiaana vuonna 1927.

Miten Matti Unkurin talo on saatu Siirtolaisuusmuseoon Suomeen?

Matti Unkurin kuoleman jälkeen hänen poikansa Simo Unkuri jäi vaimonsa ja lastensa kanssa asumaan taloon. Kun Simo kuoli, leski ja tytär myivät kiinteistön. Joko silloin tai myöhemmin sen osti Paavo Hokkanen, joka siirsi talon keskemälle Bugeneen. Talo oli pit-

kään autiona, ja vain paimenten tilapäisenä majoituspaikkana. Talon ulkopuolisia rakenteita, jopa kamarin lattiaakin, oli käytetty talon lämmitykseen. Myös katto oli huonossa kunnossa. Olisi ollut vain lyhyen ajan kysymys, milloin talo olisi tuhoutunut kokonaan.

Seura-lehden toimittaja Hannu Holvas oli 1990-luvulla kirjoittanut lehteensä Siperiaan joutuneesta Matti Unkurista, ja nähnyt myös hänen rakentamansa talon. Peräseinäjoelle oli alettu suunnitella Suomen siirtolaisuuden ulkoilmamuseota v. 1999. Kun näin kuvan Unkurin talosta, kiinnostuin siitä heti ajatuksella siirtää se Peräseinäjoelle muistoksi Siperian suomalaisista. Ryhdyimme Holvaksen kanssa suunnittelemaan matkaa Siperiaan kesällä 2006.

Matka toteutettiin heinäkuussa 2006. Menimme Moskovan kautta ensin Omskiin, ja sieltä bussilla pohjoiseen kohti Bugenea. Saavuttuamme perille näky oli surullinen. Talon seinät olivat pystyssä, samoin katto oli paikallaan. Sen sijaan ikkunat olivat poissa, ja talon sisäosiakin oli käytetty lämmityspuiksi nurkassa olevaan takkaan. Kuitenkin aistin talossa tunnelmaa, ja tunsin nenässäni vanhan rakennuksen tuoksun.

Palattuamme ryhdyin selvittämään mahdollisuuksia saada rakennus Suomeen. Ratkaiseva edistys oli se, että Matti Unkurin jälkeläinen viidennessä polvessa, insinööri Alaxandr Salo, jonka olin tavannut Omskissa, otti asian omakseen. Vuonna 2009 hän isänsä Vitalyi Salon kanssa purki talon, ja kuljetti hirret Bugenesta Omskiin. Syksyllä 2009 iso kuorma-auto lähti Omskista viikon ajomatkalle kohti Suomea. Venäjän tullissa hirsikuorma joutui seisomaan viikon, ja siitä vietiin mukana olleet Unkurin perheelte kuuluneet huonekalut ja esineet, koska niitä ei oltu ilmoitettu erikseen tulliluettelossa. Tosin esineet saatiin myöhemmin Siirtolaisuusmuseoon erillisenä lähetyksenä. Lausun parhaat kiitokset Aleksandr Salolle ja hänen isälleen suuresta avusta.

Rahoitus talon pystytykseen saatiin useista lähteistä, joista tärkein oli EU-rahoitus Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kautta. Myös talkootyötä on tehty paljon, ja siitä lausun parhaat kiitokseni työn vetäjille Aaro Harjunpäälle ja Hannu Ilomäelle. Olen onnellinen teidän kaikkien kanssa siitä, että tämä iso hanke on vihdoinkin saatu päätökseen. Uskon, että Siperian talo kiinnostaa vierailijoita, ja sitä voidaan käyttää kertomaan Suomesta Venäjälle ja Siperiaan suuntautuneesta siirtolaisuudesta.

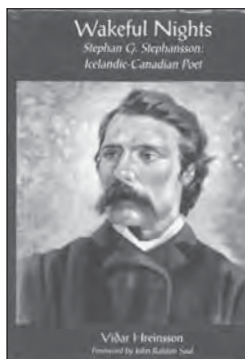
Olen iloinen siitä, että tähän juhlaan osallistuu ministeri Paula Risikko, joka oli Siirtolaisuusmuseon ensimmäinen puheenjohtaja, ja teki kansamme työtä sydämellä museon hyväksi. Viimeisenä ja tärkeimpänä lausun lämpimät kiitokset hyvästä yhteistyöstä Matti Unkurin jälkeläisille, joita on saapunut paljon tähän juhlaan aina Siperiasta ja Saksasta saakka. Erityisen kiitokseni kohdistan Lahdessa asuvalle Valentina Korbelaishelle, jonka innostava apu on ollut merkittävä tuki projektin kaikissa vaiheissa. Siperian matkalle vuonna 2006 osallistunut Unkurin sukulainen Jaakko Suomela oli luvannut takoa rautaristin Matin haudalle. Kun Jaakko kuoli marraskuussa 2007, Valentina Korbelaishen kävi vuonna 2008 viemässä muistokiven Bugeneen Matti Unkurin haudalle. Nyt Valentina on saanut toisen kodin tässä historiallisessa talossa kauniin Kalajärven rannalla. Kohdistan kiitokset myös Unkurin suvun jäsenille Suomessa hyvästä yhteistyöstä.

Maailmankuulu ruotsalainen kirjailija Vilhelm Moberg toteaa kirjassaan Maastamuuttajat, että siirtolaisuus on vakava asia, sillä maastamuuttaja vie mukanaan myös syntymättömät sukupolvet. Avatessamme tänään Siirtolaisuusmuseossa Siperiaan vuonna 1879 menneen Matti Unkurin talon, voimme ajatella, että Ylihärman poika on palannut kotiin takaisin lakeuksille. Samalla palaavat kotiin jo viidennessä sukupolvessa Matti Unkurin jälkeläiset, joita näille juhlille osallistuu kymmeniä henkilöitä, kaukaisimmat Siperiasta ja Saksasta saakka. Onnellinen ihminen tarvitsee sekä juuret että siivet.

Siperian matkalaisia vuodelta 2006 kokoontuneena avajaisiin 15.7.2013. Kuva: Tellervo Lahti.

Kirja-arvosteluja

Hreinsson Viðar: Wakeful Nights. Stephan G. Stephansson: Icelandic-Canadian Poet. Benson Ranch. Calgary. 605 s. ISBN 978-0-9733657-2-6.

Islantilais-kanadalaisen itseoppineen runoilijan perusteellinen elämäkerta

Pohjoismaisten tutkijoiden kesken on viime vuosikymmenen aikana virinnyt monia hankkeita, joissa on tarkasteltu vertailevista näkökulmista ”pitkän 1800-luvun” itseoppineita kirjoittajia, luku- ja kirjoitustaidon omaksumista ja kansanomaisen ajattelu murroksia. Islantilaiset tutkijat ovat keskeisessä roolissa näissä hankkeissa, sillä laajat käsikirjoitusaineistot antavat erinomaista materiaalia kirjallistumisen tutkimukselle. Siirtolaisten suullis-kirjallinen kulttuuri on tärkeä tutkimuskohde, sillä siirtolaisuus antoi monille kansanhemisille kimmokkeen kirjoittamisen opetteluun.

Viðar Hreinsson on islantilainen kirjallisuuden tutkija, joka on työskenteli 1990-luvulla Manitoban yliopistossa ja tutustui Kanadan islantilaisten kirjalliseen kulttuuriin. 2002–2003 islanniksi ilmestynyt runoilija Stephan G. Stephanssonin (1853–1927) elämäkerta on nyt saatavissa myös englanninkielisenä käännöksenä.

Stefán Guðmundsson varttui köyhässä torppariperheessä Skagafjörðurissa Islannin pohjoisosissa. Karuissa oloissa kukoisti kuitenkin suullinen ja kirjallinen kerronta. Illanistujaisissa (*kvöldvaka*) luettiin ääneen kirjallisuutta ja kerrottiin tarinoita puhdetöiden ohessa. Skagafjörðurissa toimi lukuseura, eräänlainen ”akatemia”, jonka piirissä kierrätettiin painettuja ja käsin kopioituja kirjoja sekä aikauslehtiä. Paimenpoika Stefán luki kaikenlaista kirjallisuutta ja kirjoitti teini-iässä ensimmäiset runonsa.

Köyhyys ajoi tuhannet islantilaiset etsimään parempaa elämää Pohjois-Amerikasta. Stefánin

perheelle ratkaiseva isku oli tulivuorenpurkaus vuonna 1873, jonka jälkeen perhe valmistautui pitkälle merimatkalle länttä kohti. Ensimmäinen asuinpaikka oli Shawanossa Wisconsinin koillisosissa, minne syntyi pieni islantilainen siirtokunta. Stéfan työskenteli tukkikämpillä ja osallistui paikallisyhteisön elämään. Islantilaissiirtolaisuuden merkittävien keskittymä Pohjois-Amerikassa oli Uuden Islannin siirtokunta Manitobassa, jonka keskus oli Gimli Winnipeg-järven länsirannalla. Manitoban islantilaiset ryhtyivät pian julkaisemaan *Framfari*-nimistä sanomalehteä, jota siirtolaiset eri puolilla Pohjois-Amerikkaa lukivat ja avustivat. Myös Stéfan kirjoitti lehteen paikalliskirjeitä Shawanosta.

Stephan Stephansson (kuten hän oli alkanut kutsua itseään Amerikassa) avioitui vuonna 1878 serkkunsa Helga Jónsdóttirin kanssa, ja perheeseen syntyi pian jälkikasvu. Koko suku muutti parin vuoden päästä Gardariin Pohjois-Dakotaan, lähelle Kanadan rajaa. Perheen vaellus jatkui vuonna 1888 Albertan keskiosiin, Markervillen kylään Medicine-joen rannoilla. Täällä Stephan Stephansson asui loppuelämänsä suuren perheensä kanssa, ja siellä hän loi merkittävimmän kirjallisen tuotantonsa. Stephan teki puhujamatkoja Kanadassa ja vieraili myös Islannissa vuonna 1917.

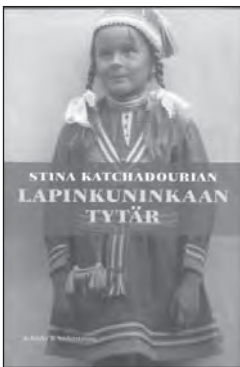
Siirtolaisyhteisöille olivat tyypillisiä uskonnolliset ja ideologiset ristiriidat. Islantilaisissa kuten suomalaisissakin yhteisöissä papit olivat keskeisiä, mutta myös kiistanalaisia hahmoja. Stephan Stephansson oli ”yksinajattelijä”, joka haki ideologisia vaikutteita monilta tahoilta: häneen tekivät suuren vaikutuksen Ingersollin uskontokritiikki ja Henry David Thoreau sekä Ralph Waldo Emerson. Ateistiset ja pasifistiset ajatukset johdattivat hänet ristiriitoihin islantilaisyhteisössä, mutta syvensivät hänen kirjallista tuotantoaan ja kasvattivat hänen mainettaan.

Suomalaisten ja islantilaisten siirtolaisten kirjallisen kulttuuriin vertailu on kiinnostavaa. Stephan Stephansson ja muut islantilaiset nuoret farmarit ja tukkijätkät kirjoittivat elämästään runoja, jotka ovat kirjallisesti paljon huolitellumpia kuin suomalaisten siirtolaisten vastaavat kirjoitukset. Islantilaiset ryhtyivät pian tuottamaan painettuja lehtiä ja kirjoja, kun taas erityisesti kanadansuomalaist-

en keskuudessa käsinkirjoitetut nyrkkilehdet olivat hyvin suosittuja. Stephan Stephanssonin elämäkerrassa tulee esille yksi esimerkki islantilaisten siirtolaisten käsinkirjoitetuista lehdistä: *Fjalla-Eyvindur*, jota Stephan naapureineen toimitti Gardarissa talvella 1882.

Viðar Hreinssonin elämäkerta on todella perusteellinen, ja käsittelytapa on välillä turhankin rönsyilevää ja yksityiskohtaista. Stephan Stephanssonin kirjallisen tuotannon keskeiset piirteet hahmotuvat kuitenkin kiinnostavasti, ja teos tarjoaa myös kiehtovia perhe- ja sosiaalishistoriallisia näkökulmia. Kirjassa on runsas kuvitus ja paljon tekstinäytteitä, mutta sukutaulut olisivat havainnollistaneet islantilaisperheiden monimutkaisia verkostoja.

Kirsti Salmi-Niklander

Katchadourian, Stina:
”Lapinkuninkaan tytär”.
 Viro, 2012. 192 s. ISBN
 978-951-52-2975-5.

Stina Katchadourianin teos ”Lapinkuninkaan tytär” on päivitetty versio hänen vuonna 2010 englanniksi julkaisemastaan kirjasta ”The Lapp King’s Daughter”. Suomenkielisen version ohella uusi teos on julkaistu myös ruotsiksi, tekijän äidinkielellä.

Kirja kertoo Helsingissä Kulosaarissa asuvan perheen sotakokemuksista. Isä oli rintamalla talvisodasta jatkosodan loppuun. Ikänsä puolesta Lale-isä ei ollut aivan eturintamalla, vaan lähinnä huoltoupseerin tehtävissä. Tämä selittää osittain sen, että sota-aikana perhe sai isän kautta rintamalta kohtuullisen hyvin hirvenlihaa ja muuta puuttuvaa einestä. Sota-aikana mustapörssi pyöri, ja jokainen tietenkään ”besorgasi” (junaili) systeemissä parhaansa mukaan.

Talvisodan äiti, lapset ja Riikka-palvelija viettivät Vaasassa, jatkosodassa taas matka oli monimutkaisempi. Huomattavan osan jatkosodan ajasta perhe vietti Ylitorniolla. Isä oli kaukaa viisas: jos sota päät-

tyy huonosti, pääsee vaimo lapsineen soutamalla Tornionjoen yli Ruotsiin turvaan. Näin itse asiassa kävikin Lapin sodan seurauksena. Perhe matkasi 160 000 suomalaisen evakon mukana länsinaapuriiin. Nunni-äiti oli aikaansaava, ja hän hoiti ruotsalaisten palkkaamana käytännössä yhtä suomalaista pakolaisleiriä suurta vastuuta tuntien. Kirjan ehdottomasti parasta antia ovatkin kuvaukset elämisestä Lapissa sekä evakkomatka ja asuminen Ruotsissa.

Stina Kachodourianilla on armoitettu kirjoittajan lahja. Vaikka hän on ollut sota-aikana vasta alakoululainen, on hän huomioinut lapsena asioita hämmästyttävän tarkasti. Toisaalta kirjoittaja on viettänyt aikaa huomattavassa määrin arkistoissa ja kirjastoissa. Välillä kirjoittajan ote on kuin parhaallakin historioitsijalla. Kirjasta selviää, että ruotsalaiset tekivät valtavan humanitäärisen pelastusoperaation ottamalla vastaan lähes koko Lapin asujaimiston elikkoineen. Tämän kaiken ruotsalaiset toteuttivat parin päivän varoitusajalla. Toki kirjoittaja on arkistoista löytänyt myös ruotsalaisten viranomaisten soraääniä (terveysviranomaisen raportointia): ”*Nämä ovat alkeellisia ihmisiä josta-kin napapiirin pohjoispuolelta, eivätkä he alkeellisen ihmisen minäkeskeisyydessään tajua, miksi ihmiset, jotka eivät ole sairaita, pitää eristää. Että tämä tehdään paikallisen ruotsalaisen väestön suojelemiseksi, sitä he eivät saata ymmärtää.*”

Toisaalta Stina Katchadourian kirjoittaa asioista myös iän tuomalla charmilla pilke silmäkulmassa. Otettakoon esimerkiksi vaikka sisarensa Majn (nykyisin Maj Kuhlefeldt) kuningaskokemus. Ruotsin kuninkaalliset halusivat tutustua suomalaiseen evakkoleiriin. Maj oli nuori teini-ikäinen, ja hän toimi tilaisuudessa tulkkina. Kuninkaalliset halusivat nähdä myös, miten suomalaisten mukanaan tuomia lehmä hoitetaan. Kruununprinsessa Lousie oli mennyt minkkiturkissaan liian lähelle lehmää ja ”...*yksi lehmistä oli nostanut häntänsä ja antanut kuninkaalliselle minkkiturkille lantasiuhkun.*” Kuningattaren oli suuremmalta huomiolta pelastanut se, että ”*turkki oli samanvärisen kuin lehmänlajä.*”

Kirjalla on toki omat rasitteensakin. Koska kyseessä on myös sukukronikka, esitellään parissa ensimmäisessä luvussa kaikki sukulaiset serkkuja myöten oikeine ja hellittelynimineen, ammatteineen ja puolisoineen. Tässä vaiheessa ulkopuolinen lukija putoaa kärryiltä, mutta toki perhehistoria on tärkeää ainakin

osalle lukijakuntaa. Samoin olisin selvästi lyhentänyt sotiimme liittyvää historiaosuutta. Mannerheim, Molotov ja muut asianosaiset ovat suomalaisille tuttuja. Ymmärrän hyvin, että ulkomaisille lukijoille kirjoitustussa alkuperäisessä versiossa tällainen tieto on tarpeen. Kirjasta välittyy aito lämminhenkisyys. Vaikeis-

ta sotakokemuksista huolimatta perhe piti yhtä, ja heiti kun tilaisuus tuli, muutettiin takaisin omaan kotiin Helsinkiin. Kirjoittaja Stina Kachadourian on tehnyt oivan kulttuuriteon kirjaamalla ylös vaikeat perhe- ja väestökysymykset ajalta, jolloin maamme kohtalo oli useammankin kerran veitsenterällä.

Ismo Söderling

Uusi julkaisu

Sjöblom-Immala Heli:
Tervetuloa Suomeen?
Korkeakouluopiskelijoiden asenteita mittaava ETNOBAROMETRI 2013.
Tutkimuksia A44. Painosalama. Turku 2013.
132 s.

ISBN: 978-952-5889-52-9
ISSN 0356-9659.

Vuoden 2012 lopussa Suomessa asui yli neljännesmiljoona vieraskielistä. 1990-luvun alkuun verrattuna maahanmuuttajien määrä Suomessa on noin kymmenkertaistunut. Todennäköisesti heidän määränsä jatkossakin kasvaa voimakkaasti, joten on tärkeää tietää, miten maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin Suomessa suhtaudutaan. Ensimmäisessä Siirtolaisuusinstituutin toteuttamassa asennetutkimuksessa selvitettiin tulevaisuuden potentiaalisten päättäjien – yliopisto- ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden – mielipiteitä maahanmuutosta ja maahanmuuttajista. Kysely toteutettiin keväällä 2012. Siihen vastasi yhteensä 14 568 opiskelijaa 13:sta Suomen korkeakoulusta. Vastaneista n. 1 100 oli ulkomaalaistaustaisia.

Taustastaan riippumatta tämän tutkimuksen korkeakouluopiskelijat suhtautuivat hyvin myönteisesti menestyviin tai sellaisiksi olettamiinsa muuttajiin. Menestyviä muuttajia ovat korkeasti koulutetut ja työssä käyvät, erityisesti hyvissä ammatiasemissa olevat muuttajat, mutta myös länsimaista muuttavat, joiden oletetaan kykenevän humanitaarisen muuton maista tulevia paremmin huolehtimaan omasta toimeentulostaan ilman sosiaalietuuksia.

Vähemmän myönteisesti opiskelijat suhtautuivat kouluttamattomiin, työttömiin ja humanitaarisiin maahanmuuttajiin. Suhtautumisessa näihin ryhmiin tulivat esille myös suurimmat erot eri vastaajaryhmien välillä. Maahanmuuttomyönteisyys ilmeni myönteisempänä suhtautumisena juuri haavoittuvimpien ryhmien muuttoon. On helppo toivottaa tervetulleeksi sellainen muuttaja, joka ei todennäköisesti tule käymään yhteiskunnan kukkrolla kuin sellainen, joka ainakin maassaolon alkuvaiheessa tarvitsee paljon yhteiskunnan tukea.

Maahanmuuttoasenteet näyttävät siis liittyvän pitkälti talouteen, kuten maahanmuuttoa ja maahanmuuttajia koskeva keskustelukin (esim. Nykänen 2012). Taloudelliset perusteet näyttävät eniten painavan, kun opiskelijat punnitsevat suhtautumistaan niin maahanmuuttajiin kuin maahanmuuton vaikutuksiinkin. He suhtautuvat sitä myönteisemmin maahanmuuttajiin, mitä todennäköisimmin nämä Suomessa hankkivat oman toimeentulonsa, ja mitä paremmin heidän voidaan olettaa menestyvän taloudellisesti. Nämä muuttajat tuottavat eniten taloudellista hyötyä myös yhteiskunnalle verotulojen muodossa.

Osa opiskelijoista suhtautui hyvin kielteisesti humanitaariseen maahanmuuttoon. Humanitaariselle muutolle myönteisten ryhmien arvoihin kuuluvat ihmisläheisyys ja ns. pienen ihmisen puolustaminen, kun taas kielteisemmin suhtautuvat ryhmät edustavat ns. kovempia aloja tai taloudelliset arvot ovat heille tärkeitä. Inhimillinen suhtautuminen humanitaarisiin muuttajiin ilmenee kuitenkin siinä, että myös kielteisemmin humanitaarisiin muuttajiin suhtautuneet vastaajaryhmät pitivät tärkeänä yksintulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden kotoutumisen tukemista.

Riippuu myös henkilön omasta ajatusmaailmasta, millaisena hän näkee Suomeen suuntautuvan turvapaikanhaun, koska väärennetyillä matkustusasiakirjoilla tai ilman passia maahan saapuminen katsotaan laittomaksi maahanmuutoksi. Sen taustalla on kuitenkin sellaisten ihmisten hätä, jotka esimerkiksi sodan vuoksi joutuvat pakenemaan omasta maastaan. Kielteinen suhtautuminen voi johtua myös siitä, että uskoo osan turvapaikanhakijoista muuttavan Suomeen hyvän sosiaaliturvan ja paremman elintason vuoksi. Tarvitaan siis lisää tietoa maahanmuuton todellisista perusteista ja vaikuttimista. Kukapa esim. Syyriasta haluaisi Suomeen pelkälle ”turistimatkalle”.

On mielenkiintoista, että vastaajista turvapaikanhakijoiden muuttoon myönteisesti suhtautui kuusi prosenttiyksikköä enemmän kuin kiintiöpakolaisten muuttoon. Kiintiöpakolaisten oleskelun perusteet Suomessa on kuitenkin viranomaisen taholta selvitetty jo ennen maahan saapumista, kun sen sijaan turvapaikanhakijoiden oleskelun perusteet ovat maahantulovaiheessa vielä selvittämättä. Usein ihmisten mielipiteet perustuvat yllättävän paljon myös mielikuviin tai stereotyyppioihin, joilla voi olla hyvinkin heikko todellisuuspohja. Tarvitaan tietoa myös maahanmuuttajiin liittyvien käsitteiden sisällöstä.

Humanitaarinen muutto on kuitenkin vain pieni osa kaikesta maahanmuutosta, vaikka se julkista maahanmuuttokeskustelua dominoikin. Suomen maahanmuuton rakennetta tarkemmin tuntematomalle saattaa muodostua julkisen keskustelun perusteella käsitys, että humanitaaristen muuttajien määrä on suuri. Todellisuudessa heitä on kaikista maahanmuuttajista vain runsas 10 prosenttia. Humanitaarisen muuton näkyvyys johtuu osittain siitä, että nämä muuttajat eroavat suomalaisista ulkonaisesti enemmän kuin länsimaalaiset muuttajat. Dhalmann (2011, 86) puhuu näkyvistä ja näkyvämmästä vähemmistöistä. Esimerkiksi venäläiset sulautuvat väkijoukkoon, elleivät he puhu venäjän kieltä, mutta sen sijaan somalit ovat jatkuvasti alttiina rasistisille ja/tai syrjiville välikohtauksille.

Humanitaarinen maahanmuutto saa osuutensa enemmän huomiota myös sen takia, että se on muuta maahanmuuttoa ongelmakeskeisempää. Humanitaaristen muuttajien kotouttaminen on suurista kulttuurieroista johtuen haasteellisem-

paa. Heidän koulutustasonsa on yleensä alhaisempi kuin muiden muuttajien. Oleskelulupaprosessin läpikäytyään EU:n ulkopuolelta tulevat muuttajat näkyvät myös Maahanmuuttoviraston tilastoissa, mikä ei taas koske esimerkiksi EU-kansalaisia.

Kontaktihypoteesin mukaan tehokkain tapa vähentää ryhmien välisiä ennakkoluuloja on saattaa eri ryhmät tekemisiin keskenään. Maahanmuuton lisääntyessä suomalaisten kontaktit ulkomaalaisiin ovatkin yleistyneet. Henkilökohtaiset kontaktit Suomessa asuviin maahanmuuttajiin ovat yhteydessä myönteisiin asenteisiin ulkomaalaisten maahanmuuttoa kohtaan. Esimerkiksi Sjöblom-Immolan (2006) tutkimuksessa ne työnantajat, jotka eivät tunteneet yhtään ulkomaalaista, suhtautuivat kielteisemmin heidän palkkaamiseensa kuin ne, joilla oli kokemusta ulkomaalaisista työntekijöistä.

Maahanmuuttoa on tarkasteltava kaksisuuntaisena prosessina (Heikkilä et al. 2011). Maahanmuuttaja olettaa saavansa itselleen etuja muuttaessaan uuteen maahan, muuten hän ei tietenkään muuttaisi. Toki hänelle koituu muutosta myös taloudellisia ja sosiaalisia kustannuksia. Myös vastaanottavalle yhteiskunnalle koituu humanitaarisesta muutosta aluksi kustannuksia, mutta ajan myötä yhteiskunta todennäköisesti myös hyötyy muuttajasta tavalla tai toisella. Maahanmuuttajat rikastuttavat ainakin maan kulttuuri-, taide- ja yrityselämää, minkä myös suurin osa tutkimuksen vastaajista allekirjoittaa. Myös yrityselämälle maahanmuuttajien panos on merkittävä.

Tällä hetkellä työvoimapula koskee lähinnä tiettyjä aloja, mutta jos se tulee laajemmassa mitassa ajankohtaiseksi, tarvitsee Suomi ulkomaalaista työvoimaa, joka tulee toimeen omilla tuloillaan. Silti Suomi on myös velvollinen osaltaan kantamaan vastuuta humanitaarisista muuttajista, sillä maailmassa on ollut ja tulee todennäköisesti aina olemaan kriisipesäkkeitä, joista lähdetään pois. Näiden tulijoiden kotouttaminen työmarkkinoille kestää, eivätkä he siten ole kovin nopeasti yhteiskunnalle tuottavia. Ihmisiin ei kuitenkaan voi suhtautua pelkästään tuotannon tekijöinä, joilla on vain taloudellista arvoa ja hyötyä Suomelle.

Kuten niin monesti aiemminkin, tuli tässäkin tutkimuksessa esille kielen ja kulttuurin opetuksen merkitys maahanmuuttajan kotoutumiselle. Silti tällä osa-alueella ilmenee edelleen huomattavia

puutteita. Kielenopetukselle ei edelleenkään ole annettu tarpeeksi resursseja, vaikka kyse on äärimmäisen tärkeästä asiasta. Asia on tärkeä myös taloudellisesta näkökulmasta katsottuna, sillä kielitaitoinen maahanmuuttaja integroituu nopeammin myös työmarkkinoille.

Vaikka opiskelijat näkivät esimerkiksi asiantuntijat hyvin mieluisana muuttajajoukkona, he eivät samalla tavoin nähneet näiden myönteistä panosta suomalaiseen yhteiskuntaan. Kysyttäessä opiskelijoilta maahanmuuton yhteiskunnallisista vaikutuksista, näkivät he yllättävän vähän myönteisiä

vaikutuksia esimerkiksi kansantaloudelle. Turvallisuuden puolestaan arvioitiin heikkenevän. On vaikea tietää, millaista maahanmuuttajajoukkoa opiskelijat arvioivat kysymyksiin vastatessaan, ja kuinka paljon heidän suhtautumiseensa vaikuttaa julkinen maahanmuuttokeskustelu. Ihmisten mielipiteet perustuvat yllättävän usein erilaisiin mielikuviin, jotka kaikki eivät kaikilta osin vastaa todellisuutta. Toki tätä ei voi yleistää: yhteiskunnassa on yhä enemmän maahanmuuttajia kanssaihmisinä, ja näiden kohtaamisten kautta myös asenteet muuttuvat – näemme ihmisen ihmisenä.

Seminaareja

Turku, Sosiologipäivät 21.–22.3.2013

The Unanticipated Consequences of Immigration Policy

Marko Alivuotila, Siirtolaisuusinstituutti

Avajaispäivänä professori Peter Kivisto (Augustana College, USA) tarkasteli USA:n maahanmuuttopoliitiikan odottamattomia seurauksia. Senaatin komitea pohtii parhaillaan USA:n maahanmuuton tilanetta ja miten nykyistä tilannetta voitaisiin parantaa ja kehittää. USA:ssa on nykyisin 11 miljoonaa laitonta siirtolaista. Yleinen mielipide on sellainen, että asiaan on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa. Kiviston mukaan demokraattisen puolueen äänestäjistä suuri joukko on latino- ja ei-valkoiseen väestöön kuuluvia, jotka puolueen on otettava huomioon. Vuoden 2012 presidentinvaaleissa demokraatit saivat yli 70 % latinoiden ja aasialaisten äänestäjien äänistä. Siten demokraatit nyt katsovat, että heillä on mandaatti tehdä siirtolaisongelmalle jotain. Republikaanisen puolueen johto tietää, että ollakseen jatkossa vaaleissa kilpailukykyinen, puolueen on saatava suurempi osa latino- ja aasialaisperäisten äänestäjien kannatuksesta.

Kiviston mukaan asenteet ja toimenpiteet USA:ssa ovat koventuneet siirtolaisia kohtaan vii-

me vuosina. Kiviston mukaan tähän on kaksi oleellista syytä. Ensimmäiseksi republikaanien piirissä on puhuttu itse-karkotuksesta (self-deportation): ehkäpä tiukempien toimien ansiosta laittomat siirtolaiset lähtisivät? Toisena syynä Kivisto näkee republikaanisen puolueen siirtolaisvastaisen siiven äänestäjien lepyttämisen. Barack Obama valittiin presidentiksi vuonna 2008, ja tässä vaiheessa katettavan lainsäädäntömuutoksen poliittinen läpivieminen oli tullut mahdottomaksi. Obama kuitenkin ajoi läpi Dream Act –lain, jolla pyritään parantamaan nuorena laittomasti maahan tulleiden mahdollisuutta saada pysyvä oleskelulupa. Samaan aikaan myös laittomasti maahan tulleiden karkottamista lisättiin. Kuinka tällaiseen osittain hallitsemattomaan tilanteeseen on päädytty?

Sosiologi Robert K. Merton kirjoittaa esseessään *The Unanticipated Consequences of Social Action* viidestä tekijästä, jotka Kivisto näkee USA:n laittoman maahanmuuton taustalla. Mertonin mukaan tietämättömyys, virheet, eturistiriidat, perus-

arvot ja itseään toteuttavat ennusteet ovat muutosten taustalla. Mertonin mukaan yksittäiset toiminnat/teot liittyvät laajempaan kokonaisuuteen ja samoin maahanmuuttoon liittyviä asioita pitää tarkastella laajemmassa viitekehysessä.

USA:n siirtolaisuuden historia voidaan jakaa kolmeen osaan. Ensimmäisen vaihe sisältää noin sadan vuoden jakson alkaen maan perustamisesta vuoteen 1875. Tällöin maahanmuuton peruskäytännönä oli avointen ovien politiikka. Vaikka tulijoiden pääjoukkoa voitaisiin kuvailla valkoisiksi anglosaksisiksi protestanteiksi, niin oli hyväksytty tosiasia, että laajentukseen Tynnelle valtamerelle maa tarvitsi runsaasti uusia siirtolaisia. Tämän lisäksi ajalle tyypillistä oli, että maahantulo oli helppoa, eikä rajoitteita ollut esimerkiksi etnisyyden tai kansallisen alkuperän suhteen.

Suuria muutoksia tapahtui seuraavan vaiheen aikana, joka ajoittui vuosille 1875 - 1930. Tänä ns. suuren muuton ajanjaksona USA:sta tuli nopeasti urbaani, teollistunut yhteiskunta. Maa tarvitsi runsaasti lisää uutta työvoimaa teollisuuteen. Tulijat olivat pääasiassa kotoisin Etelä- ja Itä-Euroopasta. Tämä aiheutti maassa pohdintaa ja keskustelua kansallisesta identiteetistä.

Ensimmäinen ”rotuun” perustuva siirtolaisia koskeva laki USA:ssa tuli voimaan vuonna 1882, jolla pyrittiin hillitsemään kiinalaisten (ja myöhemmin muiden aasialaisperäisten) maahanmuuttoa. Kielto toteutettiin, vaikka aasialaisperäisiä maahanmuuttajia oli suhteellisen vähän. Tämän jälkeen huomio kiinnitettiin epätoivottuihin tulijoihin lähinnä Itä- ja Etelä-Euroopasta. Vuonna 1921 voimaan tullut National Border Law ja vuonna 1924 toteutunut National Origins Act tiesivät yhdessä loppua suuren muuton aikakaudelle. Lainsäädännön ohella lama merkittävästi vaikutti rajoittavasti uusien siirtolaisten maahantuloon. On myös huomioitava, että voimaan tulleet rajoitukset eivät koskeneet esimerkiksi Meksikosta tulijoita. Pitkän yhteisen rajan ja maanviljelyssä tarvittavan kausityövoiman takia erityisesti meksikolaisia tulijoita oli runsaasti. Suuren laman aikana toteutettiin meksikolaisten pakokarkotuksia, mutta toisen maailmansodan aikana tarvittu työvoiman ansiosta toteutettiin rakentavimpia uudistuksia. Vuoden 1943 sopimus USA:n ja Meksikon välillä helpotti kausityöläisten käyttöä USA:n maanviljelyksessä.

Vaikka vuoden 1965 Immigration Act (ns. Hart-Celler Act) oli merkittävä uudistus, sillä oli myös ennalta arvaamattomia seurauksia. 1960-luku oli suurten yhteiskunnallisten muutosten aikaa, ja aikaisemmat maahanmuuttolait voitiin nyt nähdä ”rodullista” eri-arvoisuutta toteuttavina. ”Rotua” ei enää nähty mahdollisesti poissulkevana tekijänä, ja painopistealuetta siirrettiin ammattitaitoisten maahanmuuttajaväestön saamiseen. Latinoväestö oli tyytymätön vallitsevaan käytäntöön ja lainsäädäntöön. Uusi laki ei tuonut paluuta avoimien ovien aikaan, vaan maahantulo oli varsin tarkkaan määritelty. Siinä suosittiin perheenyhdistämistä työn tai pakolaisuuden kustannuksella. Tausta-ajatuksena tuntui kuitenkin olleen maahanmuuton pitäminen samankaltaisena kuin ennenkin, mutta vain rajoitettumassa muodossa.

Vuoden 1965 lailla oli kuitenkin odottamattomia seurauksia, jotka Kivisto jakaa viiteen ryhmään. Ensimmäinen seuraus oli mittava aasialaisperäisten maahanmuuttajien saapuminen maahan, mikä tuli yllätyksenä. Tarkemmin asiaa tarkastellessa Aasian maiden väestö oli kuitenkin nuorta ja muuttohaluista. Toinen seuraus oli perheenyhdistämisen kautta tapahtunut muutto, joka ei rajoittanut mukana saapuvien määrää, ja oli kokonaan työperusteisen muuton ulkopuolella. Kolmantena seurauksena Kivisto näkee kansalaisuuden saamisen vaikeudet ammattitaitoisen työvoiman kohdalla. Neljäs seuraus liittyy meksikolaisperäisen väestön tilanteeseen, sillä vuoden 1965 lain myötä kausityöntekijöiden asema heikkeni, ja heidät alettiin määritellä laittomiksi tai ilman dokumentointia oleviksi. Samalla heidän lukumääränsä alkoi voimakkaasti ja tasaisesti kasvaa 1970-luvulta lähtien. Viides seuraus Kiviston mukaan on New Yorkin terrori-iskujen jälkeen tapahtunut ilmapiiriin muutos laittomia siirtolaisia kohtaan. Lisäksi myös yhteiskunnan turvallisuusrakenteita vahvistettiin (mm. rajavalvontaa tehostettiin, rakennettiin aita Meksikon vastaiselle rajalle). Lisääntyneen valvonnan seurauksena kasvoi myös järjestäytynyt ihmislakuljetus maahan. Uutena piirteenä ilmeni, että maassa jo olevien oli hyvin hankalaa poistua maasta. Kivisto korosti esitelmänsä lopuksi, että lainsäätäjien tehtävänä olisi luoda laittomille maahanmuuttajille polku kansalaisuuteen, mikä poistaisi nykyisen kaltaisen staat-tisen ongelmatilanteen.

Inkerinsuomalaisia paluumuuttajia odotettavissa vielä muutama tuhat

Inkerinsuomalaisten paluumuutto päättyy 1.7.2016. Maahanmuuttovirasto arvioi, että määräaikaan mennessä paluumuutto-oikeuttaan käyttää vielä noin 3 000 inkerinsuomalaista. Vuonna 2012 paluumuuttajia tuli Suomeen noin 800.

Inkerinsuomalaisten eli kansallisuudeltaan suomalaisten paluumuutto on oleskelulupakriteeri, jonka luotiin 1990-luvun alussa entisen Neuvostoliiton alueella asuville inkerinsuomalaisille.

Tarkkaa jäljellä olevien paluumuuttajien määrää on vaikea ennakoita, sillä monen inkerinsuomalaisen elämäntilanne on saattanut muuttua niin, etteivät he halua käyttää paluumuutto-oikeuttaan.

Paluumuutto-oikeutta voivat käyttää sellaiset henkilöt, jotka ovat ilmoittautuneet paluumuuttojonoon 1.7.2011 mennessä. Silloin paluumuuttojonon suljettiin ja aloitettiin viiden vuoden siirtymäaika. Paluumuuttojonoon ilmoittautuneilla on siis aikaa heinäkuuhun 2016 hakea oleskelulupaa.

Paluumuuttajalla täytyy olla suomalainen syntyperä

Paluumuuttajan oleskelulupaa voi hakea, jos haki ja on itse, toinen hänen vanhemmistaan tai ainakin kaksi hänen neljästä isovanhemmastaan on tai on ollut kansallisuudeltaan suomalainen.

Kansallisuudella ei tarkoiteta kansalaisuutta, vaan etnistä taustaa, eli kuulumista tiettyyn kansanryhmään. Nykyiset paluumuuttajat ovat yleensä

sä kansallisuudeltaan suomalaisten lapsia ja lapsenlapsia.

Kielitaito on paluumuuton edellytys

Jotta inkerinsuomalainen paluumuuttaja voi saada oleskeluluvan Suomeen, hänen on osattava riittävän hyvin suomen tai ruotsin kieltä. Kielitaidon voi todistaa suorittamalla joko Maahanmuuttoviraston järjestämän kielikokeen tai yleisen kielitutkinnon (YKI) suomen tai ruotsin kielessä.

Selvä enemmistö inkerinsuomalaisista paluumuuttajista saa oleskelulupahakemukseensa myönteisen päätöksen. Kielitaidon puute oli aiemmin suurin syy kielteisiin päätöksiin. Heinäkuun 2011 alusta alkaen eli paluumuuttojonon sulkeuduttua kielitaito on kuitenkin täytynyt osoittaa ennen kuin oleskelulupahakemuksen on voinut jättää vireille.

Kielitaidon parantamiseksi paluumuuttajilla on mahdollisuus käydä lukuvuoden pituinen, ilmainen paluumuuttovalmennus ennen kielikokeen suorittamista. Ilman paluumuuttovalmennusta harvan kielitaito täyttäisi oleskeluluvan vaatimukset.

Lisätietoja medialle

Ylitarkastaja Janne Paananen, maahanmuuttoyksikkö, puh. 071 873 3178, s-posti: janne.paananen@migri.fi.

Lähes 10 000 haki oleskelulupaa alkuvuonna

Suomesta haki oleskelulupaa tammi-kesäkuussa yhteensä 9 635 ulkomaalaista EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta. Hakijamäärä oli lähes sama kuin viime vuonna vastaavaan aikaan (1-6/2012: 9 639).

Yleisin oleskeluluvan hakuperuste oli perhe-side. Yhteensä 4 174 henkilöä (43 prosenttia haki-

joista) halusi muuttaa Suomeen perheenjäsenensä luokse. Työn perusteella oleskelulupaa haki 3 036 henkilöä (32 prosenttia hakijoista) ja opiskelun perusteella 2 129 henkilöä (22 prosenttia hakijoista).

Eniten oleskelulupia hakivat venäläiset (1 832), intialaiset (951) ja kiinalaiset (687).

Oleskelulupa myönnettiin 7 487 henkilölle

Myönnettyjen oleskelulupien määrä on pysynyt samalla tasolla kuin aikaisempina vuosina. Oleskeluluvan sai alkuvuonna 7 487 henkilöä, mikä on 74 prosenttia kaikista päätöksen saaneista hakijoista. Kielteisen päätöksen sai 2 627 hakijaa.

Eniten oleskelulupia myönnettiin perhesiteen perusteella, 3 142 kappaletta eli 42 prosenttia kaikista oleskeluluvista. Työperusteisia oleskelulupia myönnettiin 2 584 (35 prosenttia). Opiskelijoille myönnettiin 1 427 oleskelulupaa (19 prosenttia).

Kansalaisuusryhmistä eniten oleskelulupia myönnettiin venäläisille (1 467), intialaisille (940), ukrainalaisille (577), kiinalaisille (568) ja somalialaisille (381).

Myönteisten ja kielteisten päätösten määrä vaihtelee paljon hakuperusteittain. Esimerkiksi opiskelijoista luvan sai 96 prosenttia ja työn perusteella oleskelulupaa hakeneista 83 prosenttia, kun taas perheenjäsenistä lupa myönnettiin 62 prosentille hakijoista.

Sähköinen asiointi nopeutti päätöksentekoa opiskelijoille

Käsittelyajat vaihtelevat paljon hakuperusteittain riippuen siitä, kuinka paljon selvitystyötä kukin hakemustyyppi vaatii. Tammi-kesäkuussa päätökset tehtiin nopeimmin opiskelijan oleskelulupahake-

muksiin, keskimäärin 23 päivässä. Kauimmin päätöstä joutuivat odottamaan kansainvälistä suojelua saaneiden perheenjäsenet, keskimäärin 481 päivää.

Osasyt opiskelijoille tehtyihin nopeisiin päätöksiin on se, että 65 prosenttia opiskelijoista teki oleskelulupahakemuksensa sähköisen asioinnin kautta. Nopeimmillaan opiskelijoiden sähköisiä hakemuksia on ratkaistu muutamassa päivässä.

Ulkomaalaislupien sähköinen asiointi avattiin ensimmäistä opiskelijan oleskelulupaa hakeville vuoden 2012 alussa. Lokakuussa 2012 sähköinen asiointi laajentui koskemaan työperäisiä oleskelulupahakemuksia, kansalaisuushakemusta ja poliisin vastuulle kuuluvia opiskelu- ja työperusteisten lupien jatkohakemuksia sekä EU-kansalaisten rekisteröintiä. Jatkossa palvelun odotetaan lyhentävän myös näiden hakemusten käsittelyaikoja.

Tarkempi tilastokatsaus verkossa

Tarkempi katsaus tammi-kesäkuun 2013 oleskelulupa-asioista löytyy Maahanmuuttoviraston verkkosivuilta www.migri.fi > Medialle > Tilastot > Oleskelulupatilastot.

Lisätietoja medialle

Tulosalueen johtaja Pauliina Helminen, maahanmuuttoyksikkö puh. 071 873 3059, s-posti: pauliina.helminen@migri.fi.

Henkilöstöuutisia

Siirtolaisuusinstituutin hallitus on kokouksessaan 11.6. nimennyt tutkija Krister Björklundin vanhemmaksi tutkijaksi. Paljon Onnea Kristerille nimityksen johdosta!

Tutkija Heli Sjöblom-Immala aloitti 19.8. Kunnallisan alan kehittämissäätöön hankkeessa: ”Jäädäkö vai lähteä? Monikulttuuristen perheiden muuttohalukkuus Suomen sisällä ja ulkomailla”. Hanke päättyi 18.9.2014.

Dressing and dressing by Olli Lamminen

The year was 1972, it was June 22nd and I had just arrived in Ann Arbor, MI. I had been accepted to study at the University of Michigan for MBA. I was 25 years old and I read and wrote English pretty fluently as most University Graduates in Finland did in those days. However, spoken language was a bit bigger issue. In those days Finns were not exposed to the American culture the way it is today with all TV channels, internets, googles, MTVs and so on.

Being 25 years old boy, the first things came first – to buy a car. By noon I had already paid for 1970 Mustang. Getting it registered became a bit of an issue – I needed insurance. By the evening I was a happy new owner of Ford Mustang, had a driver's license and car was registered and insured. I had already left behind several highly confused Americans – when they did not understand my accented English, I took a piece of paper and wrote down in perfect English what I needed to say.

By the evening I started to realize that a steak and a beer would be nice. The problem was that Finnair had lost my luggage and I would not be getting any other clothes before Monday afternoon. I was wearing only Levis and T-shirt. In 1972 you would not walk into a Finnish restaurant serving beer and steaks dressed in T-shirt.

I knew America was more liberal. I ended up parking my Mustang outside Red Bull – its neon sign said Cocktails and Steaks. Exactly what I needed. I waited 5 minutes watching people going in and out and finally spotted young guys dressed in T-shirts. I knew I would be properly dressed.

Waitress showed me to the table and asked if I would like to have a drink. Beer, thanks. She started listing Bud, Milwaukee, Pabst etc. which were all Hebrew to me. I made it simple and said - the first one. Within minutes I had my beer. Life was looking up.

Looking at the menu was another issue. T-bone, New York Strip, Sirloin, Porterhouse... none of which sounded even remotely familiar. Then I spotted Hamburger ¼ lbs with dinner menu.

Waitress understood immediately my order for Hamburger, medium with French fries. My life

was looking easier by the second. Then she hit me – “what about your dressing?”. All this time I had hoped that my lack of better ‘dressing’ (all still with Finnair) would not pose any major issues. I felt embarrassed and humiliated. I tried to explain that all my better ‘dressings’ were lost by Finnair and will be here by Monday and I made a promise to always wear my best dressing for this wonderful restaurant. She started to look a bit confused at my explanations.

“Sir, you misunderstood me, I mean the dressing on your salad”. (I swear that my English teachers had never brought up the word salad dressing in my 10 years of attending English classes). I just heard the words salad, dressing and on. Then it all became very clear to me – I must have had salad on my dressing – that's what she is trying to tell me. I got immediately up from my chair, started wiping salad from my ‘dressing’ and mumbling ‘I am sorry’. Only then I realized that she had not yet brought in any food to my table.

She looked even more confused, left without saying a word. I saw her later talking to several coworkers while pointing to my direction. At the end I did get a salad with something called dressing. Took me several years to gather enough will courage to revisit that same steak house.

Salaattia vaatteilla

Anna Arborissa asuva Olli Lamminen saapui Michiganiin vuonna 1972. Vaikka kielitaitoa oli hankittu koulussa, olivat englannin kielet hienoudet jääneet opettajalta kertomatta – tai Ollilta kuulematta.

Olli saapui tulopäivänään ruokailemaan paikalliseen ravintolaan. Yllään hänellä oli T-paita ja farmarit, muut vaatteet olivat jääneet Finnairin hoteisiin, ties minne. Suomessahan ei noihin aikoihin farmareilla ravintolaan olisi ollut asiaa.

Olli tilasi hampurilaisen. Amerikkalaiseen tyyliin tarjoilija alkoi ”pommittaa” asiakasta erilaisilla peruna- ja salaattivaihtoehdoilla. Lopulta tarjoilija kysyi

”what about your dressing?”. Olli oli oppinut koulussa, että dressing liittyy vaatekseen. Olli selitti, että paremmat vaatteet (dressing) olivat menneet hukkaan lentomatalla. Tarjoilija piti päänsä kylmänä, ja totesi: ”I mean dressing (salaattikastike) on your salad?”. Olli luuli, että hänellä oli salaattia vaatteillaan, ja alkoi vimmatusti pyyhkiä vaatteitaan.

Tarjoilija poistui paikaltaan päätään puistellen. Vähitellen Ollille selvisi, että dressing tarkoittaa sekä salaattikastiketta että vaatekseen – ei salaattikastiketta vaatteilla. Hänellä kesti monta vuotta, ennen kuin hän palasi samaan ravintolaan.

Lahjoituksia

Floridassa asuva Esa Hakala on aktiivisesti kartuttanut instituutin kokoelmia erilaisilla amerikansuomalaisuuteen liittyvillä materiaaleilla. Viime tuomisinaan hänellä oli useita laatikoita kirjallisuutta, erilaisia siirtolaisuuteen liittyviä dokumentteja ja valokuvia. Instituutti kiittää lämpimästi Esaa tärkeästä kulttuuryöstä siirtolaisuuden hyväksi.

Amerikansuomalaisuus voimissaan – terveisiä FinnFesteiltä Michiganista

Amerikansuomalaisia lienee nykyisin noin 700 000. Suomalaisen siirtolaisten määrä on siis tuplaantunut rapakon takana, sillä lähtijöitä oli aikoinaan noin 300 000. Suurimmat tuloalueet olivat Minnesota ja Michigan. Amerikan kuume tuli Suomeen myöhäsyntyisesti 1800-luvun loppupuolella, ja tuolloin eniten työvoiman kysyntää oli pohjoisten valtioiden metsä- ja kaivostöissä.

Amerikansuomalaiset ovat järjestäneet vuosikymmeniä omia juhliaan, joita kutsutaan FinnFesteiksi. Tämänkertaiset juhlat pidettiin 19.–23.6.2013 Hancockin ja Houghtonin kaksoiskaupungissa Michiganin Kuparisaaressa. Viime vuoden juhlat olivat Arizonassa, ja ymmärrettävästi väkeä oli vähänlaisesti. Nyt oli tilanne toinen. Varovaisenkin arvion mukaan osallistujia oli noin 5 000. Osa viipyi paikalla koko juhlien ajan, huomattava osa sen sijaan tuli vain tiettyihin tapahtumiin. Juhlien keskuspaikkana oli paikallisen teknisen korkeakoulun (Michigan Tech) liikuntahalli, joka sopi tarkoitukseen mainiosti.

Itse olen käynyt ensimmäisen kerran FinnFesteillä vuonna 1987. Tuolloin suomen kieli vielä koki yltympäriinsä. Raivaajasukupolvien väistyttä on luonnollista, että uudet sukupolvet ovat amerikkalaistuneet myös kieleltään. Niinpä suomen puhujia on vähän – ja nekin jotka puhuvat, lähentelevät 90:ää ikävuotta tai sitten ovat erityisesti opiskelleet suomea. Tärkeintä tietysti on, että suomalaisuus yhdistää, ja kaikkien sydän sykkii omille juurilleen.

Juhlien ohjelma oli hengästyttävän runsas ja monipuolinen. Esitelmiä oli monelle kohderyhmälle – oli tieteellisiä ja enemmän kansanomaisia puheenvuoroja. Musiikin ja näyttelemisen osuus ohjelmassa oli ilahduttavan suuri. Mikä parasta, myös koto-suomalaiset esiintyjät ovat löytäneet tiensä FinnFesteille. Tästä olkoon oivana esimerkkinä Turun Metsänkävijöiden puhallinorkesteri, jonka soittoa sai kuunnella sekä päähallilla, että Toivolan kylän perinteisillä juhannusjuhlilla.

Festeillä on aina Tori, niin nytkin. Myynti- ja esitelytiskejä oli noin 100. Erilaiset järjestöt, kauppa- ja yksityiset esittelivät toimintaansa ja myi-

vät tuotteitaan. Siirtolaisuusinstituutin tiskillä oli sekä myyntiä että sukututkimuspalveluja. Myynti sujui hyvin, ja kotiintuomisina ei ollut juuri mitään, ”kaikk ol mänt”. Tietopalvelupäällikkömme Jouni Korkiasaaren edessä oli jatkuvasti jonoa. Ihmisten tarve tietää juuristaan on todella suuri.

Vuoden 2014 elokuussa FinnFestit järjestetään Minneapolisissa Minnesotan osavaltiossa. Odotettavissa on jälleen suuri tapahtuma, onhan osavaltio Michiganin tapaan suurta suomalaisuutta. Instituutti on jälleen mukana tulevassakin Festissä. Suuren tietotarpeen ja sitä kautta suuren yleisömäärän vuoksi instituutin palvelutarjonta aiotaan toteuttaa uudella tavalla. Miten, se selviää viimeistään Minneapolisissa ensi kesänä.

Jälkikirjoitus

FinnFestien aikana oli mahdollisuus myös päivittää omia tietoja amerikansuomalaisuudesta. Vaikka olen ollut alalla liki 40 vuotta, aina täytyy uusi tieto ottaa nöyränä vastaan. Porissa syntyneen Bruno Nordbergin elämäntyötä korostetaan laajasti Quincyn kaivostemuseossa. Osoittautui, että keskeiset kaivosteollisuuteen liittyvät innovaatiot 100 vuotta sitten ovat Brunon aikaansaannosta. Aiheesta on jo ilmestynyt artikkeli, jonka kirjoitin yhdessä tietopalvelupäällikkömme Jouni Korkiasaaren kanssa.

Henkilökohtaisesti minut yllätti myös amerikansuomalaisen into hankkia kaksoiskansalaisuuksia. Instituutin tiskiltäkin kyseltiin passi kädessä mahdollisuutta saada Suomen kansalaisuus. Tästähän on hyötyä omille lapsille ja lapsenlapsille, joiden mahdollisuudet hyödyntää erityisesti EU:n koulu- ja opiskelujärjestelmää paranevat. Tunnetustihan Yhdysvaltain korkeakoulujärjestelmä on kallis käyttäjälleen, toisaalta opinahjojen taso vaihtelee aika lailla korkeakoulujen välillä. Kaksoiskansalaisuuden hankintaan liittyvästä aktiivisuudesta on informoitu jälkikäteen ulkoministeriötä.

Ismo Söderling

Siirtolaisuusinstituutilla oli oma tiski torilla. Tietopalvelupäällikkö Jouni Korkiasaari jakoi kovasti kysytyjä sukututkimuspalveluja. Johtaja Ismo Söderling ja vaimonsa Eva vastasivat myyntipuolesta. Kuva: Ismo Söderling.

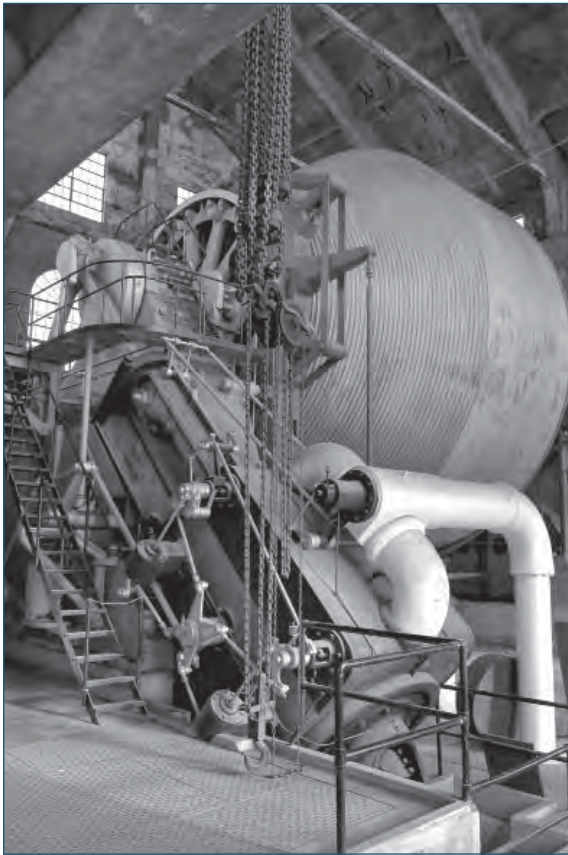

Hancockin pormestari William Laitila ja johtaja Ismo Söderling FinnFest-torilla. Hancockin asukkaista 42 %:lla on suomalaisjuuret. Kuva: Jouni Korkiasaari.

Luennot keräsivät runsaasti tiedonjanoista yleisöä. Ohessa kuva tietopalvelupäällikkö Jouni Korkiasaaren luennot: "In the Footsteps of Finnish Emigrants". Kuva: Jouni Korkiasaari.

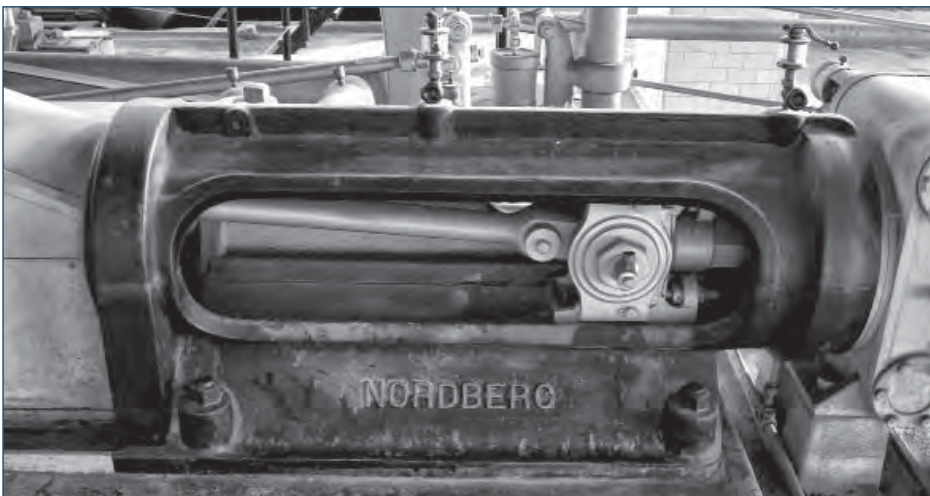

Quincyn kaivosmuseossa Michiganissa on suomalaissyntyisen Bruno Nordbergin kehittämä nostolaite (yllä). Alla yksityiskohta laitteesta. Bruno perusti Nordberg Manufacturing Co:n vuonna 1886 (Milwaukee, Wisconsin). Kuvat: Jouni Korkiasaari.

Toivolan Agate Beachilla pidettiin perinteinen Juhannusjuhla, johon osallistui runsaasti myös FinnFest-tapahtumaan osallistujia. Kuva: Jouni Korkiasaari.

Kirjoitusohjeet

Otamme mielellämme vastaan erilaisiin muuttoliikkeisiin liittyviä artikkeleita. Lisätietoja: kirsi.sainio@utu.fi

- Artikkelin enimmäispituus on 5 000 sanaa sisältäen tiivistelmän (abstractin), taulukot sekä kuvat (yhteensä noin 10-12 liuskaa). Muiden kirjoitusten kuten kirja-arvostelujen, konferenssi-esittelyjen jne. enimmäispituus on 1 000 sanaa.
- Materiaali lähetetään Microsoft Word- tai yleisenä rtf-muotoisena tiedostona. Käsikirjoitukset kirjoitetaan 1,5 rivivälillä ja fonttikoolla 12. Kirjoitus lähetetään sähköpostin liitetiedostona.
- **Kuvioiden tulee olla excel-muodossa** ja tarvittaessa tulee toimittaa niiden mukana alkuperäisdata kuvioiden mahdollista uudelleen tekemistä varten. **Tekstin sekaan valmiiksi upotettuja kuvia ei tule käyttää.**
- Taulukot ja kuvat merkitään järjestyksessä ("taulukko 1 tähän") tekstiin siihen kohtaan, mihin tekijä(t) sen haluavat. Kukin taulukko ja kuvio tulee artikkeliliitteen loppuun omalle sivulleen siinä järjestyksessä kun se esiintyy tekstissä. Taulukot ja kuvat liitetään mukaan myös korjattuun käsikirjoitukseen. Taulukoiden desimaaleissa käytetään pilkkua.
- **Valokuvien tulee olla hyvälaatuisia ja riittäväällä tarkkuudella skannattuja.** Digitaalikameralla otetut valokuvat voidaan lähettää sellaisenaan. Kuvia skannattaessa tulee käyttää resoluutiota 300 dpi (pistettä tuumalle) ja pidemmän sivun kohdekokona (target size) 20 cm. Web-sivustoilta tallennettuja kuvia ei käytetä. Kuvat pitää toimittaa erillisinä kuvatiedostoina. Tekstitiedostoon valmiiksi upotettuja valokuvia ei tule käyttää.
- Tekstiä ei tule tavuttaa etukäteen. **Kappaleen jälkeen painetaan rivinvaihtoa (enter) – ei siis sisennyksiä, tyhjiä rivejä tms.**

HUOM! Yksityiskohtaisemmat kirjoitusohjeet löytyvät nettisivuiltamme:
<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi/art/smlehti.php>

Ilmoitushinnat

Sivukoko B5, 176x250mm (leveys x korkeus)

Takansi; aina 4-värinen

1/1 sivu	176x250mm	500 €
½ sivu vaaka	176x125mm	300 €
1/3 sivu vaaka	176x83mm	200 €

= leikkaukseen (reunaan) asti

Takakannen sisäpuoli; aina 4-värinen

1/1 sivu	176x250mm	400 €
½ sivu	176x125mm	250 €
1/3 sivu	176x83mm	170 €

= leikkaukseen asti

Sisäsivut; aina mustavalkoinen (mv)

1/1 sivu	154x204mm	250 €
1/2 sivu	154x102mm	150 €
1/3 sivu	154x68mm	100 €

= marginaalit huomioitu, joten ilmoitus ei ulotu leikkaukseen asti

Emme tarjoa ilmoitusten suunnittelupalveluja. Hintoihin ei lisätä alv:tä.

Ilmoitusmyynti:

Kirsi Sainio
Puhelin 02-2840 443
kirsai@utu.fi

Ilmoitusaineisto

Luovuta ilmoituksesi meille julkaisuvalmiina aineistona. Julkaisuvalmis ilmoitusaineisto on digitaalinen Adobe PDF-tiedosto. Ilmoitusvalmistuksessa suosituksena on Adoben CS3–CS4 grafiikkaohjelmistot, Illustrator ja InDesign. Väriarvot määritellään prosessiväreinä (cmyk). Värikuvat cmyk- väritilassa ja mustavalkoiset gray-väritilassa. Kuvat muodoissa jpeg, eps tai tiff. Kuvien resoluutio 300dpi.

Aineiston toimitus:

Sähköposti: kirsai@utu.fi
Postitse: CD-ROM-levy, UBS-massamuisti

Aineiston deadline seuraavaan numeroomme on 25.10.2013.

Ilmoitus-
hinnat

Uusia julkaisuja:

Sjöblom-Immala Heli:

Tervetuloa Suomeen? Korkeakouluopiskelijoiden asenteita mittava ETNOBAROMETRI 2013

Tutkimuksia A44. Siirtolaisuusinstituutti. Painosalama, Turku 2013. 132 s. ISBN: 978-952-5889-52-9. 978-952-5889-53-6 (pdf). ISSN 0356-9659.

Vuoden 2012 lopussa Suomessa asui yli neljännesmiljoona vieraskielistä. 1990-luvun alkuun verrattuna maahanmuuttajien määrä Suomessa on noin kymmenkertaistunut. Todennäköisesti heidän määränsä jatkossakin kasvaa voimakkaasti, joten on tärkeää tietää, miten maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin Suomessa suhtaudutaan. Ensimmäisessä Siirtolaisuusinstituutin toteuttamassa asennetutkimuksessa selvitettiin tulevaisuuden potentiaalisten päättäjien – yliopisto- ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden – mielipiteitä maahanmuutosta ja maahanmuuttajista.

Hinta 15 € + toimituskulut

Jarkko Rasinkangas:

Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla.

Tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asuinpreferensseistä

Tutkimuksia A 43. Siirtolaisuusinstituutti. Juvenes Print, Turku 2013. 297 s.

Across the world, an estimated 100 million labor migrants are on the move today. Numerous reports have highlighted the direct and indirect discrimination that immigrants experience in European labor markets, including Finland. The present study investigates the response of the Finnish trade unions to immigrant labor and ethnic discrimination in the Finnish labor markets in the 2000s. Has the bird mother accepted the new eggs, or does she simply care for her own offspring?

Hinta 20 € + toimituskulut

Uschanov Elisabeth, Björklund Krister, Korkiasaari Jouni:

How to Trace Your Roots in Finland

Siirtolaisuusinstituutti. Painosalama, Turku 2013. 23 s.

The popularity of tracing one's roots seems to be constantly increasing. The purpose of this booklet is to help Finnish descendants to trace their roots. In the booklet the most important information sources in Finland are described and what the genealogist can expect to find. Many of the sources can be utilized at home, through the Internet, by mail or telephone, but some of the basic information can only be researched on the spot. The reader should not expect a complete guide to genealogical sources in Finland, but the booklet gives an outline where to find the most important sources.

Hinta 10 € + toimituskulut

Tilaukset/Orders:

<http://kauppa.siirtolaisuusinstituutti.fi/>

email: satu.lopponen@utu.fi